

OKULLARDA REHBERLİK HİZMETLERİ

Dr. Tuncay AKINCI

DERS KONULARI

Temel Kavramlar, Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik,

---

Okuldaki Rehberlik Hizmet Alanları(Servisleri),

Rehberlik Türleri,

Bireyi(Öğrenciyi) Tanıma Teknikleri,

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinde Örgütlenme ve yönetmelik,

---

Rehberlikte iletişim,

Psikolojik Danışma Kuramları,

Dersin Kazanımları

Öğrenci kişilik hizmetlerinin eğitim sistemindeki önemini açıklama,

Eğitimde rehberlik hizmetlerinin önemini kavrayabilme,

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri arasındaki farkı ayırt etme,

Rehberlik hizmetlerinin ilkelerini bilme,

Rehberliğin temellerini kavrama,

Rehberli faaliyetlerinin tarihsel gelişimini kavrama,

Rehberlik türlerini sıralayabilme,

Rehberlik hizmetlerinde bireyi tanıma tekniklerini bilme,

Rehberlik hizmetlerinin örgütsel yapısını açıklayabilme,

Kaynak Kitap

ÇAĞDAŞ EĞİTİMDE ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİNİN YERİ VE ÖNEMİ

ÇAĞDAŞ EĞİTİMDE ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİNİN YERİ VE ÖNEMİ

- Yirminci yüzyılda birçok etken, eğitimi, amaç ve işlev yönünden değişimeye zorlamıştır.
- Hızlı sosyo-kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimeler,
- Bilim alanındaki yeni gelişmeler ve buluşlar,
- Özellikle demokratik düşünceler,
- İnsan haklarındaki gelişmeler eğitimden bekentilerin artmasına yol açmış ve geleneksel eğitime baskı yaparak eğitimi birey yararına değişimeye zorlamıştır.

Geleneksel eğitimde öğrenciye bilgi yükleyerek sadece zihinsel gelişime önem veren anlayış, yerini yeni bir anlayışa bırakmıştır.

Geleneksel Eğitim

- Öğretmen merkezli
- İşlenecek konular önemli
- Ezbercilik
- Otoriter tutum
- Öğrencinin **zihinsel**
gelişimine önem veriliyor

Çağdaş Eğitim

- Öğrenci merkezli
- Öğrencinin beceriler kazanması önemli
- Öğrencinin düşünmesi, anlaması, sorgulaması, analiz, sentez yapması önemli
- Hoşgörülü, esnek ve demokratik tutum
- Öğrencinin **bütün yönleriyle**
gelişmesi önemli (**Bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal gelişim**)

EĞİTİMİN AMAÇLARI

- **Çağdaş anlayışa göre** eğitimin genel **amacı**;
  - bedence,
  - ruhça sağlıklı,
  - topluma etkin şekilde uyabilen insanlar yetiştirmektir.
- **Düzen bir deyişle toplumsal**, çevresel koşullara sorgulamadan aynen uymak ve sürdürmek (edilgen uyum) yerine toplumu ileri götürebilecek, geliştirebilecek değişimleri de sağlayabilecek (etken uyum) bireyler yetiştirmektir.
- Bu genel amacı çözümlediğimizde çağdaş eğitimin amacının **özet olarak**, bireyi "**kendisi için**" ve "**toplum için**" yetiştirmek olduğu görülmektedir.

1.Bireyi kendisi için yetiştirmek

- Eğitimde amaç bireyin önce "kendisi için" yararlı ve gerekli donanımları kazanmasını sağlamaktır.
- Eğitim bunu gerçekleştirmek için şu alt amaçlara ulaşmaya çalışır:
  - Bireyi bir **meslek sahibi yapmak**,
  - Toplumsal **uyumunu sağlamak**,
  - Kendisini **geliştirme** olanakları vermek.

2. Bireyi toplum için yetiştirmek

- a. Toplumun düzenini ve sürekliliğini sağlayacak **iyi bir insan, iyi bir vatandaş** olarak yetişmesine çalışmak,**
- b. Toplumun ekonomik yaşamı için **nitelikli insan gücünü sağlamak,****
- c. Bireye iş yaşamında esnek, gelişmeye açık, yaratıcı ve verimli olabilecek davranışlar kazandırmak.**

EĞİTİMİN İŞLEVİ

- Çağdaş Eğitimin İşlevi; öğrencilerin;
- bedensel,
- psikolojik ve toplumsal yönlerden bir bütün olarak devamlı bir şekilde gelişmelerine, topluma aktif uyum yapabilecek **mutlu ve üretken** kişiler olarak yetişmelerine ortam sağlayarak yardım etmektir.
- O hâlde eğitim sürecinde öğrenciye öyle bir ortam oluşturmalıyız ki bu ortam içinde öğrencinin yukarıda sıralanan amaçlara ulaşması ve **kendini her yönüyle tüm olarak geliştirmesi mümkün olsun.**

OKULUN YAPISI

- Çağdaş eğitimin amaçlarına ulaşmak ve eğitimin işlevini gerçekleştirmek üzere örgün eğitimde okulun yapısı da değişmiş ve geleneksel okullarda **Öğretim ve yönetim** hizmetlerinin yanında üçüncü bir **hizmet grubu** olarak **Öğrenci Kişilik Hizmetleri (Ö.K.H.)** yer almıştır.

Buna göre çağdaş okulun yapısında **3 temel hizmet grubu** vardır.

Yönetim: Eğitimde yönetimin görevi, okulu amaçlarına göre çalıştmak ve yönetmektir. Planlama, gerekli personel, araç-gereç vb. sağlama gibi hizmetler bu alana girer. Okul yöneticisi aynı zamanda öğretim lideridir.

Öğretim: Eğitimin planlı olarak yapılan kısmını oluşturur. Öğrenme ile ilgili tüm bilgi ve becerilerin kazandırılması bu alana girer. En önemli sorumlusu **öğretmendir**.

Öğrenci Kişilik Hizmetleri: Yönetim ve öğretim çalışmalarının dışında kalan ve **öğrencilerin kişisel gelişim ihtiyaçlarını** karşılamaya yönelik tüm yardım hizmetleridir.

ÇAĞDAŞ ÖRGÜN EĞİTİM

ÖĞRETİM

Öğrenciye bilgi-beceri kazandırarak zihinsel güçleri geliştirme.

ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ

Öğrencilerin öğretim faaliyetlerinden en etkili biçimde yararlanabilmeleri ve kendilerini her yönüyle tüm olarak geliştirmeleri için uygun ortam sağlamaya yönelik hizmetlerin tümü.

YÖNETİM

Öğretim ve Ö.K.H.'nin iyi bir şekilde yürütülmesi için gerekli personel, araç, gereç vb. sağlama ve programları yürütmemle yükümlü orgüt.

AMAÇ

Bireyin bütün kapasitelerini kendisi ve toplumu için en uygun düzeyde geliştirmek (meydana getirilmek istenen davranış değişikliklerini oluşturmak).

ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ (Ö.K.H.)

- **Öğrenci Kişilik Hizmetleri**, çağdaş eğitim anlayışının öргün eğitim etkinlikleri içine katmayı zorunlu gördüğü profesyonel bir hizmetler grubudur.
- **Okulda**, öğrenciye öğretim çalışmalarından ayrı, sınıf öğretimi dışında sağlanan ve onun kişiliğinin duygusal ve toplumsal yanları ile sağlıklı bir şekilde gelişmesine hizmet eden etkinlikleri kapsar.
- Ö.K.H., çağdaş öргün eğitimin bölünmez bir parçası, öğretim ve yönetim faaliyetlerinden ayrı, ancak onlara paralel olarak fonksiyon gösteren bir hizmetler grubudur.

Çağdaş Eğitimde Okul

Öğretim

Öğrenci Kişilik
Hizmetleri

Yönetim

Sağlık
hizmetleri

Psikolojik
Danışma
ve
Rehberlik
hizmetleri

Sosyal
yardım
hizmetleri

Özel Eğitim
ve özel
yetiştirme
hizmetleri

Sosyal ve
kültürel
hizmetler

ÖĞRENCİ KİŞİLİK HİZMETLERİ

I. Sağlık Hizmetleri

- Sağlıkla ilgili önlemler alma (aşı)
- Sağlık eğitimi verme (Kene)
- Sağlık kontrolleri ve taramaları yapma
- Tedavi hizmetleri
- Bulaşıcı hastalıklar ve korunma yolları
- Tanı ve tedavi merkezleri

II. Sosyal Yardım Hizmetleri

- Parasal yardım hizmetleri (burs, kredi)
- Ek görev-iş bulma
- Barınma hizmetleri (yurt, pansiyon vb.)
- Beslenme hizmetleri (yemekhane, kantin)
- Ulaşım hizmetleri

III. Rehberlik Hizmetleri

- a) Doğrudan Hizmetler**
  - Bireyi tanıma
  - Bilgi toplama ve yayma hizmetleri
  - Yönlendirme ve yerleştirme
  - Oryantasyon
  - Psikolojik danışma
  - Sevk
  - İzleme
- b) Dolaylı Hizmetler**
  - Araştırma değerlendirme
  - Plan ve program hazırlama
  - Müşavirlik (konsültasyon)
  - Veli ile ilişkiler
  - Çevre ile ilişkiler

IV. Özel Eğitim/Özel Yetiştırme Hizmetleri

- Başarısızlığı giderici yetiştırme çalışmaları
- Özel ilgi ve yetenekleri geliştirme (gitar, resim kursları vb.)
- İhtiyaca göre gerekli hazırlık kursları
- Özel eğitime muhtaç çocuklara yönelik hizmetler (bina, yol düzenleme, sesli kütüphane vb.)
- Özel gereksinimli öğrencilere yönelik çalışmalar (kaynaştırma eğitimi, BEP gibi)

V. Sosyal/Kültürel Hizmetler

- Boş zaman eğitimi verme
- Boş zamanları değerlendirme olanakları hazırlama
- İlgilere göre çeşitli etkinlikleri planlama ve yürütme (spor, sanat, kültür vb.)

ÇAĞDAŞ EĞİTİM

**ÖĞRENCİ
KİŞİLİK
HİZMETLERİ**

YÖNETİM

ÖĞRETİM

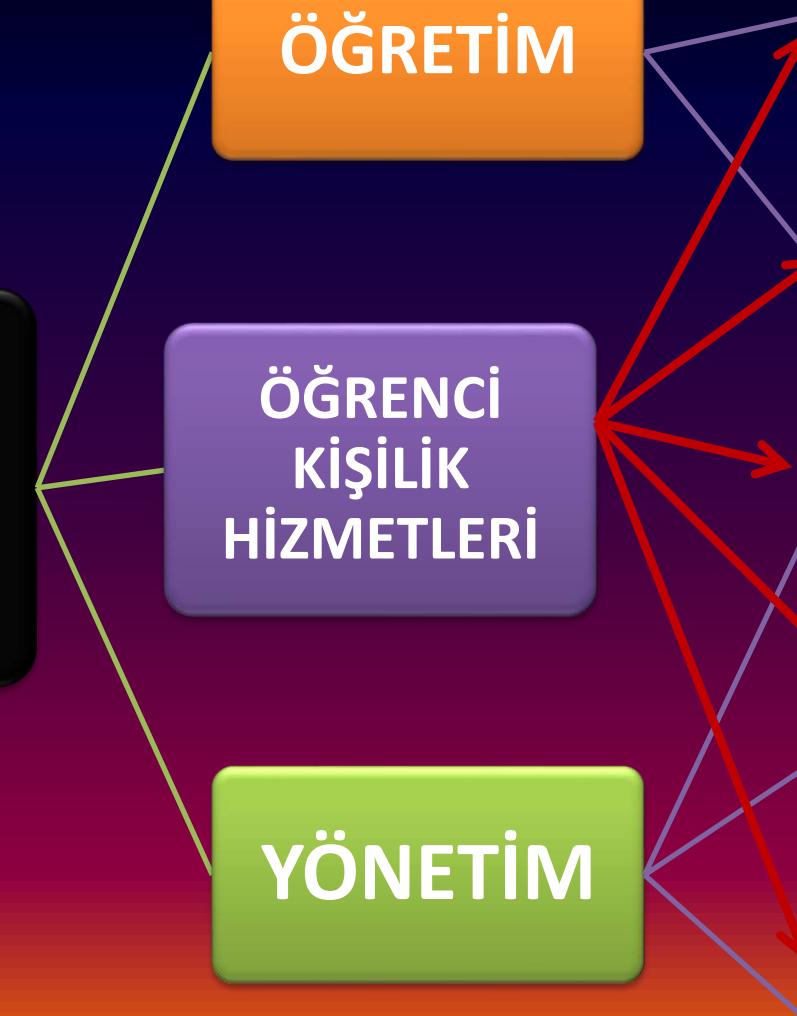
**SOSYAL VE
EĞİTSEL
ETKİNLİKLER**

**SOSYAL
YARDIMLAR**

**ÖZEL EĞİTİM VE
ÖZEL
YETİŞTİRME**

**SAĞLIK
HİZMETLERİ**

**REHBERLİK VE
PSİKOLOJİK
DANIŞMANLIK**

REHBERLİKTE TEMEL KAVRAMLAR

90'lar

Oğlum hadi biraz
sokağa çık, gez, oyna.
Sürekli bilgisayar başındasın...
Nasıl çocuksun sen?

2000'ler

REHBERLİK NEDİR?

Rehberlik; "**Guidance**" sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmaktadır.

Sözcüğün Türkçe çevirisi **kılavuzluk** olarak ifade edilmektedir.

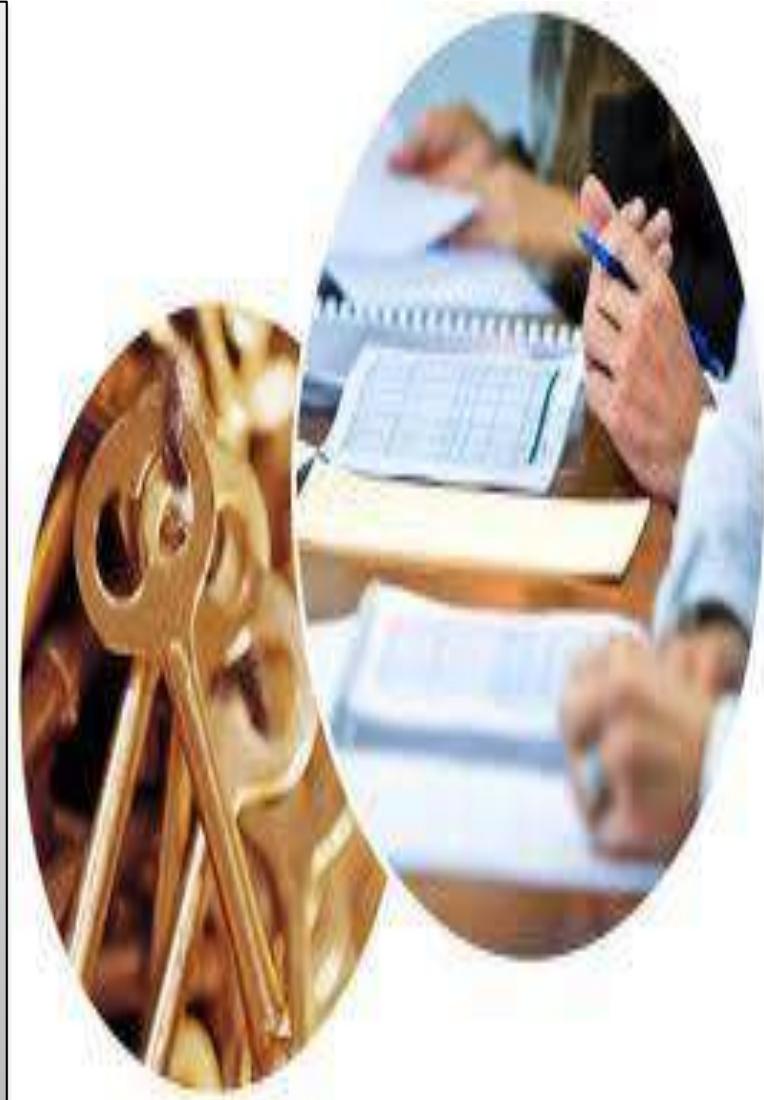

Kelimenin sözlük anlamı **yol gösterme işi**, bu işi yapan kişiye de "**rehber**" denmektedir.

REHBERLİK NEDİR ?

*«Bireyin Kendini Anlaması,
Problemlerini Çözmesi,
Gerçekçi Kararlar Alması,
Sahip Olduğu Potansiyelini
Geliştirmesi,
Çevresine Dengeli ve Sağlıklı Bir
Uyum Göstermesi» süreci.*

Aynı zamanda bu süreçte bireye uzman kişilerce yapılan yardım bütünüdür.

Rehberlik Nedir?

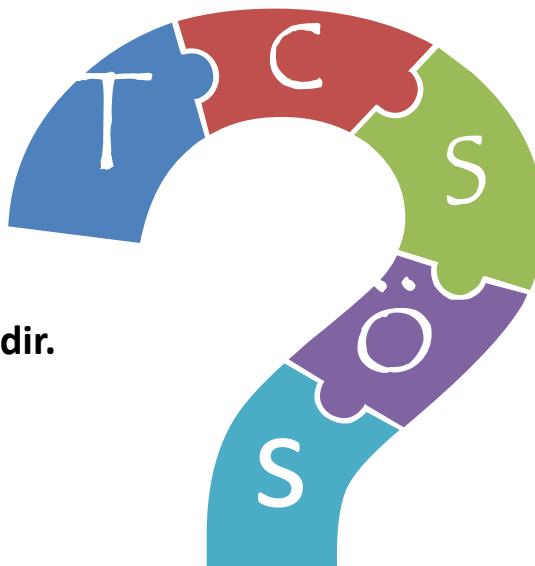
- Bireyin en verimli şekilde gelişmesini ve doyum verici uyumlar sağlamasında gerekli olan tercihlerini, yorumları planları yapmasına ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması ve bu tercih ve kararları yürütmesi için bireye yapılan sistemli ve profesyonel bir yardımdır (Tan, 1992).
- Bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanımması, ve doğru kararlar vererek özünü gerçekleştirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel yardım sürecidir (Kuzgun, 1992)
- Kendini anlaması, problemlerini çözmek gerçekçi kararlar alması kapasitesini geliştirmesi çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzaman kişilerce yapılan psikolojik yardımlardır (Kepçeoğlu, 1994)

Rehberlik Nedir?

Rehberlik Ne Değildir?

- Tek yönlü değildir.
- Disiplini sağlama yeri değildir.
- Sadece, sorunlu öğrenciler için değildir.

- Öğrencinin yerine problemleri çözmek değildir.
- Sihirli güce sahip değildir.
- Bireyin yerine karar vermez.

Rehberlik ile ilgili literatürde pek çok tanım bulunmaktadır.

Yapılan tanımlar farklı olsa da, rehberliğin anlamına ilişkin olarak;

Birey,

Süreç,

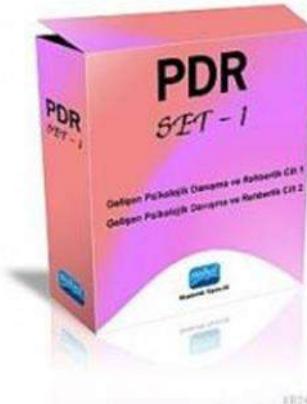
Kendini ve çevreyi tanıma,

Psikolojik yardım,

Profesyonel yardım ve uyum sağlamak ortak öğelerinin olduğu
görülmektedir.

- Rehberlik hizmetleri çerçevesinde **birey/kışi** denildiğinde genellikle eğitim kurumlarındaki **öğrenciler** anlaşılmaktadır.
- Bunun yanı sıra hizmetin verildiği alana göre sağlık veya sanayi alanında çalışan kişiler de ifade edilebilmektedir.

- **Süreç;** Rehberliğin bir anda ve belli bir zaman diliminde olan tek bir olay yada işlem olmadığını,
- Belirli basamakları bulunan ve birbirine dayalı olan bir dizi etkinlikleri içermektedir.
- **Kendini Tanıma;** Kişinin yetenek, ilgi, tutum, potansiyel ve ihtiyaçlarının farkına varmasını

- **Çevreyi Tanıma;** İçinde yaşanılan ortamın farkında olma, olumlu ve olumsuz özelliklerini tanıma, imkan ve fırsatları görme, gelişimi artttırıcı ve azaltıcı faktörleri bilmeyi ifade etmektedir.

- **Rehberlikte Psikolojik Yardım;** Kişiye hazır çözümler sunma, öğüt verme, yol gösterme ve onun adına karar verme değildir.
- **Yardım,**
  - Bireye içsel ve dışsal çevresini tanıtarak,
  - En verimli şekilde gelişmesi ve uyum sağlaması gereklili olan seçimleri,
  - Yorumları,
  - Planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazanması için yapılan sistemli ve profesyonel faaliyetler bütünüdür.

- **Rehberlikte Uyum Sağlama;** Bireyin kendi
  - Yetenekleri,
  - İlgileri,
  - İhtiyaçları,
  - Fiziksel ve sosyal çevre imkanlarının farkına vararak,
  - Karşılaştığı kişisel, eğitsel, mesleki,
  - Sosyal nitelikli problemlerin üstesinden gelmesini,
  - Yeni durumlara ilişkin sağlıklı ve dengeli tutumlar geliştirmesini ifade etmektedir.

O halde.....

- Rehberliğin merkezinde “**birey**” vardır ve bu birey “**normal bir birey**”dir.
- Bireyin “**kendini tanımacı**” önemlidir.
- Rehberlik “**psikolojik bir yardım**”dır.
- Bireyin “**çevreye uyumu**” önemlidir.
- Bireyin “**seçim yapabilmesi**” önemlidir.
- Bireyin “**karar vermesi**”ne yardımcı olmak
- Bireyin “**başarılı ve mutlu**” olması
- Rehberlik hizmetleri “**bilimsel**”dir.
- “**Profesyonel**” bir hizmettir.
- Bireyin “**kendini gerçekleştirmesi**”ne yönelikir.
- Rehberlik bir “**süreç**”tir.

PSİKOLOJİK DANIŞMA NEDİR?

- **Problemlı kişi(danışan) ile, onun kişisel problemlerinin çözümüne yardımcı olabilecek uzman/profesyonel kişi(danışman) arasında, yüz yüze yapılan ve karşılıklı etkileşimle gerçekleşen psikolojik bir yardım ilişkisidir.**

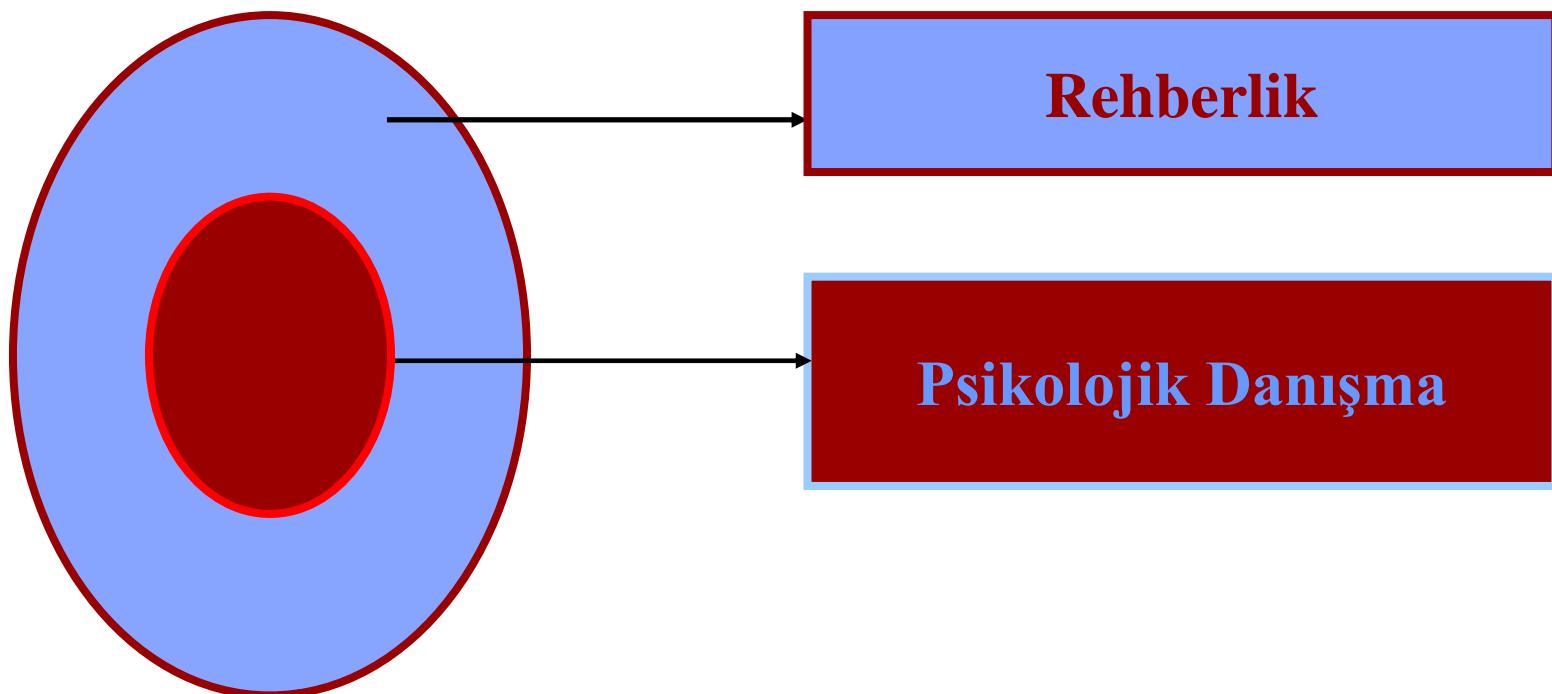
- **Psikolojik danışma,**
- Rehberliğin vazgeçilmez ve ayrılmaz hizmet alanını oluşturmaktadır.
- Bütün psikolojik danışma faaliyetleri rehberlik hizmetleri içinde yer almaktadır.
- Bu anlamda bakıldığında, rehberlik hizmetleri psikolojik danışma faaliyetlerini de içine alan daha geniş bir kavramdır.

Psikolojik Danışma Yardımının Özellikleri

- ④ Psikolojik danışma biri danışman, diğeri danışan olmak üzere iki kişi arasında **yüz yüze** kurulan bir ilişkidir,
- ④ Psikolojik danışma ilişkisi **gönüllülüğe** dayanan bir ilişkidir,
- ④ Psikolojik danışma ilişkisi **özel ve gizlidir**,
- ④ Psikolojik danışma yardımcı **bilimsel ve profesyonel** bir yardımıdır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik İlişkisi

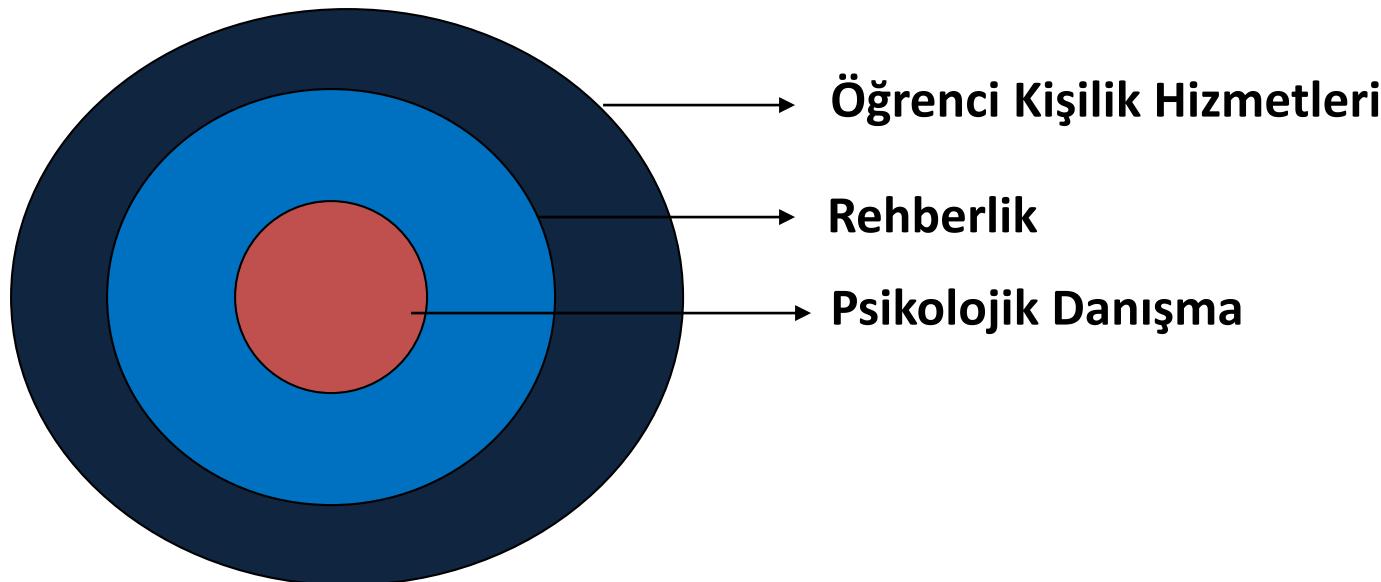

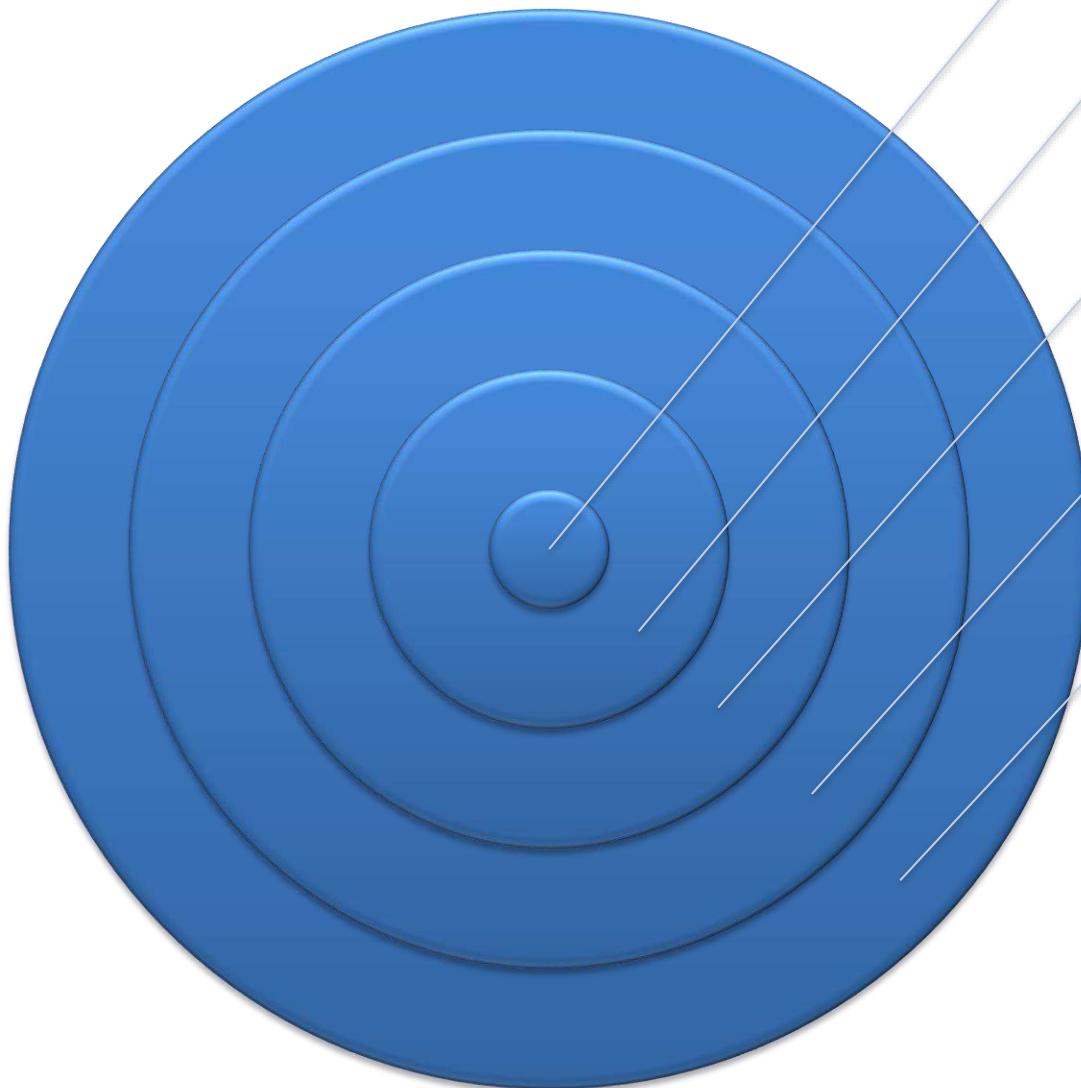

Okullarda Genellikle Psikolojik Danışma Hizmeti Verilebilecek Problem Alanları

- # **Sosyal sorunlar**(Arkadaşlık ilişkileri, bir gruba ait olamama, grup içerisinde kabul görmeme vb.)
- # **Duygusal sorunlar**(Kendine güvensizlik, düşük benlik saygısı, saldırganlık, utangaçlık vb..)
- # **Eğitsel sorunlar** (Başarı be başarısızlık durumları vb..)
- # **Gelecek ile ilgili sorunlar**(Gelecek kaygısı, karar verme ve seçim yapma zorluğu vb.)
- # **Okul ve öğretmenlerle ilgili sorunlar** (Öğretmen-öğrenci iletişimsızlığı, okul kurallarına uymama vb..)
- # **Aile sorunları..**

Öğrenci Kişilik Hizmetleri, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Arasındaki İlişki

Birey

Psikolojik
danışma

Rehberlik

Öğrenci kişilik
hizmetleri

Çağdaş eğitim

KPSS 2006

- Bireyi çok yönlü olarak geliştirmeye dayanan psikolojik danışma ve rehberlik sürecinin öğrenci açısından anlamı aşağıdakilerden hangisi olabilir?
  - a. Çevresiyle iş birliği kurma
  - b. Toplum beklentilerine cevap verme
  - c. Kendini anlama ve değerlendirme
  - d. Hedefleri yükseltme
  - e. Kişisel sınırlarını zorlama

Kpss 2007

- Öğrencisinde olumlu bir benlik algısı geliştirmeyi hedefleyen bir öğretmen aşağıdakilerden hangisinden kaçınmalıdır?
  - a. Öğrenciye karşı kabul edici davranışmaktan
  - b. Öğrencinin üstün yanlarını ona bildirmekten
  - c. Öğrenciye davranışları için gerçekçi geribildirim vermekten
  - d. Öğrencinin başarılarını desteklemekten
  - e. Öğrencinin yaşıtlarına göre eksik yönlerini bildirmekten

Kpss 2008

114. Zeynep Öğretmen Sevda'nın yüzündeki morlukları fark eder. Ders sonunda, Sevda'yı yanına çağırıp, morlukların nedenini sorar. Sevda önce yanıt vermek istemez. Öğretmeni nedenini öğrenmek için ısrar ettiğinde ise, arkadaşlarıyla kafeteryada otururken babasının gördüğünü ve erkeklerle arkadaşlık ettiği için çok kızıp ona vurduğunu anlatır.

Bu durum karşısında Zeynep Öğretmen aşağıdaki çözüm yollarından hangisini seçerse, rehberlik anlayışına en uygun davranışlı olur?

- A) Sevda'yı sınıf rehber öğretmeniyle görüşmesi için yönlendirmek
  - B) Gizlilik ilkesi nedeniyle hiç kimseye Sevda'nın yaşadıklarıyla ilgili bilgi vermemek
  - C) Bu sorunla ilgili olarak Sevda'nın ailesini görüşmek için okula çağırmak
  - D) Sevda'ya, okul rehber öğretmeniyle (psikolojik danışman) bir görüşme ayarlamayı önermek
  - E) Sevda için önlem alınması amacıyla durumu okul müdürüne bildirmek
- D

REHBERLİĞİN AMACI

Eğitim süreci içinde rehberlik hizmetleri, daha önce de ifade edildiği gibi, **öğrencinin gelişmesine ve uyumuna yardım etmeye** yönelikir.

Rehberliğin temel ya da sonal (nihai) amacı **bireyin kendini gerçekleştirmesidir**. Kendini gerçekleştirme **hümanistik psikoloji** yaklaşımının ortaya koyduğu bir kavramdır.

Kendini gerçekleştirme, kişide var olan tüm gizilgülerin, yeteneklerin, kapasitelerin ortaya konması, uygulama alanına sokulması, kullanılması ve geliştirilmesi kastedilir.

Kelime karşılığı "**tam verimlilik**" (**fully-functioning**) olarak verilebilir. Yani bireyin her yönüyle, kapasitelerini sonuna dek geliştirebilmesi, daha verimli ve mutlu bir düzeye ulaşabilmesidir.

Ancak bireyin kendini gerçekleştirmesi uzun bir süreç içinde, aşama aşama sağlanabilecek bir oluşumdur. Bu sonal amaca varabilmek için rehberlik öncelikli alt amaçları gerçekleştirmekle işe başlar.

REHBERLİĞİN AMACI

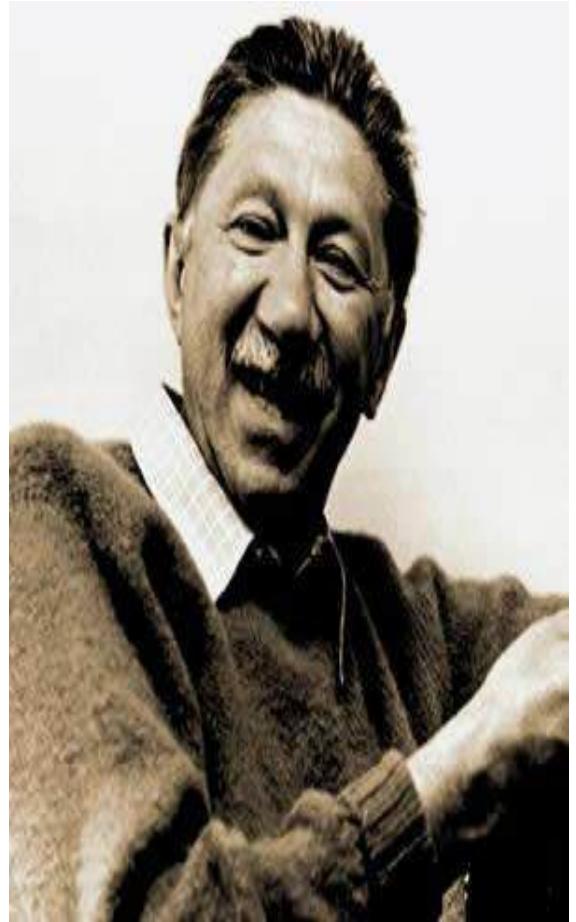
- ❖ Rehberliğin en **temel amacı** bireyin **kendini gerçekleştirmesine** yardımcı olmaktır.
- ❖ Bu amaca ulaşabilmek için ise;
  - ❖ Bireyin kendini tanımasına (ben kimim? Özelliklerim nelerdir? Güçlü ve zayıf yanlarım? İlgi ve eğilimlerim? İhtiyaç ve problemlerim neler)
  - ❖ Kendini anlaması ve kabul etmesi
- ❖ Bulunduğu çevreyi ve ortamı tanıma
- ❖ Ben ne yapabilirim? Ne yapmalıyım?
- ❖ **KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRME**

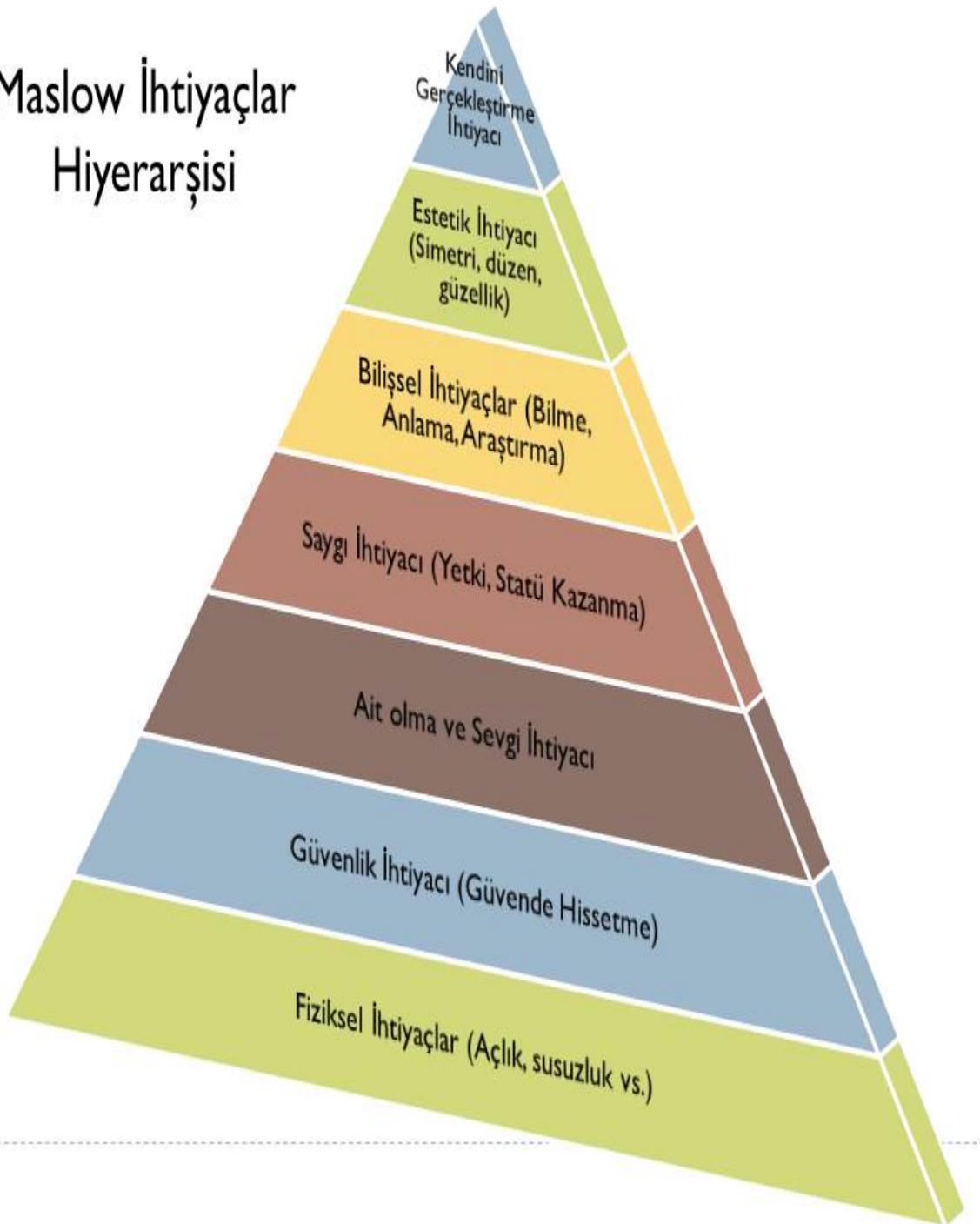
Kendini gerçekleştirmeye varolan potansiyelin yeteneklerin açığa çıkarılması, kullanımı ve geliştirilmesi kavramıyla kişide (gizil güçlerin) ve

Kim?	Ne Yapar?	Amacı Nedir?	Sonal Hedef
Öğretmen	Dersler yoluyla öğrenciye bilgi ve beceri kazandırır. Psikolojik danışma ve rehberlik etkinliklerini gerçekleştirir. Okuldaki tüm etkinliklerin organize edilmesini ve yürütülmesini gerçekleştirir.	Öğrencinin zihinsel güçlerini geliştirmek. Öğrencinin kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki gelişimini desteklemek. Okulun öğrencisinin bütünsel gelişimi için uygun bir ortam olmasını sağlamak.	Öğrencinin akademik yönden başarılı, gerekli yaşam donanımlarına sahip tüm potansiyelini kullanarak mutlu ve uyumlu bir birey olmasını desteklemek.
Rehber Öğretmen (Psikolojik Danışman)			
Yöneticiler			

Maslow İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Maslow'un İhtiyaçlar
Piramidi

SELF-ACTUALIZATION
Pursue Inner Talent
Creativity Fulfillment

SELF-ESTEEM
Achievement Mastery
Recognition Respect

BELONGING - LOVE
Friends Family Spouse Lover

SAFETY
Security Stability Freedom from Fear

PHYSIOLOGICAL
Food Water Shelter Warmth

WiFi

A diagram of Maslow's Hierarchy of Needs pyramid. The five levels from top to bottom are: 'kendini gerçekleştirmeye' (self-actualization), 'değer ihtiyaçları' (needs for esteem), 'rait olma ve sevgi ihtiyacı' (need for belonging and love), 'güvenlik ihtiyacı' (need for safety), and 'fizyolojik ihtiyaçlar' (physiological needs). Handwritten text at the base of the pyramid reads 'Kablosuz İnternet' (Wireless Internet) and 'Şarj Cihazı, Priz' (Charging Device, Outlets).

kendini
gerçekleştirmeye

değer ihtiyaçları

rait olma ve sevgi ihtiyacı

güvenlik ihtiyacı

fizyolojik ihtiyaçlar

Kablosuz İnternet

Şarj Cihazı, Priz

Kpss 2011

• b

103. Bir bireyin hatalarından dolayı aşırı derecede suçluluk duymaması, kendinden utanmaması, hatalarını fark edip bunları kişiliğinin bir parçası sayması, aşağıdakilerden hangisiyle en iyi açıklanabilir?

- A) Otantik olma
- B) Kendini kabul
- C) Özyeterlik
- D) Ideal benlik
- E) İçten denetimli olma

Kpss 2009

• b

104. Fakir bir ailedede dünyaya gelen Cahit Bey, ekonomik sıkıntılar yüzünden çocuk yaşta çalışmaya başlar. Bugün büyük bir servete sahip olmasına karşın Cahit Bey çocukluğundaki yoksul günlere dönmekten korkar. Bu yüzden ilerleyen yaşına rağmen işiyle ilgili ekonomik gelişmeleri anlamaya ve mesleki bilgilerini artırmaya çalışır.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisine göre, Cahit Bey'in yaşam biçimi öncelikle hangi ihtiyacını doyurmaya yöneliktedir?

- A) Fizyolojik ihtiyaçlar
- B) Güvenlik
- C) Bilme - anlama
- D) Saygı - saygınlık
- E) Kendini gerçekleştirmeye

Kendini Gerçekleştiren İnsanların Özellikleri

Benlik saygısı yüksektir,

Gerçekçidir,

Kendine ve başkalarına saygı duyar, eksik ve fazla yönlerini bilir,

---

Davranışları doğaldır,

Geçmişten çok geleceğe dönüktür,

Aktif, girişken ve sorumluluk sahibidir,

Zamanı iyi kullanır,

Kendini Gerçekleştiren İnsanların Özellikleri

Takdir edilmekten dolayı şımarmaz, takdir etmekten kaçınmaz,

Sosyal çevresine karşı duyarlıdır,

Toplumsal kurallara ve ahlaki değerlere saygılıdır,

İletişim becerileri olumlu yönde gelişmiştir,

Demokratik ve hoşgörülüdür,

Önyargıdan uzaktır,

Sağlıklı ve akılcı kararlar alabilir,

Kendini Gerçekleştiren İnsanların Özellikleri

Mizah duyguları gelişmiştir,

Yaratıcıdır,

Yeniliklere, yeni yaşıntı ve deneyimlere açıktır.

KPSS 2006

- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin en genel amacı bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım etmektir. Kendini gerçekleştirme ise bireyin tüm gizil gücünü kullanabilmesi verimli ve mutlu olması anlamına gelmektedir.
- Kendini gerçekleştirmede başarılı olmuş bir bireyde,
  - I. Giriştiği tüm işlerde başarılı olma
  - II. İnsanlarla ve çevreyle ilgili olma
  - III. Daima mutlu olma
  - IV. Zamanı iyi kullanma
  - V. Geçmişten çok geleceğe dönük olmaÖzelliklerinden hangisinin bulunması beklenir?
  - a. I, II, IV
  - b. I, IV, V
  - c. II, III, V
  - d. II, IV, V
  - e. III, IV, V

Kpss 2007

- Maslow'un "ihtiyaçlar hiyerarşisi"nin en üst basamağında "kendini gerçekleştirmeye ihtiyacı" yer almaktadır.
- Aşağıdakilerden hangisi kendini gerçekleştirmiş bireylerin ortak özelliklerinden biri değildir?
  - a. Belirsizliğe katlanabilme
  - b. Başkalarını olduğu gibi kabullenme
  - c. Bağımsız ve özerk olma
  - d. Sorunlar üzerine yoğunlaşma
  - e. Sadece kendi mutluluğu ile ilgilenme

Kpss 2008

• b

106. Aşağıdakilerden hangisi kendini gerçekleştirmeye sürecinde olan bir bireyin sahip olması gereken özellikler arasında yer almaz?

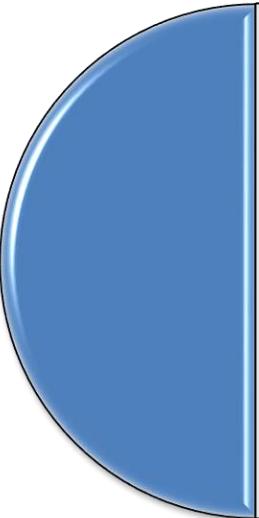
- A) Ceyhun'un güçlü olduğu yönleri kadar zayıf olduğu yönlerini de kabul etmesi
- B) Barış'ın olayları değerlendirirken kendi deneyimlerini ön plana alması
- C) Deniz'in kendisi ve başkaları hakkında olumlu düşüncelerinin olması
- D) Zehra'nın kendisini gerçekçi bir gözle anlamaya çalışması
- E) Meriç'in kendine ve çevresindekilere karşı bir mizah anlayışına sahip olması

109. Biyoloji uzmanı Pınar Hanım 38 yaşındadır. Bulunduğu tip fakültesinde oldukça üretken bir öğretim elemanı olarak bilinen Pınar Hanım, "Emekli olduğumda alanımıza önemli katkılar yapmış biri olarak hatırlanmak istiyorum." demektedir.

Pınar Hanım, bu ifadesiyle aşağıdaki ihtiyaçlardan hangisine öncelik vermektedir?

- A) Saygı - saygınlık
- B) Kendini gerçekleştirmeye
- C) Güvenlik
- D) Bilme - anlama
- E) Ait olma - sevgi

• A

REHBERLİĞİN TARIHI GELİŞİMİ

A) Rehberliği Ortaya Çıkaran Nedenler ve Gelişmeler

1. Eğitimdeki Gelişmeler

- Bireysel farklılıklar
- Çağdaş eğitim anlayışının benimsenmesi
- Okul çeşitlerinin artması
- Okullarda başarısızlık ve uyum sorunları

2. İnsan davranışlarını anlama ve inceleme çalışmaları

3. Meslek seçiminin zorlaşması

4. Duygulara verilen önemin artması

5. Kişilik gelişimine verilen önem

6. Sosyo-kültürel ve ekonomik faktörler

7. Karar vermenin öneminin artması

8. Psikometri alanındaki gelişmeler

B) Rehberliğin Dünyadaki Gelişimi,

- 1908 yılında Amerika'da Parsons tarafından kurulan Meslek bürosuyla mesleki rehberlik hizmetleri başlamıştır.
- Rehberlik ilk defa endüstri kurumlarında ortaya çıkışına karşın daha sonra eğitim alanında yaygınlaşmıştır.

Rehberliğin Amerika'da Gelişimi

- Önce **mesleki**, sonra **eğitsel**, daha sonra da **kişisel-sosyal** rehberlik çalışmaları var
- İlk rehberlik çalışmaları **öğrencileri iş olanaklarından haberdar etmek** amacıyla San Fransisco'da Mekanik Sanatlar Enstitüsünde başlamış.
- 1907'de **Grant Rapids**'de tüm okulları kapsayan bir **rehberlik programı** başlatılmış. Programın amacı öğrencilerin **meslek seçimine ve kişilik gelişimine** yardımcı olmak
- 1908'de **Frank Parsons** Boston'da ilk **Mesleki Büro**yu kurmuş.
- 1911'de Harward Üniversitesinde **Rehberlik dersi** verilmeye başlanmıştır.
- 1913'de **Amerikan Ulusal Rehberlik Derneği** kurulmuştur.

Amerika'da 1910'lu yıllarda araştırmalar sonucunda:

Rehberlik uygulamalarının genişlerken, mesleki örgütlerinin de hızlı bir gelişme gösterdiği, PDR alanının bir meslek olarak kabul edildiği ve rehberlik çalışmalarına devletin parasal katkısının sağlandığı dikkati çekmiştir.

1952 yılında ülke içinde türlü rehberlik derneklerini bünyesinde toplayan **“Amerika Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Derneği”** kurulmuştur.

Amerika'daki PDR Hizmetlerinin üç önemli dönemi

1900-1920 arası meslek seçimi ve yerleştirme
(mesleki rehberlik)

1930-1960 arası okula uyum (**eğitsel rehberlik**)

1960'dan günümüze ise kişisel gelişim (**Kişisel-sosyal rehberlik ve psikolojik danışma**)

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anlayışındaki Değişme ve Gelişmeler

- Meslek Seçimine Yardım Yaklaşımı
- Rehberlikle Eğitimi Kaynaştırma Yaklaşımı
- Klinik Yaklaşım (Tıbbi Model)
- Kriz Yönelimli Yaklaşım
- İyileştirici – Çare Bulucu Yaklaşım
- Önleyici Rehberlik Yaklaşımı
- Gelişimsel Rehberlik Yaklaşımı

Türkiye'de PDR Hizmetlerinin Gelişimi

- Türkiye'de bugünkü anlamıyla rehberlik kavramı, **1950'li** yılların başlarında eğitim sistemine girmiştir.
- Aslında **Türk kültürü**, psikolojik yardım hizmetleri anlayışına ve uygulamalarına yabancı bir kültür değildir.
- Ruhsal sorunların psikolojik tedavisi, Türk toplumunda çok eskiden beri var olan bir yaklaşımıdır.

- * 8. yüzyılın başlarında akıl hastalarının tedavisi için hastanelerde **özel bölümler** kurulmuş,
- * 9. yüzyılda **müzikle tedavi yöntemleri** kullanılmıştır.
- * Selçuklu ve Osmanlılarda akıl hastalarının tedavisiyle özel olarak ilgilenilmiştir, hastanelerde bu hastalar için özel bölümler açılmış ve ayrı hastaneler kurulmuştur.

* Cumhuriyetin ilk yılları olan 1920'li yıllarda ise öğrencinin **bireysel ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını** dikkate alan bir yaklaşım benimsenmiş ve öğrencinin kişisel niteliklerine en uygun bir eğitim ve meslek alanına yönelmesi teşvik edilmiştir.

---

* 1939 İlkokul Müfredat Programında ve 1948 Ortaokul Müfredat Programlarında, okulun ve öğretmenin öğrencilere “**klavuzluk etmesi**” gerekliliğinden söz edilmiştir.

- 1950'li yıllarda itibaren Türkiye'deki PDR hizmetlerinin gelişimi ve bugünkü durumu
  - * 1953 yılında eğitimde kullanılabilecek ölçme araçlarını geliştirmek amacıyla M.E.B. Talim ve Terbiye Dairesine bağlı **“Test ve Araştırma Bürosu”** kurulmuştur.
  - * 1953 yılında **Ankara'da** ve **İstanbul'da** bazı okullarda rehberlik uygulamalarına başlanmıştır.

* 1953-1954 öğretim yılından itibaren **Gazi Eğitim Enstitüsü**'nın **Pedagoji ve Özel Eğitim Bölümlerinde “Rehberlik” ve “Rehberlik Teknikleri”** dersleri okutulmaya başlanmıştır.

*1955 yılında Ankara'da ilk **"Rehberlik ve Araştırma Merkezi"** açılmıştır.

*İzleyen yıllarda öncelikle büyük illerde ve sonra Türkiye'nin bütün illerinde ve bazı büyük ilçelerde bu merkezler açılmıştır.

***Rehberlik ve Araştırma Merkezleri** bölgelerinde bulunan eğitim kurumlarındaki özel eğitim, rehberlik ve danışma hizmetlerinin yürütülmesinden sorumludur.

*1960'dan sonra **Beş Yıllık Kalkınma Planlarında ve Milli Eğitim Şuralarında** rehberlik ve yöneltme hizmetlerinin gereğine degenilmiş ve bu yönde kararlar alınmıştır.

*Alınan kararlar doğrultusunda özellikle 1970'li yıllarda itibaren okullarda rehberlik çalışmalarına **hız** verilmiştir.

*Okullarda rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi için **1983 yılında Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü** Kurulmuştur.

*Türkiye'de gerek okullarda gerekse Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde çalışan psikolojik danışmanlar, üniversitelerin “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” programlarında yetiştirilmektedir.

*Türkiye'de PDR alanındaki ilk lisans programı, 1965–1966 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde “Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik Bölümü” adıyla kurulmuştur.

*1982 yılında üniversitelerde lisans düzeyinde “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” programları başlatılmıştır.

* 1989 yılında **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği** kurulmuştur.

* Merkezi Ankara'da bulunan bu derneğin bugün Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde 15 şubesi ve 3000'in üzerinde üyesi bulunmaktadır.

* Dernek, 1991 yılından itibaren iki yılda bir olmak üzere Ulusal PDR kongreleri düzenlemekte,

* Yılda ikişer sayı olmak üzere bilimsel ve hakemli bir dergi,

* Bülten ve alanla ilgili araştırma ve kitaplar yawnlamaktadır.

REHBERLİĞİN GELİŞMESİNİ ETKİLEYEN ETMENLER

Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Etkenler

1. Hızlı Değişmeler Sonucu Topluma Uyumun Gelişmesi:

- Bilimde ve teknolojide gelişmeler
- Toplumlar arası kültürel alış-verişin hızlanması
- İnançlar ve değerlerdeki değişimeler
- Nüfus artışı ve göçün etkisi
- Kuşaklararası çatışmalar
- Suç işleme oranının artması
- Ruhsal bozukluklar ve hastalıkların artması

2. Aile Yapısının ve Fonksiyonunun Değişmesi

- Geleneksel aileden çekirdek aileye geçiş
- Çocuk eğitiminde ailenin rolünü etkileyen çevresel etmenlerin artması
- Ailenin fonksiyonlarından bazlarının okula kayması
- Kadının çalışma hayatına katılması

3. Toplumun Nitelikli İnsan Gücü İhtiyacının Artması

- Kalkınmada nitelikli insan gücü gereğinin kabul edilmesi
- Toplumun iş hayatındaki değişimeler
- Mesleklerin çeşitlenmesi ve meslek seçiminin zorlaşması

Felsefi ve Psikolojik Etkenler

1. Toplumda Demokratik Fikir ve Düşüncelerin Gelişmesi

- Bireye verilen değerin artması
- Bireylere tanınan seçme özgürlüğü
- Bireye karar verme gücünün kazandırılması
- İlerici eğitim anlayışının benimsenmesi

2. Demokrasinin Eğitime Etkisi

- Eşit eğitim hakkı ve toplu öğretieme geçiş
- Öğrenci merkezli eğitim anlayışının gelişmesi
- Demokrasinin istediği insan özelliklerinin eğitimde kazandırılması için uygun ortam sağlama gereği

3. Psikoloji/Psikometrideki Gelişmeler

- Bireyin kişilik özelliklerinin ölçülmesi ve tanınması
- Bireysel farkların eğitimde dikkate alınması gereği
- Eğitimde bireyin duygusal yönüne verilen önemin artması
- Bireyin özellikleri ile öğrenim ve meslek alanları arasındaki ilişkinin kavranması

Rehberliğin İlkeleri

Demokratik ve insancıldır

İnsan saygıya değer bir varlıktır

Gönüllülük esasına dayanır.

Öğrenciyi merkez alan bir eğitim sistemi öngörür.

Tüm öğrencilere yönelik bir hizmettir.

Gizlilik esastır

Öğrenciyi her yönü ile tanımak gereklidir.

İşbirliği esastır

Okulun amaç ve ihtiyaçları belirleyicidir.

Sistematiktir

Öğretimle birbirini tamamlar

Karar vermeye yardım eder

Bireysel farklara saygı esastır

Bireye ve topluma sorumludur

Özerklik esastır

Süreklidir

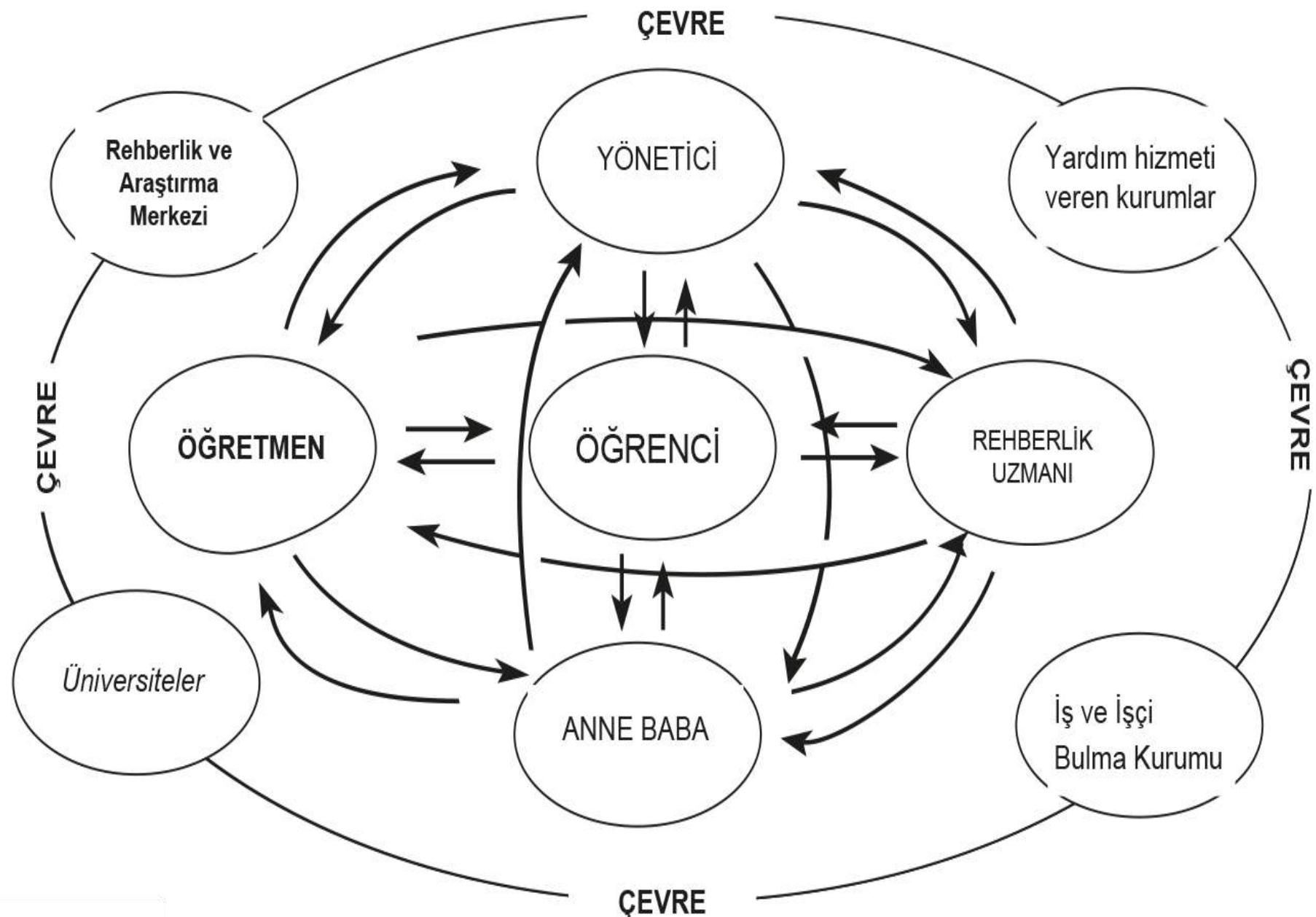
Etik kurallarla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır(2024 KPSS) ?

- A) Meslek üyelerinin tamamını bağlayıcı niteliktedir.
- B) Meslek üyelerinin oluşturduğu dernek veya meslek odalarının ilgili organları tarafından belirlenir.
- C) Belirli bir meslek pratiğinin ideal standartlarını temsil eder.
- D) Önceliği meslek üyelerinin çıkarlarını korumaktır.
- E) Toplumsal hayatın tüm ilişkilerini kuşatıcı olmasından ziyade sınırlı ve yol göstericidir.

Rehberlik Yardım İlişkilerinin Kavradığı Alan

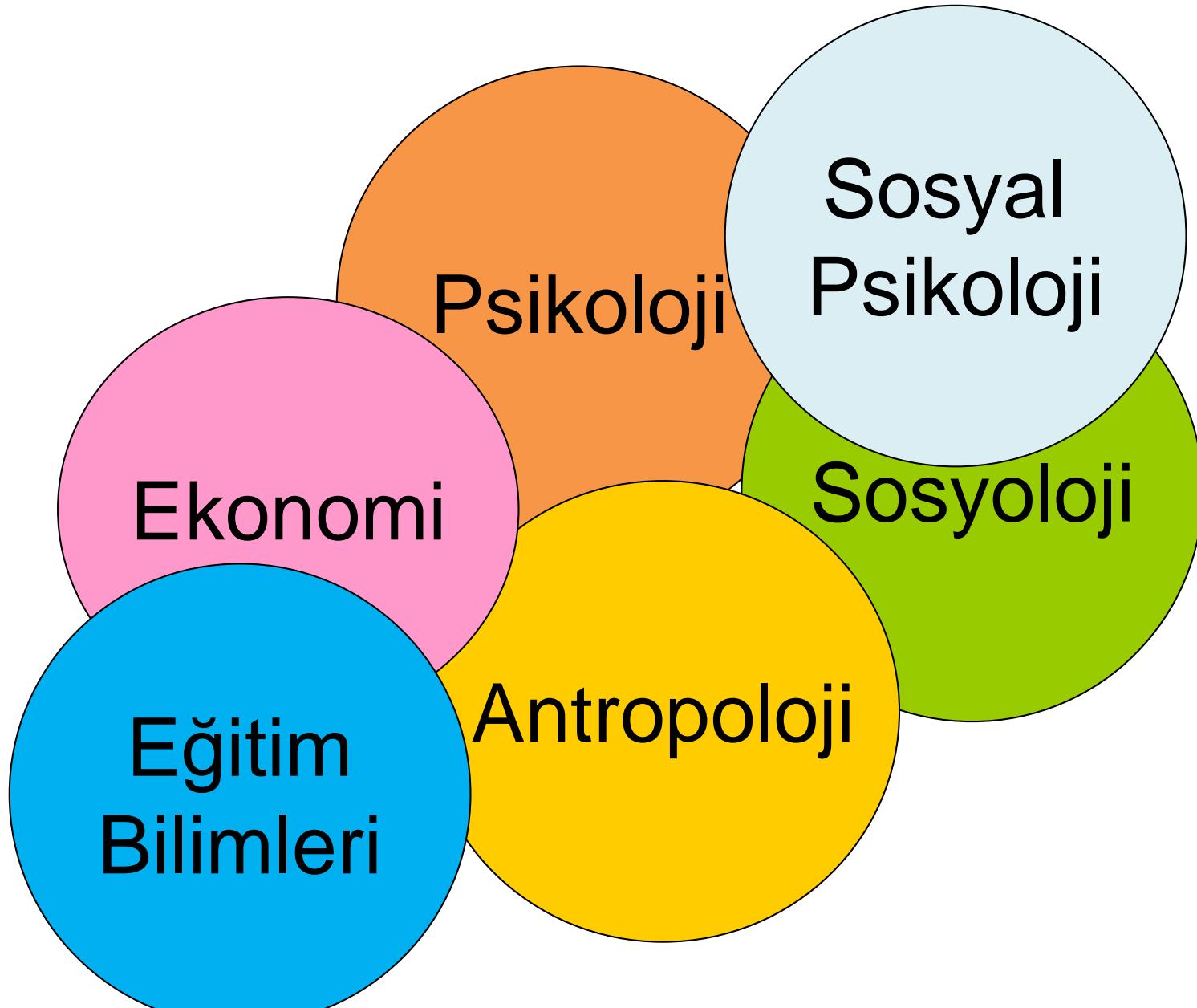
- **Öğrenciler,**
- **Öğretmenler,**
- **Okul yönetimi,**
- **Aile,**
- **Çevre,**

Rehberlik Hizmetlerinde Çok Yönlü İlişkiler Sistemi

REHBERLİK İLE İLİŞKİLY ALANLAR

REHBERLİK ile ÖĞRETİM ARASINDAKİ FARKLAR

• **Öğretim**

1. Gruplara akademik alanla ilgili bilgi ve beceri kazandırma
2. Ölçme değerlendirme vardır
3. Disiplin vardır
4. Bireyin dış dünyasına yönelik
5. Toplumsal değerler
6. Zorunluluk
7. Gizlilik yoktur
8. Öğretmenler tarafından tek başına sınıfta yapılabilir

• **Rehberlik**

1. Bireylerin sosyal ve duygusal gelişimlerine destek olma, ayrıca gruplara yönelik çalışma
2. Bireyin kendini anlaması ve değerlendirmesi vardır.
3. Öz disiplin
4. Bireyin iç dünyasına yönelik
5. Yargılama yerine algılama esastır
6. Gönüllülük
7. Gizlilik vardır
8. İşbirliği gereklidir

PDR ile ilgili yanlış anlayışların DOĞRUSU

- Her türlü problemin **hemen** çözülmesi mümkün değildir.
- PDR **tek yönlü** bir süreç değildir.
- Bireye acıma, bireyi kayırmak bireyin sorunlarını **onun yerine çözmek** yoktur
- Bireylerin **sadece duygusal yanı** ile ilgilenmez
- PDR bir **ders** değildir.
- PDR hizmetleri okuldaki **disiplin uygulamalarının** bir uzantısı değildir.
- PDR'de kullanılan teknikler bir amaç değil **araçtır**.
- **Akıl ve öğüt verilmez**, bireyin kendini tanımaması ve gerçekleştirmesi hedeflenir.

KPSS 2006

- Aşağıdakilerden hangisi rehberlik anlayışının temelini oluşturan ilkelerden bir değildir?
  - a. Öğrenci merkezlilik
  - b. Profesyonellik
  - c. Kurumun amaç ve ihtiyaçlarına uygunluk
  - d. Gönüllülük
  - e. koruyuculuk

Leyla Hanım, aracını park etmeye çalışırken yanından geçen bir erkeğin Leyla Hanım'ın park etmesiyle ilgili, "Kadınlar araba sürmeyi beceremiyor." dediğini duymuş ve küçümseyici şekilde kendisine gülümsediğini fark etmiştir. Aracını her zaman rahatlıkla park edebilen Leyla Hanım bu kişinin davranışlarından dolayı strese girdiği için hata yapacağı endişesiyle aracını güclükle park edebilmiştir.

Leyla Hanım'ın yaşadığı bu durum sonucunda aracını güclükle park edebilmesinin nedenini açıklayan sosyal psikoloji kavramı aşağıdakilerden hangisidir (2024)?

- A) Kendini doğrulama
- B) Kalıpyargı tehdidi
- C) Kendini kayırma eğilimi
- D) Öncelik ve sonralık etkisi
- E) Olumsuzluk yanılgısı

Kpss 2006

- Aşağıdakilerden hangisi okul psikolojik danışmanı için uygun bir yaklaşım değildir?
  - A. Danışana seçeceğii mesleği empoze etmek
  - B. Danışanın içinde yaşadığı ortama uyum sağlamasını desteklemek
  - C. Danışanın sosyal ilişkilerini geliştirmesine yardım etmek
  - D. Danışanın kendini gerçekleştirmeye potansiyeline inanmak
  - E. Danışanın zayıf ve güçlü yönlerini fark etmesini sağlamak

KPSS 2007

- Psikolojik danışma yardımcı alan kişiye “balık vermektense balık tutmayı öğretmek” onun daha güçlü olması ve ileride ortaya çıkabilecek sorunları çözmede yeterli hale gelmesi için doğru bir yaklaşımdır.
- Bu anlayış aşağıdaki rehberlik ilkelerinden hangisi ile doğrudan ilişkilidir?
  - a. Gönüllülük ilkesi
  - b. Bireyin seçme özgürlüğü
  - c. İnsana saygı
  - d. Bireysel farklılıklara saygı
  - e. Özerklik ilkesi

KPSS 2007

- Aşağıdakilerden hangisi bir sınıf rehber öğretmeninin rehberlik etkinliklerinde uyması gereken ilkelerden bir değildir?
  - a. Öğrencilerin özel hayatlarını açığa çıkaracak bilgilerin sınıf ortamında paylaşılmasını engellemek
  - b. Sınıftaki tüm öğrencilere etkinliklere katılımının zorunlu olduğunu bildirmek
  - c. Etkinlik sürecinde öğrencilerin birbirleriyle paylaşımlarının tartışmaya dönmesini önlemek
  - d. Grup etkinliklerinde grupların ve rollerin her seferinde aynı öğrencilerden oluşmamasına dikkat etmek
  - e. Hazırlık yapılması gereken etkinliklerde öğrencileri önceden bilgilendirmek ve hazırlanmaları için süre vermek

103. Atatürk bir söyleşisinde, eğitime yaklaşımını şöyle ortaya koyar: "Çocuklar serbestçe konuşmaya, düşünüklerini ve duygularını olduğu gibi ifade etmeye teşvik edilmelidir. Böylece onların hem hatalarını düzeltme imkânı bulunur, hem de ileride yalancı ve iki yüzlü olmalarının önüne geçilmiş olur. Aynı zamanda onların temiz yüreklerinde yurt, ulus, aile ve yurttAŞ sevgisiyle beraber doğruya, iyiye ve güzel şeylelere karşı sevgi ve ilgi uyandırmaya çalışmalıyız. Bence bunlar çocuk terbiyesinde, ana kucağından en yüksek eğitim oacaklarına kadar her yerde, her zaman üzerinde durulacak önemli noktalardır." Atatürk'ün vurguladığı eğitimle ilgili temel görüşlerden bazıyla rehberlik ilkeleri arasında benzerlikler vardır.

Atatürk'ün eğitime yönelik bu görüşlerinden hangisi, rehberlik ilkeleri arasında bulunmamaktadır?

- A) Rehberlik, demokratik ve insancıl anlayışa dayalıdır.
- B) Rehberlik hizmetleri, hem bireye hem de topluma karşı sorumludur.
- C) Rehberliğin amacı, hataların düzeltilmesiyle sağlıklı kişilik gelişimine yardımcı olmaktır.
- D) Rehberlik hizmetleri, öğrenciyi merkeze alan bir eğitim sistemi gerektirir.
- E) Rehberlik, öğrencinin her yönüyle gelişmesine ve kendini gerçekleştirmesine yardım eder.

• CEVAP

C

119. Bir okul rehber öğretmeni (psikolojik danışman), aşağıdaki davranışlardan hangisini gösterirse, psikolojik danışma ve rehberliğin temel ilkelerinden olan "gizlilik" ilkesini ihlal etmemiş olur?

- A) Etkili bir öğretim ortamı sağlanması amacıyla öğrencilerin kişisel gelişim dosyalarındaki özel bilgileri okuldaki öğretmenlerle paylaşmak
- B) Sınıf rehber öğretmenine, öğrencisini daha iyi tanıyalabilmesi için öğrenciyle sürdürdüğü psikolojik danışma oturumlarının içeriğine ilişkin bilgi vermek
- C) Uyanıcı madde kullanan öğrencileri önceden bilgilendirerek, durumlarına ilişkin ailelerine haber vermek
- D) Şiddete karşı önlem alınması amacıyla mağdur öğrencilerin yazdıkları otobiyografleri müdüre göstermek
- E) Güvenlerini zedelememek için hiçbir koşulda öğrencilere ait özel bilgileri başkalarıyla paylaşmamak

• C

107. Aşağıdaki görüşlerden hangisi rehberlik ilkelerine uygundur?

- A) Gönüllü olmalarını beklemek yerine, rehberlik yardımcı almaları için çocukların ikna etmek gerekebilir.
- B) Öğrenciye acımak ya da sempati duymak empati kurulmasını engelleyebilir.
- C) Kararsızlık yaşamaları durumunda seçenekleri sınırlayarak öğrencilerin doğru kararlar vermeleri sağlanabilir.
- D) Bir okulda okul rehber öğretmeni yoksa deneyimli bir sınıf rehber öğretmeni rehberlik hizmetlerini yürütebilir.
- E) Okul rehber öğretmeni bir öğrencinin öğretmeniyle yaşadığı sorunları çözebilmesi için öğrencisi adına öğretmeniyle görüşebilir.

• b

Kpss 2009

• D

111. Okul müdürlerinin katıldığı bir toplantıda şiddeteye sıfır tolerans görüşü benimsenmiştir. Bu toplantıya katılan Müdür Mehmet Bey, rehber öğretmeninden okuldaki şiddet türlerini belirleyip şiddetin yaygınlığını araştırmasını ve alınacak önlemlerle ilgili önerilerde bulunmasını ister. Bunun üzerine, okul rehber öğretmeni zorbalık ölçüğünü okuldaki öğrencilere uygular ve ölçek sonuçlarına göre zorba öğrencileri saptayarak müdahale programına alır. Ayrıca şiddet davranışlarının bireysel, ailesel ve okulla ilgili nedenlerine ilişkin inceleme sonuçları ile bu konuda alınacak önlemlere ilişkin görüşlerini içeren kapsamlı bir rapor hazırlayıp müdüre teslim eder.

Bu olayda rehberlik ilkelerine uymayan davranış aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zorbalık ölçüğünü uygulamak için okul rehber öğretmeninin daha önceki bir eğitim almamış olması
- B) Müdürün şiddet içeren davranışları öğrenmek istemesi
- C) Hazırlanan raporda şiddete eğilimli öğrencilerin isimlerine yer verilmemesi
- D) Ölçek puanlarına dayanılarak öğrenciler hakında kesin bir yargıya varılması
- E) Raporun şiddet davranışlarına neden olan bireysel ve ailesel özelliklerle ilgili açıklamaları içermesi

Kpss 2010

• b

103. "Rehberliğin temelinde demokratik ve insancıl anlayış bulunur." ilkesini aşağıdakilerden hangisi en doğru açıklar?

- A) Okullarda demokratik ortam sağlanmalı, yönetimsel kararlara rehber öğretmenler de katılmalıdır.
- B) Demokraside seçimler vardır, rehberlik bireyin kendisi için en uygun seçimler yapmasına yardımcı olur.
- C) Rehberlik demokrasiye inanan bireyler yetiştirmeyi hedefler.
- D) Demokraside herkes farklı düşüncelere sahiptir, rehberlik bunların içinden en doğrusunu bulmaya yöneltir.
- E) Demokrasi bireye özgürlükler verir, bunların yanlış kullanılması için bireyin yönlendirilmesi gereklidir.

Kpss 2010

• C

111. İlköğretim 8. sınıf öğretmeni Rukiye Hanım, sınıfı bu yıl katılan öğrencisi Kübra'nın ailesinde şiddet gördüğünü fark eder. Okul çıkışında, Rukiye Hanım Kübra ile konuşur ve okul rehber öğretmeniyle görüşmesini ister. Kübra ise bu konuda konuşmak istemez ve rehberlik servisine gitmek istemediğini söyler.

Rukiye Hanım aşağıdakilerden hangisini yaparsa gönüllülük ilkesine aykırı davranışmadan Kübra'ya yardım etmiş olur?

- A) Sıra arkadaşına sorunu anlatır, ondan birlikte Kübra'yı ikna etmek için yardım isteyebilir.
- B) Rehberlik servisine gitmezse ailesiyle konuşmak zorunda kalacağını söyleyebilir.
- C) Rehber öğretmenden öğrenciyle görüşmesini isteyebilir.
- D) Kübra'yı rehberlik servisine götürüp rehber öğretmenle sorunu anlatabilir.
- E) Kübra'yı zorlamaz, sorununu anlatacağı ve rehber öğretmenle görüşmek isteyeceği güne kadar bekler.

Kpss 2011

• d

105. Annesiyle yaşadığı sorunu anlatan bir öğrenci, sınıf rehber öğretmeninden annesiyle konuşmasını ve kendisine aşağılayıcı sözler söylememesi için ona uyanda bulunmasını istemektedir.

Bu durumda sınıf rehber öğretmeni aşağıdakilerden hangisini yaparsa, özerklik ilkesine uygun davranış olarak öğrenciye yardım etmiş olur?

- A) Annesini görüşmeye çağırıp onunla konuşursa
- B) Rehberlik servisinin hazırladığı etkili iletişim broşürlerini öğrenciyle eve gönderirse
- C) Annesinin evdekilerle ilişkilerini araştırıp onu tanıtmaya çalışırsa
- D) Öğrenciye bu konuda eğitim verip annesiyle kendisinin konuşmasını önerirse
- E) Öğrencinin annesini iletişimle ilgili veli eğitimlerine davet ederse

Kpss 2011

• b

108. Bu yıl sınıf rehber öğretmeni olarak görevlendirilen Ayşe Hanım, rehberlik saatinde öğrencilere "Kimdir bu" formuunu dağıtır ve öğrencilerden sıra arkadaşlarına göstermeden bu formdaki sorulara yanıt vermemelerini ister ancak bazı öğrencilerin uygulamaya katılmadıklarını görür.

Bu durumda, Ayşe Hanım gönülsüz öğrencilere aşağıdakilerden hangisini yaparsa gönüllülük ilkesine en uygun davranışmış olur?

- A) Çalışmanın amacına ulaşmayacağını söyleyerek iktina etmeye çalışırsa
- B) Uygulama dışında tutup çalışmaya katılmadıklarını uygulama formunda belirtirse
- C) Çalışmaya katılmayı isteyinceye kadar bir süreliğine etkinliği ertelerse
- D) Gönülsüz davranışlarının altında yatan nedenlerin araştırılması için okul rehberlik servisine şevk ederse
- E) Bu uygulamaya katılırlarsa bir sonraki derse kadar bahçede vakit geçirebileceklerini söylerse

KPSS 2006

- Dersleri dinlemeyen ve devamlı arkadaşlarıyla konuşan Ali'ye öğretmeninin gösterebileceği aşağıdaki davranışlardan hangisi rehberlik anlayışına uygun olur?
  - a. Ali'yi disiplin kuruluna bildirmek
  - b. Sınıftaki diğer öğrencilerin Ali ile konuşmasını yasaklamak
  - c. Ail'yi okul idaresine şikayet etmek
  - d. Okulun psikolojik danışman ile Ali için ne yapılabileceği ile ilgili görüşmek
  - e. Derste her konuştuğunda Ali'ye ceza vermek

Kpss 2009

- D

113. İlköğretim 6. sınıf öğrencisi Doğan, okula bu yıl atanın stajyer öğretmen Zehra Hanım'a aşık olur ve ona bir e-posta göndererek duygularını anlatır.

Böylelikle Doğan'ın ilgisini öğrenen Zehra Hanım, aşağıdaki tepkilerden hangisini verirse rehberlik anlayışına uygun davranışmış olur?

- A) Doğan'ın ailesini okula çağırıp sorunu iş birliği yaparak çözmek isterse
- B) Doğan'la bu konuyu konuşup okul rehber öğretmeniyle görüşmesi için ısrar ederse
- C) Zehra Hanım bu durumla ilgili öğretmen arkadaşlarından yardım alırsa
- D) Doğan'ın yaşı gereği ilgisinin geçici olduğunu düşünüp durumu görmezden gelirse
- E) Kendisinin öğretmen, onun da öğrenci olduğunu kesin bir dille anlatırsa

Kpss 2009

• C

117. Okul rehber öğretmeni Fulya Hanım Öğrencilerine yetenek testi uygular ve yetenek puanlarını öğrencilerin genel başarı ortalamalarıyla karşılaştırır. Çalışmanın sonunda, öğrencilerden bir kısmının yeteneklerine göre beklenenden daha yüksek başarı gösterdiklerini fark eder.

Yeteneğinin Üstünde başarı gösteren öğrencilerle ilgili olarak Fulya Hanım, aşağıdakilerden hangisini yaparsa rehberlik anlayışına uygun davranışmış olur?

- A) Bu öğrencileri üstün çabalarından dolayı sınıf içinde ödüllendirip başarılarının devamını beklediğini belirtirse
- B) Bu öğrencilerin aileleriyle görüşerek başarılarını daha da artıracak yollar üzerinde düşünürse
- C) Baskı veya zorlanma altında bu başarıya ulaşmış olabileceklerini düşünerek bu öğrencilerle görüşürse
- D) Bu öğrencileri yeteneğinin altında başarı gösterenlere ders çalıştmak için görevlendirirse (akran eğitimi)
- E) Bu öğrencileri model almaları için yeteneğinin altında başarı gösteren öğrencileri teşvik ederse

REHBERLİK SERVİSLERİ (HİZMETLERİ)

REHBERLİĞİN KAPSAMI

Rehberlik hizmetleri, **öğrencinin her yönüyle tüm olarak gelişmesini** ve böylece onun kendini gerçekleştirmesini amaçlayan psikolojik yardım hizmetlerini kapsadığı için bu **hizmetlerin bir bütünlük içinde verilmesi** gereği önem taşır.

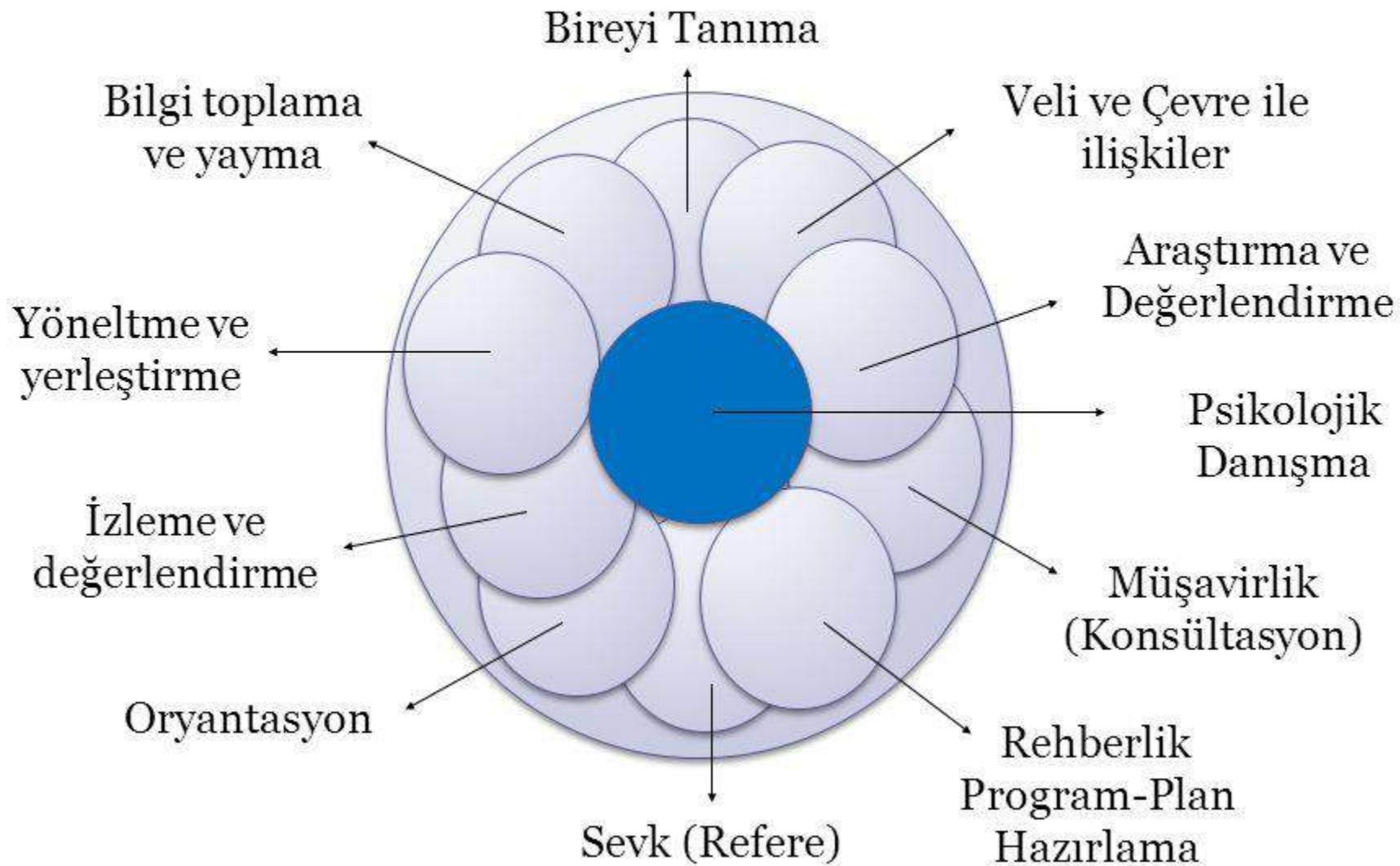
Rehberlik kapsamında verilecek hizmet türleri, genel olarak bu hizmetlerin verildiği **eğitim kademesi, kurumun nitelikleri, hizmetlerin temel işlevleri** ya da hangi alanlardaki problemlerin çözümüne yönelik olarak organize edildiğine bağlı olarak değişebilir.

Bir okulda yürütülen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde aşağıda verilen boyutlardan hangisinin kapsamında yer alır?

- A) Öğrenci kişilik hizmeti
- B) Yönetme hizmeti
- C) Öğretim hizmeti
- D) Okul aile birliği
- E) Değerlendirme hizmeti

OKULLARDA SUNULAN REHBERLİK HİZMETLERİ

Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları **Aşamaları**

- 1. RAM ve Çerçeve Programı,**
- 2. Rehberlik Servisinin Kurulması,**
- 3. PDR Hizmetleri Yürütme Komisyonunun
oluşturulması,**
- 4. Okul Rehberlik Programının Hazırlanması,**
- 5. Program ve Yürütme Planının İncelenmesi,**
- 6. Programın RAM'a Gönderilmesi,**
- 7. Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Görevlendirilmesi,**

Okullardaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları Aşamaları

- 8. Sınıf Rehber Öğretmeninin Sınıf Rehberlik Planını Hazırlaması,**
- 9. Sınıf Rehber Öğretmeninin Yıl Sonu Faaliyet Raporunu Psikolojik Danışmana Sunması,**
- 10. Okul Müdürü Yıl sonu Faaliyet Raporunu RAM'a Göndermesi**

Rehberlik Hizmetleri

- Okul rehberlik programı hazırlama
- Psikolojik Danışma
- Oryantasyon
- Bireyi Tanıma
- Bilgi toplama ve yayma
- Yöneltme ve yerleştirme
- İzleme ve değerlendirme
- Konsültasyon
- Araştırma geliştirme
- Sevk hizmetleri
- Çevre ve veli ile ilişkiler

Okullarda Sunulan Rehberlik Hizmetleri

Doğrudan Sunulan Rehberlik Hizmetleri

Psikolojik Danışma Hizmeti

Bireyi Tanıma Hizmeti

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmeti

Yönlendirme ve Yerleştirme Hizmeti

İzleme ve Değerlendirme Hizmeti

Oryantasyon (Duruma alıştırma) Hizmeti

Sevk (Refere) Hizmeti

Dolaylı Sunulan Rehberlik Hizmetleri

Rehberlik Program-Plan Hazırlama Hizmeti

Müşavirlik (Konsültasyon) Hizmeti

Araştırma ve Değerlendirme Hizmeti

Çevre İle İlişkiler

Veli İle İlişkiler

Okul Rehberlik Programı Hazırlama

- **PDR hizmetlerinde 3 tür program vardır:**
  - 1) **Rehberlik hizmetleri çerçeve programı:** RAM tarafından hazırlanarak okullara gönderilen program.
  - 2) **Okul PDR servisi yıllık çalışma programı:** Okul PDR servisinde çalışan psikolojik danışmanlarca hazırlanır. Okulda bir yıl boyunca yürüttülecek çalışmaları kapsayan program.
  - 3) **Yıllık sınıf rehberlik çalışma planları:** Sınıf rehber öğretmenlerinin kendi sınıfları için hazırladıkları yıllık çalışma planıdır.

Program ve plan hazırlama hizmetleri gerçekleştiriliırken; öğrencilerin gelişim düzeyleri, okulun türü, okulun bulunduğu sosyo-kültürel çevre, okulun personel ve fiziksel olanakları ve öğrencilerin ihtiyaçlarının dikkate alınması gereklidir.

Bu nedenle her okul için hazırlanan rehberlik programı kendine özgüdür.

Okul Rehberlik Programı Hazırlama

- **İhtiyaç analizi**
- MADDE 8 – (1) Programın tasarılanması sürecinde her eğitim öğretim yılı Mayıs ayında test ve test dışı teknikler kullanılarak öğrencilerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin ihtiyaçları belirlenir.
- **Hedeflerin belirlenmesi**
- MADDE 9 – (1) Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında genel hedefler Bakanlıkça, yerel hedefler rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri İl yürütme komisyonlarında, özel hedefler eğitim kurumlarında belirlenir.
- Okul rehberlik ve psikolojik danışma programının hazırlanması
- MADDE 10 – (1) Okul rehberlik ve psikolojik danışma programında;
  - a) **Genel, yerel ve özel hedeflere,**
  - b) **Gelişimsel ve önleyici hizmetler, iyileştirici hizmetler ve destek hizmetlere,**
  - c) **Okuldaki tüm öğrencileri kapsayacak faaliyetlere,**
  - ç) **Değerlendirme süreçlerine, yer verilir(MEBPDR YÖNETMELİĞİ,2020).**

Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programının Hazırlanması

- Okulun türü ve özellikleri göz önünde bulundurma,
- Okulun türüne özgü amaçlar dikkate alınmalıdır,
- Öğrencilerin özellikleri, bekleneleri ve ihtiyaçları ön planda tutulmalıdır,
- Okulun fiziki ve maddi olanaklar gözetilmelidir,
- Uygulanabilir ve sonuçlandırılabilir çalışmalar yapılmalı,
- Çalışmaların ne zaman yapılacağı, kimlere uygulanacağı, hizmetin amacı belirtilmeli,
- Ortaya çıkan aksaklıklar giderilmeli,
- Etkinlikleri bazıları öğrencilere sorularak hazırlanmalı,

Psikolojik Danışma Hizmeti,

Gelişim süreci içinde; **kendini tanıma, kabul etme ve kendilerini gerçekleştirmeye** isteği gösteren kişilere, **bireysel** olarak yada **grupla**, bu işi kendine meslek edinmiş olan **uzmanlarca** yapılan düzenli ve sürekli yardımlardır.

Tamamen **bilinç alanında** olan çelişkilerin oluşturduğu **normal kargılardan** şikayetçi bir kişiye **uzman tarafından** yapılan yardımır.

Danışan ile danışmanın yüz yüze geldikleri uygun bir fiziki ortamda, danışanın **kendisini tanıması, sorunlarını anlayabilmesi ve gerçekçi kararlar alarak** kendini geliştirebilmesi amacıyla bireysel yada grupla yapılan **psikolojik yardım**dır.

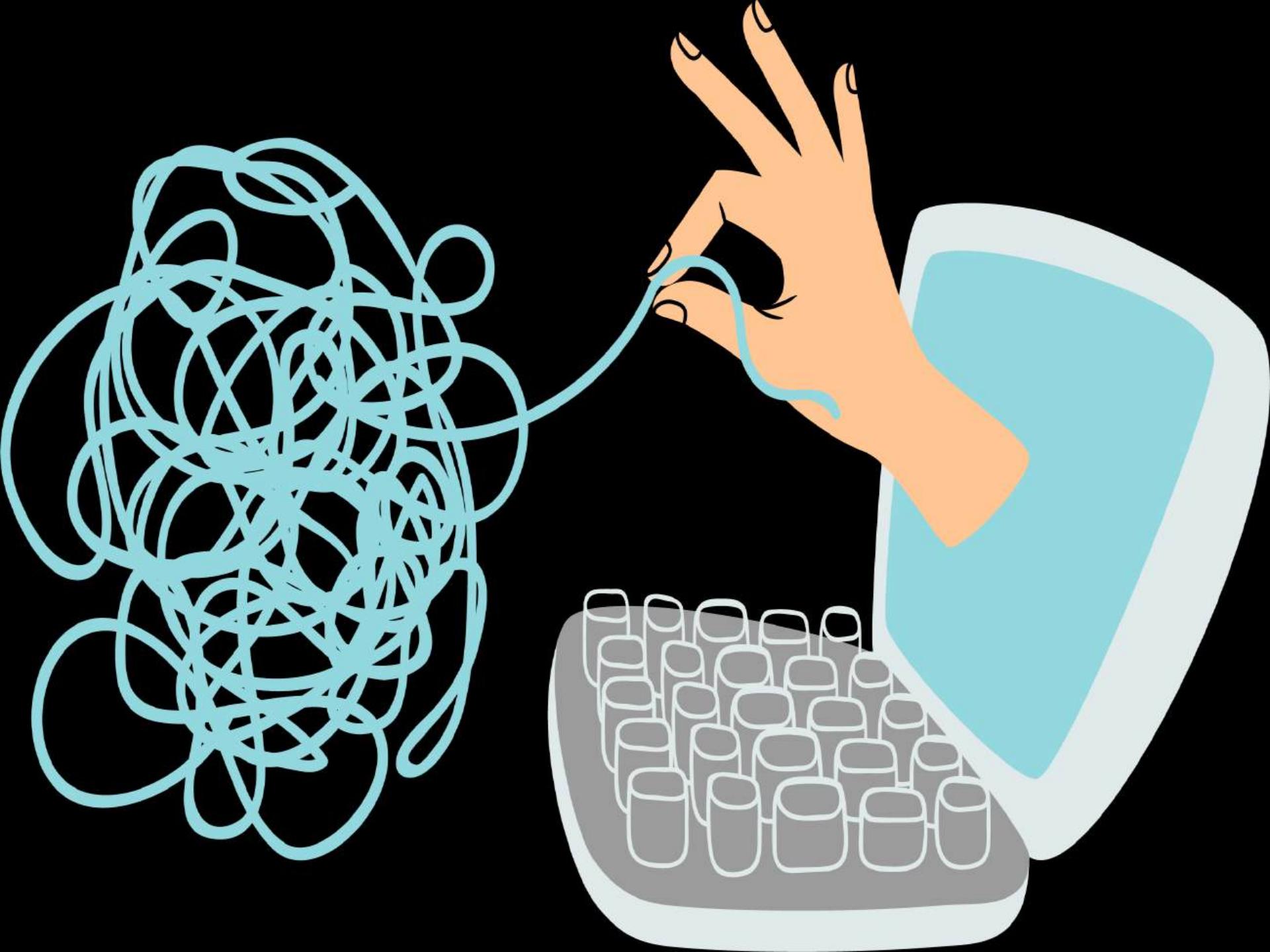

KORONA SÜRECİNDE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

174 Öğrenciye
Online Psikolojik Destek Hizmeti

*Psikolojik Danışma Uygulama ve Araştırma Merkezi (MARPAM)
Pandemi döneminde de hız kesmeden hizmetlerine devam etti.*

**Tüm rehberlik hizmetlerinin
merkezindedir.**

**Psikolojik
Danışma
Hizmeti**

Uzmanlık gerektirir.

Duyusal problemlere yönelikdir.

- Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Arasındaki Farklar;
  - Yardım edilen kişinin **normal** olup olmaması,
  - Uğraşılan problemin **tipi, içeriği , ağırlık derecesi**,
  - Amaçlar (**kişisel değişim- yaşamla baş etme**),
  - Kullanılan **yöntem ve teknikler**,
  - Yardımın yapıldığı **yer**.

Psikolojik Danışma Kuramları

- **Psikoanalitik Kuramlar:**

- Psikoanaliz,
- Analistik Psikoloji,
- Nesne İlişkileri Kuramı,

- **Öğrenme Kuramları:**

- Davranışçı Terapi,
- Bilişsel Davranışçı Terapi,
- Bilişsel Terapi,
- Akılçıl, Duygusal,
Davranışçı Terapi,
- Gerçeklik Terapisi,

- **İnsancıl Kuramlar;**

- Bireysel Psikoloji,
- Birey Merkezli Terapi,
- Gestalt Terapi,
- Varoluşçu Terapi,

- **Postmodern Kuramlar:**

- Feminist Terapi,
- Çözüm Odaklı Kısa Süreli
Terapi,
- Öyküsel Terapi,

Psikolojik Danışma Kuramları

Psikoanalitik Yaklaşım

Freud

- İçsel olaylar ve yaşanan zıtlıkların ortaya çıkarılması esastır.
- Uzun süre terapi süreci yaşanır.
- Temelde **bilinç dışının incelenmesi** ve yaşantıya taşınması üzerinde durulur.
- Sözel ipuçları terapiye yön verir.
- Teknikleri: Serbest Çağrışım, Rüyaların Analizi, Transferans, Hipnoz.

Varoluşçu Yaklaşım

(Victor Farnkl, Ralio May ve Irvin Yalom)

- Temel kavram **varoluştur**.
- **Yaşamın sorumluluğu** insanda varoluş kaygısını yaratır.
- **Ölüm anlamıdır**. Yokluk ve hiçlik duygusunu pekiştirir.
- Birey bu duygulardan kurtulmak için **yaşamın sorumluluğunu** alır.
- **Özgür varoluş**, kişinin içinde bulunduğu varoluş alanındaki olanakları tanımlayıp kabul etmesi ile gerçekleşir.
- Danışanın **şimdi ve burada** ilkesini benimsemesi esastır. **Bugün** önemlidir.
- Danışanın kendi **seçimlerini kendisinin yapması** ve **aktif katılımı** önemlidir.
- **Teknikleri:** Cesaretlendirme, danışanın durumuna göre diğer teknikler.

Danışandan Hız alan Yaklaşım/Hümanistik Yaklaşım Carl Rogers/Abraham Maslow

- Danışan kendini anlar ve **sorumluluk** kazanmaya başlar.
- Bulduğu çözüm yollarını özgürce seçme becerisi kazanır.
- **Kendini gerçekleştirmeye** çalışır.
- Danışman her şeye açık (**saydamlık**) ve tarafsız olursa (**doğallık**), danışanı değerli bir kişi olarak kabul ederse (**Saygı/koşulsuz kabul**), onun yerine kendini koyarak olayları değerlendirebilirse (**empati**) danışan da olumlu değişimler meydana gelir.
- **Benlik** kavramı önemlidir.
- **İdeal benlik** ve **gerçek benlik** arasındaki fark (**Öz saygı**) azaltılmalıdır.

- **Teknikleri:**
  - Empati,
  - Yansıtma,
  - Dinleme,
  - Şartsız kabul ve anlayış,
  - Saydam olma ve içtenlik.

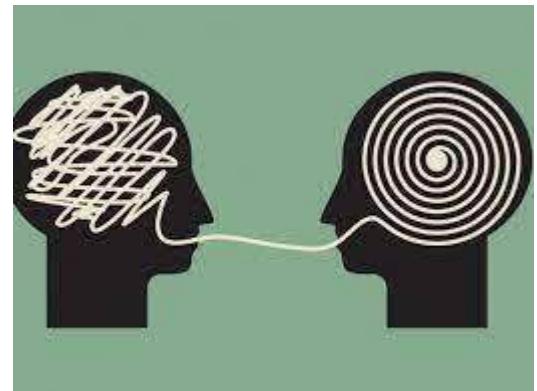
Davranışçı Yaklaşım

Skinner, Lazarus, Bandura

- Danışan **hedef belirlemede** ve bunlar arasında **seçim yapmada** aktiftir.
- Yeni davranışları denenmesi önemlidir ve günlük yaşamına genelleyebilmelidir.
- İstekli olmalıdır.
- Duygusal sorunlar öğrenilmiş sorunlardır.
- Danışmada **pekiştireç** olasılıklarının değiştirilerek davranışın değiştirilmesi sağlanmalıdır.
- İstenmeyen davranışlar **cezanın** aşırı kullanımından kaynaklanır.

- **Teknikleri:**

- Edimsel koşullanma,
- Söndürme,
- Pekiştirme,
- Sistematik
duyarsızlaştırma,
- Biçimlendirme,
- Ödül,
- Taşırma,
- Zıt tepki geliştirme.

Gestalt Yaklaşımı, (Fritz, Perls)

- İnsanın bütünlüğü bozulduğu anda ruhsal sorunlar ortaya çıkar.
- Psikolojik danışmada danışanın kendi benliği ve yaşadığı çevre ile bütünleyici bir ilişkiye geçmesi gerekmektedir.
- **Teknikleri:**
  - Yüzleştirme,
  - Diyalog oyunları.

Transaksiyonel Analiz Yaklaşımı

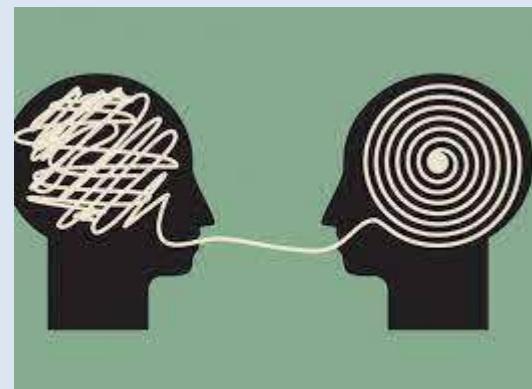
(Eric Berne)

- Ego durumları önemlidir.
- **Anne-baba ego durumları,**
- **Yetişkin ego durumları,**
- **Çocuk ego durumları** bağlamında ilişkiler, nevrotik yaştılar ve problemler irdelenir.
- Danışan terapi sürecinde **aktiftir**.
- Terapiye neden ihtiyacı olduğunu ve geliş amacını bilir.
- Terapi amaçları baştan belirlenir.

	Anababa	Yetişkin	Çocuk
Sözcükler	Daima Asla Böyle yapma Bunu yapma Yapmak zorundasın Yapmalısın Asla unutma Kuralları hatırlı Başkaları ne düşünür Bizim zamanımızda Bırak yardım edeyim Korkma Yanılıyorsun Kendin açıkla Ağlama Kibar ol Sessiz ol Dinle	İnanıyorum ki Kim Ne Ne zaman Nerede Nasıl Hangi Diğer bir deyişle Olasılıkla sıkça Niyetim Bunun nedeni Tepkim şöyle oldu Ne düşünüyorsun Gerçek Deneyelim Bulalım	Bence Korkunç Yardım et Müthiş Ayy... İstiyorum Yapamam Süper Aptalca Ne güzel
Ses Tonu	Eleştiren Patronvari Teşvik edici Ötoriter Rahatlatıcı Sert Sempatik Koruyucu	Açık Sorgulayıcı Rahat gerçekçi Duygudan uzak Uyumlu Normal tonda	Alaycı Cilveli Ağlamaklı Bağıran Heyecanlı Uysal Duygulu Sevecen İtaatkâr
Beden Dili	Parmağıyla göstererek Beğenmeyen bakış Kaş çatma Ciddi bir ifade Kucaklama Sırtını sıvazlama Başını okşama Çapraz Kollar Gözlüklerinin üstünden bakma	Göz teması Başı sallama Dik duruş Sakin Soran bir bakış Dikkatli bir ifade Düşünceli Uyanık Rahat Avuç işleri açık	Gülerek İki büküm Oturarak Utangaç bakışlı Ağlamaklı Büyük gözler Surat buruşturma Etrafında dolaşma Surat asma

Akılcı-Duygusal Yaklaşım(RET) (Albert Ellis)

- Bu kurama göre bireylerin **duyguları, inançlarından, değerlendirmelerinden, yorumlamalarından ve davranışlarından** etkilenmektedir.
- Bireyler **aklıcı** (rasyonel) olduğu gibi rasyonel olmayan **inançlara** (irrasyonel) da sahip olabilirler.
- Danışanların kendi kendilerine kazandıkları ve pekiştirdikleri davranışları belirlemeleri ve bunları değiştirmeleri sağlanmaktadır.

Akılcı-Duygusal Yaklaşım(RET) (Albert Ellis)

- **Teknikler:**

- Düşünme,
- Tartışma,
- Rol oynama ABCDEF tekniği,
  - A:Olay,
  - B: Mantıksız düşünce,
  - C: Duygusal tepki ve davranış bozukluğu,
  - D: yanlış inançlara müdahale ve tartışma,
  - E: Etki,
  - F: Yeni inanç ve duygular,

Gerçeklik Terapisi

William Glasser

- Hayatı gerçekçi algılamak ve bu şekilde davranışmayı başarmak önemsenmektedir.
- Süreç içinde başarısız davranışlar eleştirilir ve başarılı davranışlar **pekiştirilir**.
- Pozitif alışkanlıklar desteklenir.

Fenomenolojik Yaklaşım

Kelly ve Combs

- Bir davranışın anlamlandırılması **bireye özgüdür.**
- Davranışı bireyin iç dünyasına inip onun bakış açısını alarak anlamak gereklidir.
- Algıları ile fenomenolojik benliği arasında uyuşmazlık olan birey çalışma yaşar.
- Danışmada amaç bireyin yeterli benliğe ulaşmasına ve kendini tanımasına yardımcı olmaktadır.

ORYANTASYON

Oryantasyon
Eğitimi
ile
Okula
Başlıyorum.

Oryantasyon Hizmetleri

Okula yeni başlayan bir öğrencinin okulu (çevresini) tanımı;

Okula uyum sağlamaası ve karşılaştığı zorlukları aşabilmesi için kendisine sağlanan yardımlardır.

Bu yardım bir çeşit kurumun tanıtılması ve uyması gereken kuralların hatırlatılması türünde verilen bilgileri kapsar, adaptasyonu kolaylaştırmakta ve bireyin uyum süresini kısaltmaktadır.

Oryantasyon hizmetinin;

Uyum sağlayıcı,

Koruyucu ve önleyici işlevleri vardır.

Başa yeni öğrenciler olmak üzere tüm öğrencilere, yöneticilere, öğretmenlere, uzman personele ve velilere açık olmalıdır

Oryantasyon Hizmetleri

Okulun **kısa tarihçesinin** tanıtılması,

Okulun **bina ve diğer fiziksel olanakların** tanıtılması,

Okulun bulunduğu **yakın çevrenin** tanıtılması,

Okulda bulunan **eğitim programının** tanıtılması,

Program dışı **eğitsel, sosyal ve kültürel** faaliyetlerin tanıtılması,

Okuldaki **psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin** ve diğer öğrenci kişilik hizmetlerinin tanıtılması,

Okulda uygulanan **kuralların** tanıtılması,

30. Galatasaray Lisesi, bu yıl okula başlayacak olan 9.sınıf öğrencileri için okulun ilk günü bir program düzenlemiştir. Programda okul binasının birlikte gezilerek tanıtılması, okulun çevresindeki kurumlar, okulun spor salonu ve kütüphane gibi bölümlerinin gezdirilmesi gibi etkinlikler yer almıştır.

Buna göre okul yönetiminin uyguladığı bu program aşağıdakilerden hangisi ile adlandırılır?

- A) Oryantasyon
- B) Müşavirlik
- C) Çevre ve Veli ile İlişkiler
- D) Yönetme ve Yerleştirme
- E) Bilgi Toplama ve Yayma

Bireyi Tanıma Hizmetleri

PDR HİZMETLERİNDEN ÖĞRENCİYİ TANIMA HİZMETLERİ ÖNEMLİ BİR YERE SAHİPTİR.

ÖĞRENCİLERİN TANINMASI GEREKEN YÖNLERİ;

- Kimlikle ilgili tanıtıcı bilgiler
- Fiziksel gelişimi ve sağlık durumu
- Aile durumu
- Sosyal durumu
- Gelişim ve uyumu
- Okul öz geçmişi
- Zihinsel özellikler
- Kişilik özellikleri

REHBERLİĞİN BİRİNCİ AMACI BİREYİ TANIMA, NİHAİ AMACI İSE BİREYİN KENDİNİ GERÇEKLEŞTİRMESİDİR.

Bireyi Tanıma Hizmetleri

Dışarıdan bilgi toplama:

Test, gözlem, vaka kaydı, dereceleme ölçekleri.

Bireyin kendisini, çevresini tanıma:
Otobiyografi, görüşme, sowyometri, kimdir bu.

Lise 2.sınıf rehber öğretmeni Ayşe Hanım, öğrencisi Feride'nin mazeretsiz devamsızlığının 15 günü geçtiğini fark eder ve annesini arar. Annesi Feride'nin her zaman hazırlanıp "Okula gidiyorum." diyerek evden çıktığını ve devamsızlıktan haberi olmadığını söyler.

Bu durumda, Feride'nin devamsızlık nedenlerini araştırırken sınıf rehber öğretmeninin hizmet ve tekniklerden hangisini kullanması en uygundur?

Hizmet

- A) Psikolojik danışma
- B) Bilgi toplama ve yayma
- C) Çevre ile ilişkiler kurma
- D) İzleme
- E) Bireyi tanıma**

Teknik

- Bireysel psikolojik danışma
- Kişilik testi
- Ev ziyareti
- Problem tarama listesi
- Görüşme**

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmetleri:

Elde edilen bilgiler başka bir amaç için değil, hizmet talep eden kişinin bilgilendirilmesi için kullanılmalıdır.

Bu hizmet hem **grup rehberliği** şeklinde hem de tek tek bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre **bireysel rehberlik** şeklinde sunulabilir.

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmetleri:

Öğrencilerin kendi ilgi, yetenek ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli okullara, programlara, seçmeli derslere, sosyal kültürel etkinliklere, iş ve meslek alanlarına yönelmeleri ve yerleştirilmeleri amacıyla yapılan çalışmaları kapsar.

Burada amaç öğrenciyi belirli bir seçime zorlamak, yönlendirmek değil onun kendisi için doğru seçimler yapmasını sağlamaktır.

Eğitsel kol seçiminde yönelecekleri bir üst eğitim kurumunun seçiminde,

Mesleğe yönelme ve seçmede,

Seçtiği mesleğe yerleşmesi ve en uygun koşullarda yaşayabilmesi için gerekli bilgilerin sağlanmasında kullanılır.

Bilgi Toplama ve Yayma Hizmetleri:

- Okul içinden toplanacak bilgiler,
- Okul dışından toplanacak bilgiler,
- Eğitsel bilgiler,
- Sosyal bilgiler,
- Mesleki ve kişisel bilgiler.
- Bireylerin(Öğrencilerin) ihtiyaç duyukları bu bilgiler
  - Seminerler
  - Broşürler
  - Afişler
  - Bireysel ya da grup rehberliği yoluyla toplanarak bireylere verilir.

Bir okul rehber öğretmeni mezun öğrencilerden “ÖSS’ye nasıl hazırlandıkları, sınava hazırlanırken neleri doğru ya da yanlış yaptıkları ve sınav sabahı neler yaşadıkları” hakkında bir yazı yazmalarını istemiştir. Mezunlardan deneyimlerini paylaşanların yazıları, okul rehber öğretmeni tarafından okul panolarına asılmıştır. **Okul rehber öğretmeninin ÖSS’ye hazırlanan ortaöğretim son sınıf öğrencilerine yönelik bu çalışması, aşağıdaki rehberlik hizmetlerinden hangisiyle açıklanabilir?**

- A) Öğrenciyi tanıma
- B) İzleme ve değerlendirme
- C) Yöneltme ve yerleştirme
- D) Bilgi toplama ve yayma**
- E) Araştırma ve geliştirme

Bir üniversitenin psikolojik danışma merkezinde görev yapan psikolojik danışman, yakın duygusal ilişkisinde yaşadığı sorun nedeniyle kendisine başvuran üniversite öğrencisi Şule ile yaptığı görüşmede; yakın ilişkilerde yaşanan fiziksel, psikolojik ve çevrim içi şiddet gibi konular hakkında Şule'nin farkındalığını artıracak kaynakların isimlerini onunla paylaşmıştır.

Buna göre psikolojik danışmanın yaptığı çalışmayla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Oryantasyon hizmeti sunulmuştur.
- B) Sevk hizmeti sunulmuştur.
- C) İzleme ve değerlendirme hizmeti sunulmuştur.
- D) Konsültasyon hizmeti sunulmuştur.
- E) Bilgi toplama ve yayma hizmeti sunulmuştur.

Yönlendirme ve Yerleştirme Hizmetleri

Hizmetin verildiği yere göre yerleştirme:

- Okul içi yerleştirme:** Alan, programlara, eğitsel kollara, sanatsal ve kültürel etkinliklere, seçmeli dersler,
- Okul dışı yerleştirme:** iş ve meslekler, bir üst öğretim kurumuna, programlara ve sanatsal ve kültürel etkinliklere..

Hizmetin niteliğine göre yerleştirme:

- Eğitsel yerleştirme:** program , alan/bölüm, kurs, ders, diğer okullara yerleştirme,
- Mesleki yerleştirme:** iş, mesleğe yerleştirme,
- Sosyal yerleştirme:** Sosyal, kültürel, eğitsel kol vb. etkinliklere yerleştirme

İzleme Hizmetleri:

Bireye sunulan rehberlik hizmetleri sonucunda bir değişimin olup olmadığını, olmuşsa nasıl bir değişimin olduğunu incelenmesidir.

İzleme çalışmaları hem takip etme amacıyla hem de sunulan rehberlik hizmetlerinin etkinliğini öğrenmede ihtiyaç duyulan bilgileri sağlar.

Rehberlik çalışmalarının kendisi için geri bildirim niteliği taşır, rehberlik hizmetlerinin kalitesinin artırılması için önemlidir.

- **Okul- içi izleme ve değerlendirme,**
- **Okul –dışı izleme ve değerlendirme,**

Okul rehberlik öğretmeni öğrencilerle bir oryantasyon çalışması yapmış ve yaptığı uygulamaların ne derece etkili olduğunu araştırmak istemiştir. Bu konuda bilgi toplamak amacıyla öğrencilerin ve öğretmenlerin gözlem, görüş ve önerilerinden yararlanmıştır.

Okul rehber öğretmeninin yaptığı bu çalışma, rehberlikte hangi hizmet kapsamında yer alır?

- A) Bilgi verme
- B) Bilgi toplama
- C) Yöneltme ve yerleştirme
- D) İzleme**
- E) Müşavirlik (Konsültasyon)

**Sevk
(Refere)
Etme
Hizmetleri**

Bir öğretmen öğrencinin dile getirdiği niteliğine göre sorun kendi yeterliliğini aşıyorsa öğrenciyi mutlaka yardım almak için psikolojik danışmana yönlendirmelidir.

Okulda psikolojik danışman yoksa, sorun okulda çözülemiyorsa öğrencinin ilgili Ram'a başvurması sağlanmalıdır..

Müşavirlik (Konsültasyon) Hizmetleri,

Okuldaki psikolojik danışman ile ilgili bir ya da daha fazla bireyin öğretmen, yönetici, anne-baba işbirliği yaparak, öğrencinin gelişmesine yönelik olarak kurdukları yardım ilişkilerini kapsar.

Konferans, seminer ya da basılı materyaller kullanılarak öğretmen ile öğrenci, okul idaresi ile öğretmen uyumsuzlukları, problemleri veya iletişim eksiklikleri gibi hususları dile getirme ve bilgilendirme hizmetidir.

Öğrencilere sunulan rehberlik hizmetlerinin etkinliğini artırmak için öğrencilerle ilgili kişilere yapılan rehberlik hizmetidir..

- Okul personeli ve velilere yönelik öğrenciler için okulda ve evde uygun ortam oluşturma amacı güder.
- Öğrenciye dolaylı olarak verilen bir hizmettir.
- Ortak bir rehberlik anlayışı, işbirliği ve dolaylı hizmet ve fikir alışverişi kavramları daha çok müşavirlik hizmetini çağrıştırmaktadır.

Umut, derslerinde yeterince başarılı olamayan bir öğrencidir. Ailesi bu durumu öğretmenin, bireysel farklılıklarını gözetmeksizsin sınıfındaki öğrencilere aynı şekilde davranışmasına ve Umut'la yeterince ilgilenmemesine bağlamaktadır. Öğretmen ise Umut'ta dikkat eksikliği olduğunu düşünmektedir.

Umut'un ailesi ve öğretmeni arasında ortak bir anlayış, aşağıdaki hizmet alanlarından hangisiyle sağlanabilir?

- A) Oryantasyon
- B) Bilgi toplama
- C) Grup rehberliği
- D) Konsültasyon (Müşavirlik)**
- E) Yönetme ve yerleştirme

105. Okul rehber öğretmeni (psikolojik danışman), eski mezuniardan bazılarını arayıp, okulun açıldığı ilk hafıza yapılacak etkinliğe davet etmiştir. Bu etkinlik eski mezunların okula yeni kaydolan öğrencilerle tanışmaları ve konuşmaları için fırsat oluşturmuştur. Mezuniardan şimdi avukat olan Yeşim Hanım ve öğretmen Nedim Bey, etkinlik sırasında birer konuşma yaparak okuldaki ilk günlerinde yaşadıklarını anlatmışlardır.

Yukarıda anlatılan etkinlik hangi rehberlik hizmeti kapsamındadır?

- A) Çevre ve velilerle ilişkiler
- B) Duruma alıştırma (oryantasyon)
- C) Müşavirlik (konsültasyon)
- D) İzleme
- E) Yöneltme - yerleştirme

Çevre ile ilişkiler

okulun yakın veya uzak çevresinde, öğrencilerin yararlanabileceği bir takım olanakların yanında, öğrenciler için zararlı olabilecek bazı durumlar, kişi ya da kurumlar olabilir. Bu nedenle okul çevresinin dikkate alınması, öğrencileri rahatsız eden, onları olumsuz yönde etkileyen durumların giderilmesi için bazı çalışmalar yapılması gereklidir..

Çevre değişkenleri bu davranışın güdüleyicisi olduğu gibi, engelleyicisi de olabilir. Bu iki yönlü etki, hem yakın hem de uzak çevreden gelir.

Yakın çevre: sınıf, okul, boş zamanları geçirme alanları..

Uzak çevre: kitle iletişim araçları(internet, gazete ve dergiler),

Okul açısından çevre ile ilişkilerin iki boyutu vardır,

- Öğrencilerin yararlanmalarına ve gelişmelerine katkı sağlayacak kurum, kuruluş ve kişiler,
- Öğrencileri olumsuz yönde etkileyebilecek kişi ve kuruluşlar.

Veli İle İlişkiler

Psikolojik danışmanın, öğrencilerin gelişim özellikleri ve başarı durumları ile ilgili velileri bilgilendirmesidir.

Okul rehberlik servisi, aile görüşmeleri yapar.

Okulda yürütülen PDR hizmetlerinin etkililiğine yönelik çalışmalar ve programların sonuçları hakkındaki değerlendirmeler bu kapsamda ele alınabilir.

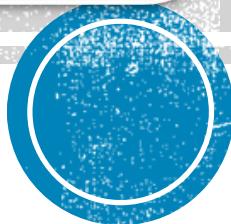
Araştırma- Değerlendirme Hizmetleri

Rehberlik faaliyeti sunan birimlerin çalışmalarının değerlendirilmesi, yeni çalışmaların bilinmesi, eksik kısımların tamamlanması için yapılan bir hizmettir.

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

BİREYİ TANIMA

NEDİR ?

- Çeşitli yöntem ve tekniklerle öğrenci hakkında ihtiyaç duyulan bilgilerin toplanmasıdır.

AMACI

- Her öğrencinin kendi nitelik ve koşulları ölçüsünde gelişim ve uyumuna yardımcı olmaktadır.

TEMEL AMACI

- Bireylerin kendilerini tanımlamalarını sağlamaktır.

Bireyi tanımanın temel amacı kendisini tanımاسını sağlamaktır.

- Bireyi tanıma hizmetleri sürekliidir.
- Okullarda tanıma hizmeti tüm öğrencilere yönelik olmalıdır.
- Bireyi tanıma tekniklerinden elde edilen sonuçlar mutlaka öğrenciyle paylaşılmalıdır. (sonuçlar gerçeklikle tutarsızsa sonuçlar psikolojik danışma ilişkisi içinde açıklanmalıdır)
- Bilgiler geçerli ve güvenilir olmalıdır.
- Farklı teknikler uygulanmalı, elde edilen sonuçlar birlikte değerlendirilmelidir.
- Tek bir tanıma tekniğinden hareketle yargıya varılmamalıdır.
- Bireylerin bütün yönleri ile tanınması bir ilke olarak benimsenmelidir.
- Takım halinde birlikte çalışmayı gerektirir.
- Özel ve gizli olmayan bilgilerden öğrencilerin yanı sıra, öğretmenlerin yöneticilerin hatta velilerinde yararlanması sağlanmalıdır.
- Bireyi tanıma amaç değil araçtır.

BİREYİ TANIMA

Rehberlik hizmetlerinde bireyi tanıma çalışmalarında kullanılacak psikolojik ölçme araçlarının sağlanması, eğitimi, uygulanması, bu araçların gizliliği ve bilimsel standartlarının korunmasına ilişkin önlemler Bakanlıkça alınır.

Bu kapsamda;

- a) Psikolojik ölçme aracı uygulanırken uygulayıcı, ölçme aracının geçerliği, güvenirliği, geliştirme ya da uyarlama çalışmaları, sınırlılıkları ve bu aracın hangi amaçlar için nasıl kullanılacağı konularında yeterli bilgi ve beceriye sahip olur.
- b) Psikolojik ölçme aracı uygulanırken ölçme aracının yönergesinde ve el kitabında belirtilen koşullara uyulması zorunludur.
- c) Bireye sunulacak rehberlik hizmetlerinde bireyin gelişim özellikleri ve psikolojik ölçme aracının sonuçları birlikte değerlendirilir.
- d) Psikolojik ölçme aracını kullanan kişi ve kurumlar, ölçme aracının korunmasından, içeriğinin ve sonuçlarının gizliliğinden sorumludur.
- e) Psikolojik ölçme aracı, uygulama ve değerlendirme yeterliliği olmayan kişiler tarafından kullanılamaz ve uygulayıcılar yeterlilik sınırlarını aşamaz.

BİREYİ HANGİ YÖNLERDEN TANIMAK GEREKİR?

Bireyi tanıma onun kişilik özelliklerini bilmekle mümkün olur. Kişilik çok kapsamlı bir kavram olup; bireyin **biyolojik ve psikolojik, kalıtsal ve edinik** bütün **özelliklerini, güdülerini, duygularını, isteklerini, alışkanlıklarını ve davranış kalıplarını** içine alır.

Bu özellikleri şu şekilde genelleyebiliriz:

1. Doğuştan getirdiği **kalıtsal özellikler**,
2. Yetiştiği **sosyal çevreden kazandığı** özellikler
  - a. Bireyin içinde bulunduğu **kültüre özgü ortak görgü ve değerler**.
  - b. Bireyin yalnız kendine özgü olan **bireysel görgü ve değerler**.

Öğrencinin Bilinmesi Gereken Yönleri

► Bireyin fiziksel, biyolojik özelliklerini tanıma

- ▶ Beden yapısı (boy, ağırlık, saç rengi, ten rengi vb.)
- ▶ Beden sağlığı (Bedensel ve psikolojik sağlık, özür ve engelleri,
- ▶ Geçirdiği hastalıklar vb.)

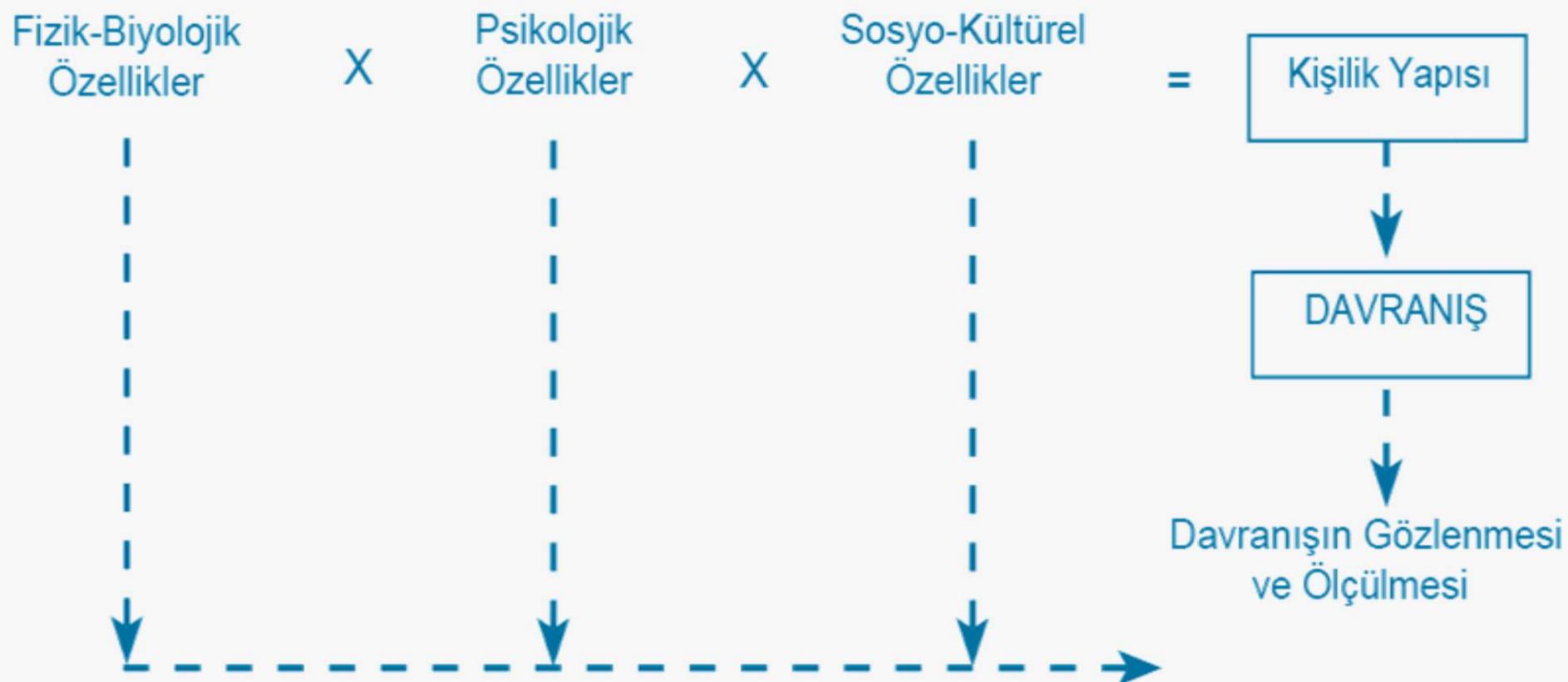
► Davranışsal özelliklerini tanıma

- ▶ Genel ve özel yetenekleri
- ▶ İlgileri (sevip-sevmediği dersler ve etkinlikler
- ▶ Gündüler
- ▶ Bilgi ve beceri düzeyi (okul özgeçmişsi, okul öncesi, ilköğretim okulu, lise ve dengi okul dönemlerinde akademik başarı ve başarısızlıklar, çeşitli konu alanlarında zayıf ve güçlü yönleri vb.)
- ▶ Tutum ve değerleri (değer sistemi ve düşünceleri)
- ▶ Tercih ve bekłentileri (Yönlendiği alanlar ve okullar, iş ve meslek alanları, iş deneyimi, evlenme planları, genel olarak yaşam için çabalar, istekleri, vb.)

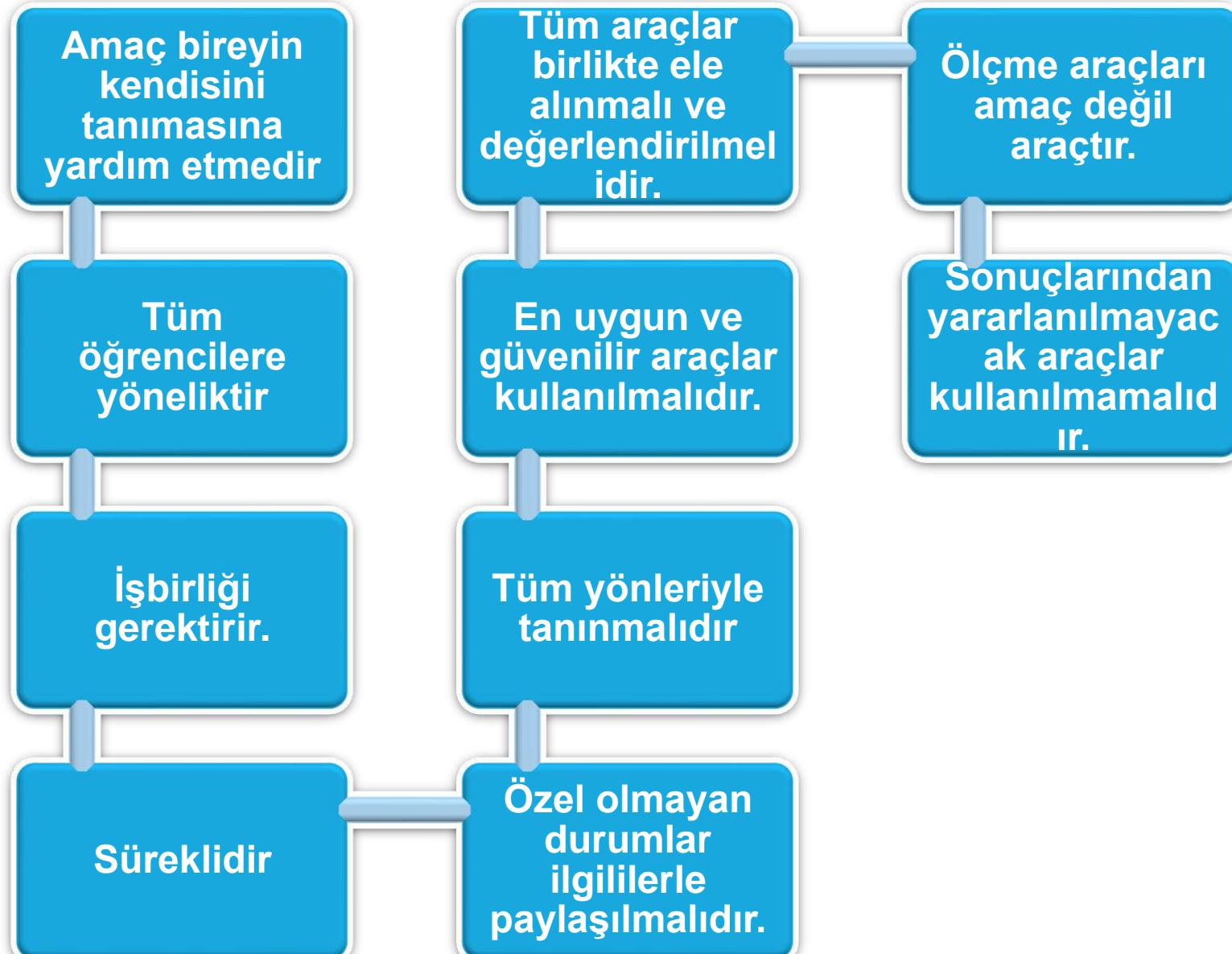
► Sosyo-kültürel ve ekonomik koşullarını tanıma

- ▶ Ailenin yapısı (geniş aile,-çekirdek aile, ataerkil aile-demokrat aile, vb.)
- ▶ Ailenin eğitim anlayışı ve tutumları, çocuklarına ilişkin bekłentileri
- ▶ Ailenin Sosyo-kültürel, ekonomik durumu (aile özgeçmişsi, anne-babanın çevresi ile ilişkileri, eğitimleri, meslekleri, vb.)
- ▶ Çevredeki öğrenim olanakları, meslek alanları ve çalışma olanakları

Bunları genel bir şekilde formüle edersek:

Bireyi Tanıma Hizmetinin İlkeleri

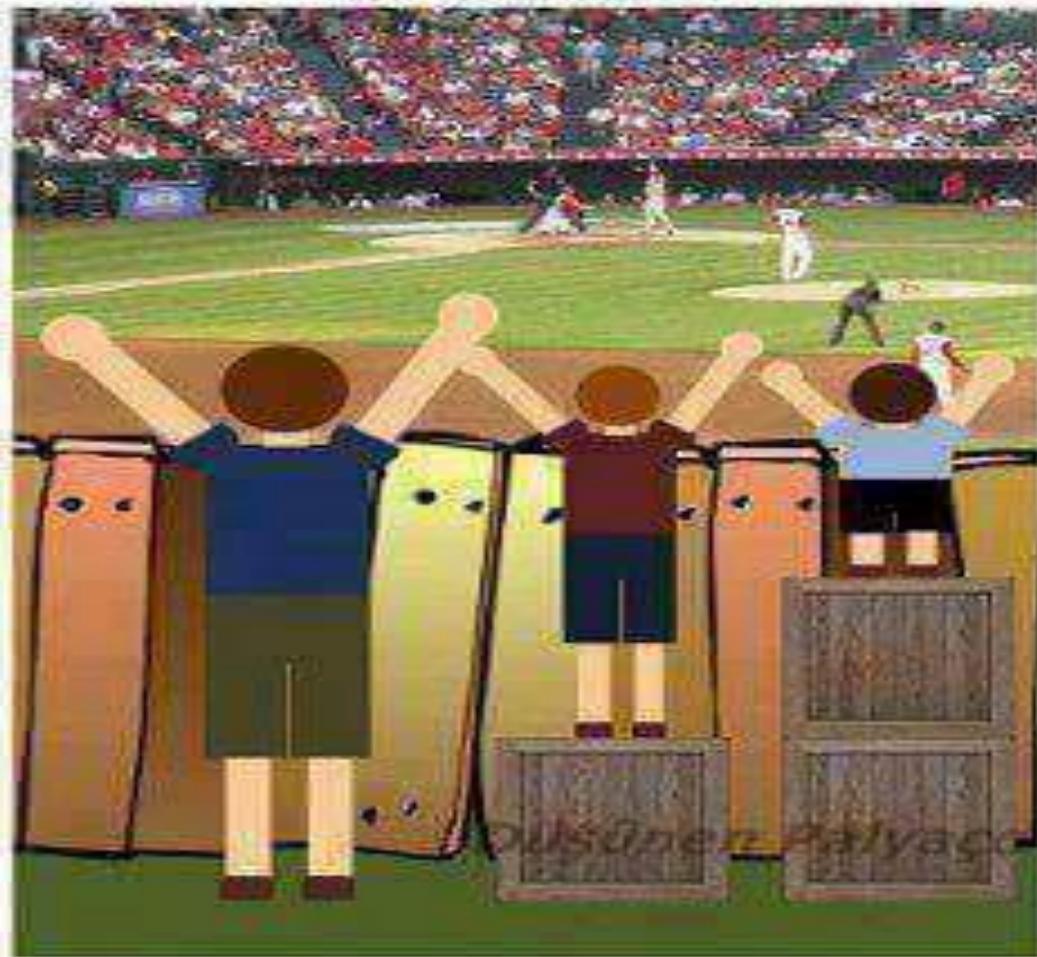

Eşitlik Adalet anlamına gelmez

Eşitlik

Adalet

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ

Bireyi tanıma bireyin kendi ilgi, yetenek, değer, tutum ve kişilik özelliklerini keşfetmesini ve gerçekçi kararlar almasını sağlamak amacıyla rehberlik öğretmeni, sınıf rehber öğretmeni ve diğer öğretmenler tarafından yürütülen bilgi toplama sürecidir. Bu kapsamda:

- a) Öğrencinin yetenek, ilgi, istek, değer, başarı gibi bireysel özellikleri ile sosyal ve kültürel özellikleri olabildiğince çok boyutlu olarak ele alınır.
- b) Bilgilerin toplanmasında, değerlendirilmesinde ve kullanılmasında bilimsel standartlara uyulur.
- c) Bireyi tanıma sürecinde farklı ölçme aracı, yöntem ve teknikler kullanılması bir amaç değil araçtır.
- d) Bireyi tanıma çalışmalarında temel amaç; öğrencinin kendini tanımasıdır. Öğrenci hakkında elde edilen bilgiler, onun gelişimini desteklemek için kullanılır.
- e) Elde edilen bilgiler bütünlüğe dayanılarak değerlendirilir.

Bireyi Tanıma Teknikleri

Test teknikleri

Test dışı teknikler

Test Teknikleri

- Başarı Testleri
- Yetenek Testleri
- İlgi Envanteri

- Kişilik Testleri
- Tutum Envanteri

Test Dışı Teknikler

Kendini Anlatmaya Dayalı Teknikler

- Otobiyografi
- Anı defteri
- Arzu listesi
- Zaman cetveli
- Problem tarama listesi

- Anket (Soru listesi)
- Öğrenci tanıma formu (fisi)
- Kime göre ben neyim?
- Sosyal atom ölçeği

Başkalarının Kanıtlarına Dayalı Teknikler

- Sosyometri
- Kimdir bu? (Bil kim?)
- Sosyal uzaklık ölçeği

Etkileşime Dayalı Teknikler

- Görüşme
- Ev ziyaretleri
- Drama ve oyun teknikleri

Gözleme Dayalı Teknikler

- Gözlem
- Gözlem listesi
- Özellik kayıt çizelgesi

- Olay kaydı (Anekdot)
- Derecelendirme ölçeği

Diger Teknikler

- Vak'a incelemesi
- Vak'a konferansı
- Vak'a tarihçesi

- Veli görüşmesi
- Bibliyoterapi
- Toplu dosya

TEST TEKNİKLERİ

Testlerin Amaçları

Araştırma

Hizmetlerin
etkisini
değerlendirme

Rehberlik
hizmetlerini
tanıtma

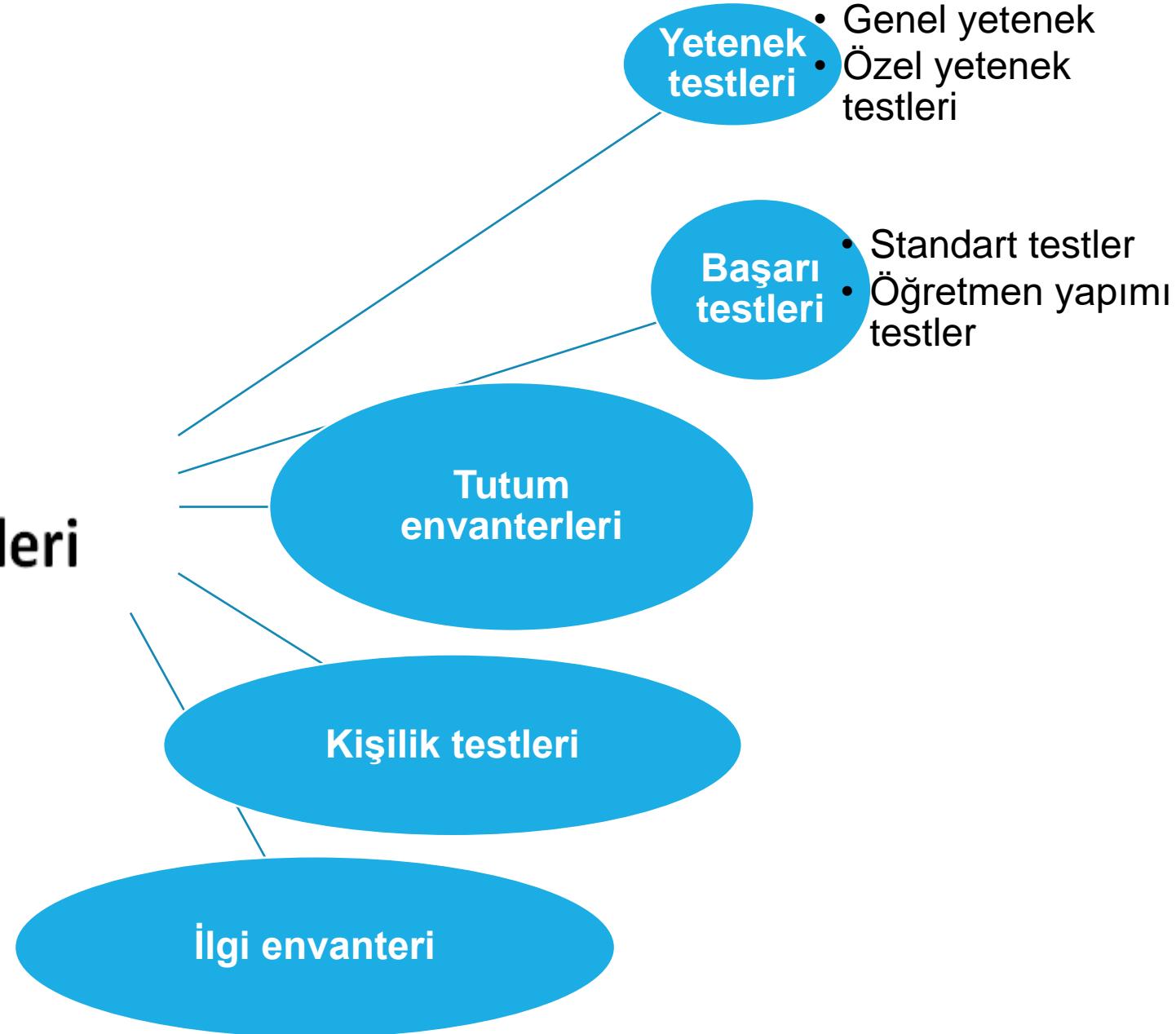
Geleceği
yordama

İhtiyaçları
belirleme

Sebebi
ortaya
çıkarma

Test Teknikleri

TEST TEKNİKLERİ

TESTLER

Maksimum Performans Testleri

Yetenek Testleri

Genel yetenek testleri

Özel yetenek testleri

Başarı Testleri

Standart başarı testleri

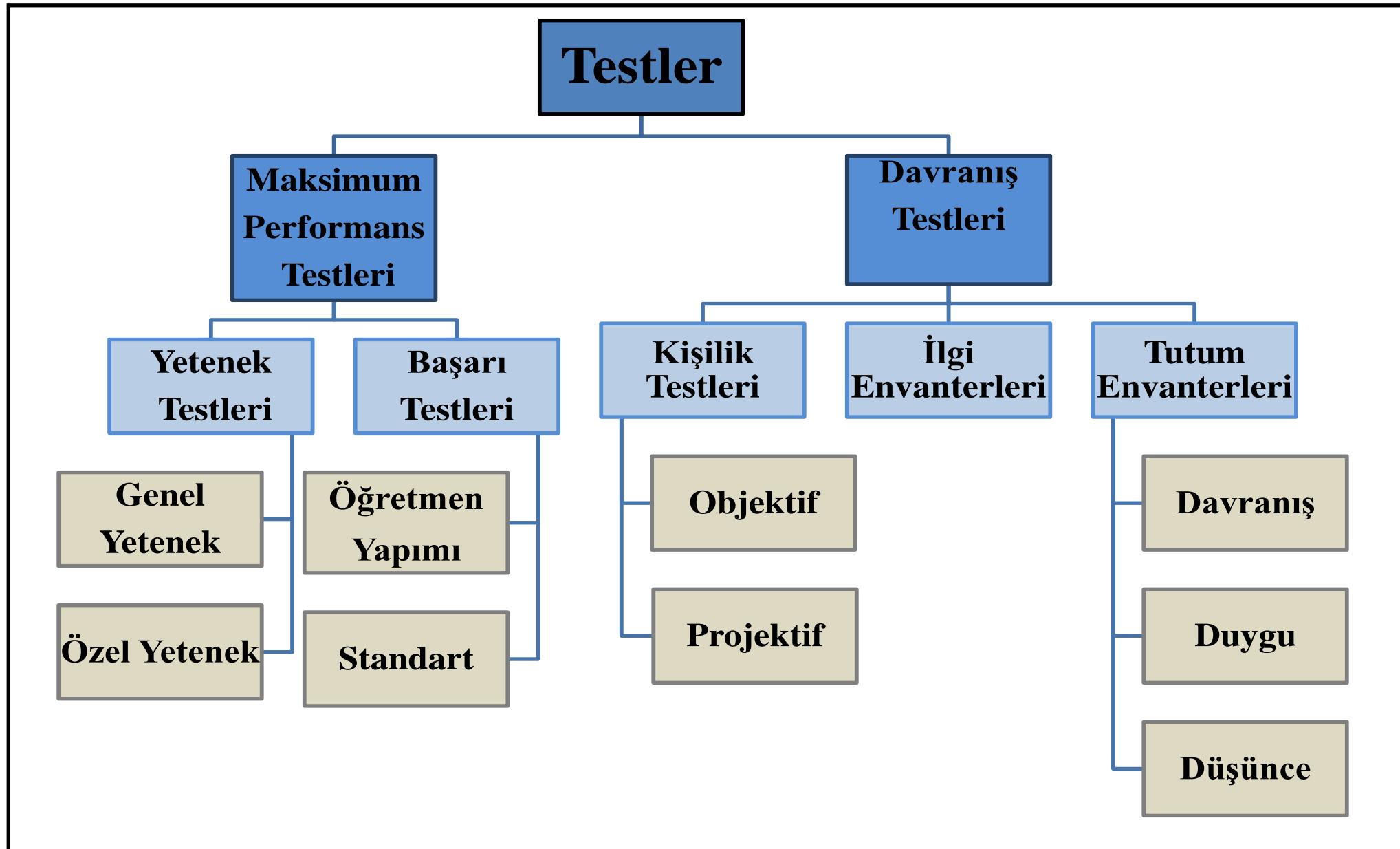
Öğretmen yapımı başarı testleri

Tipik Davranış Testleri

İlgi testleri

Kişilik testleri

Tutum testleri

TEST TEKNİKLERİ

Yetenek Testleri

- Bireyin gerek zihinsel gerekse akademik yeteneklerini saptamak amacıyla kullanılan testlere yetenek testleri denir. Yetenek testleri genel ve özel yetenek testleri olmak üzere iki türlüdür.
- ***Genel yetenek testleri***, bireylerin değişik düzeyde akademik ve zihinsel özelliklerinin tespit edilmesi için kullanılır.
- ***Özel yetenek testleri***, bireylerin belli bir alandaki akademik, zihinsel veya fiziksel yeteneklerini tespit etmek için kullanılan testlerdir.

WECHSLER ÇOCUKLAR İÇİN ZEKÂ ÖLÇEĞİ

-Genel Bilgi

- 1- Ekmeği neden yaparız?**
- 2- Bir köpeğin kaç ayağı vardır?**

-Benzerlikler

- 1- mum - lamba**
- 2- tekerlek- top**

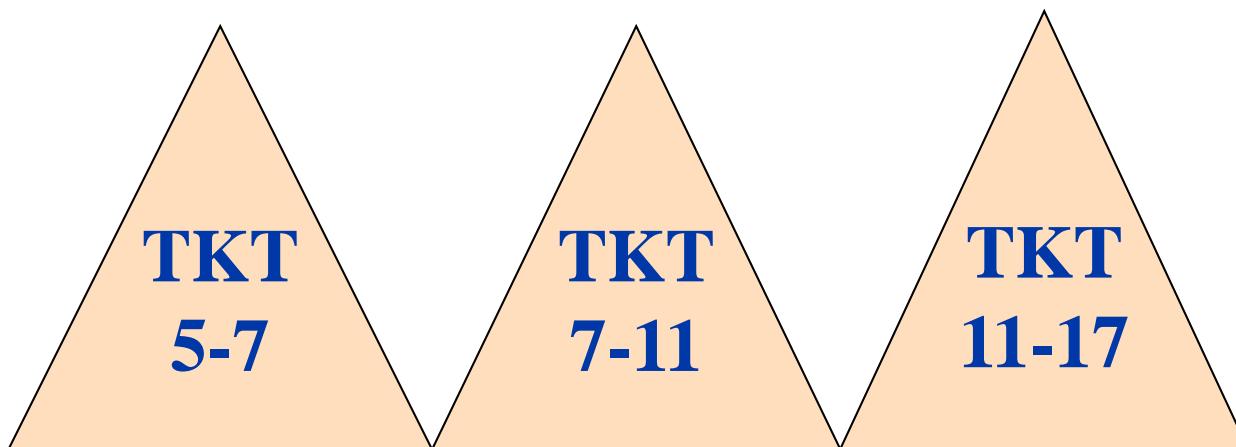
-Aritmetik

- 1- Ayşe'nin 5 kurdelesi vardı; birini kaybetti, geriye kaç kurdelesi kaldı?**
- 2- Bir çocuğun 4 lirası vardı 2 lirada annesi vermiş. Toplam kaç lirası vardır?**

Thurstone Temel Kabiliyetler Testi

- T. G. Thurstone ve L. L. Thurstone tarafından geliştirilmiştir.

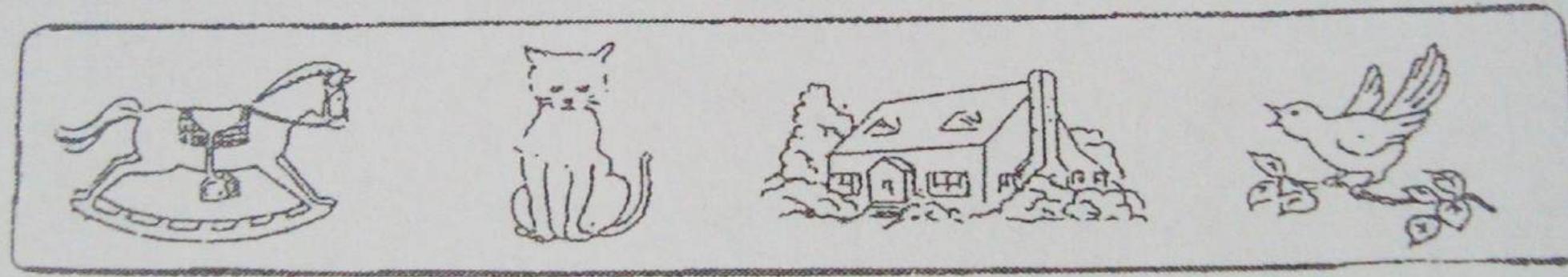
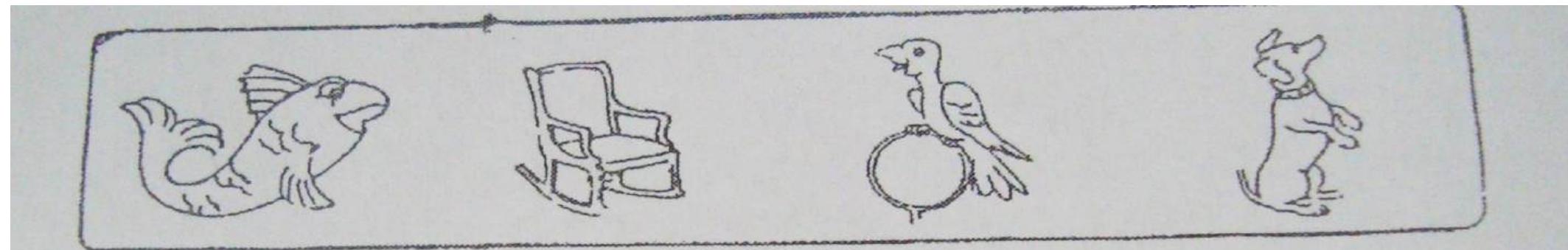
Temel Kabiliyetler Testi 5-7

Beş alt ölçekte meydana gelmektedir:

- 1. Dil Kavramı,**
- 2. Ayırt etme hızı,**
- 3. Sayı kavramı,**
- 4. Göz-El işbirliği,**
- 5. Yer kavramı**

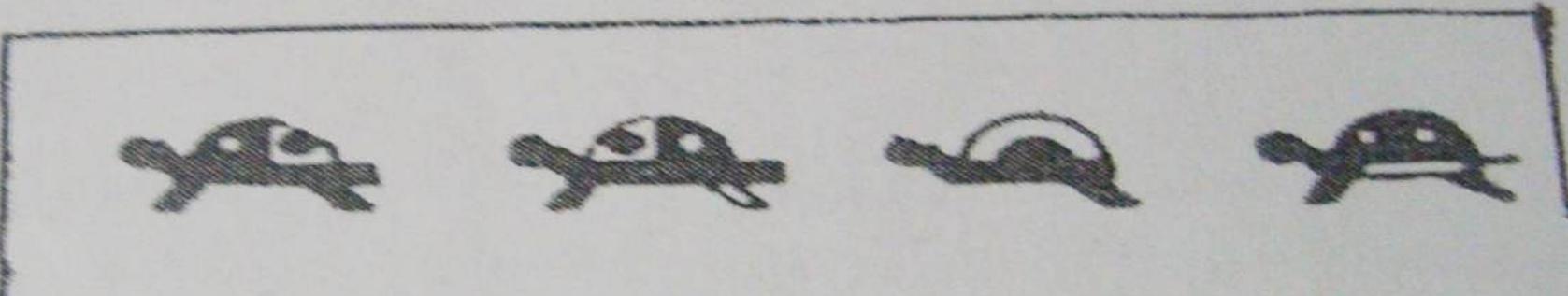
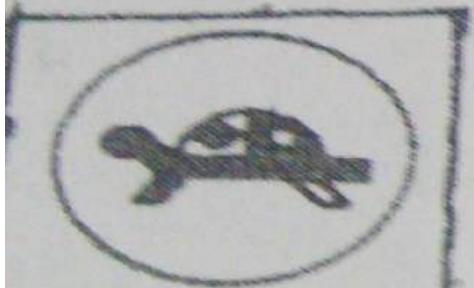
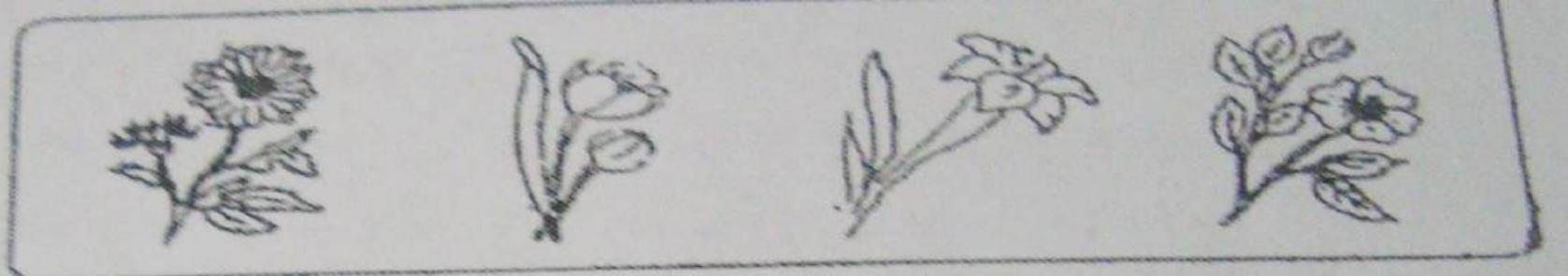
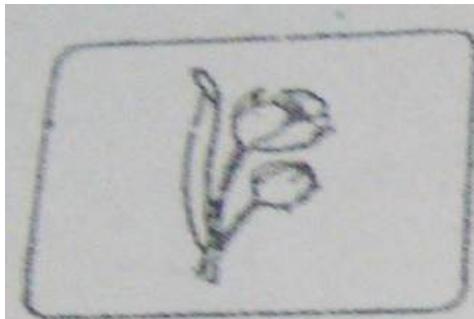
Temel Kabiliyetler Testi 5-7

Dil Kavramı

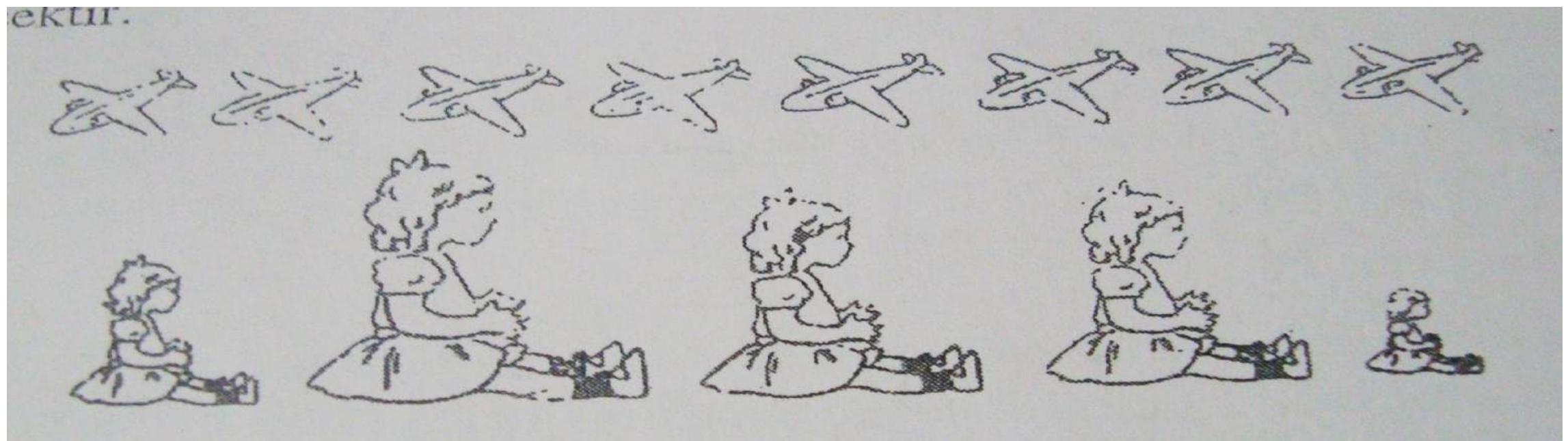
Temel Kabiliyetler Testi 5-7

2. Ayırt etme hızı: Verilen resim dizisi içinden dizinin baş tarafında bir kare içinde verilen resmi bulup işaretlemesi istenmektedir.

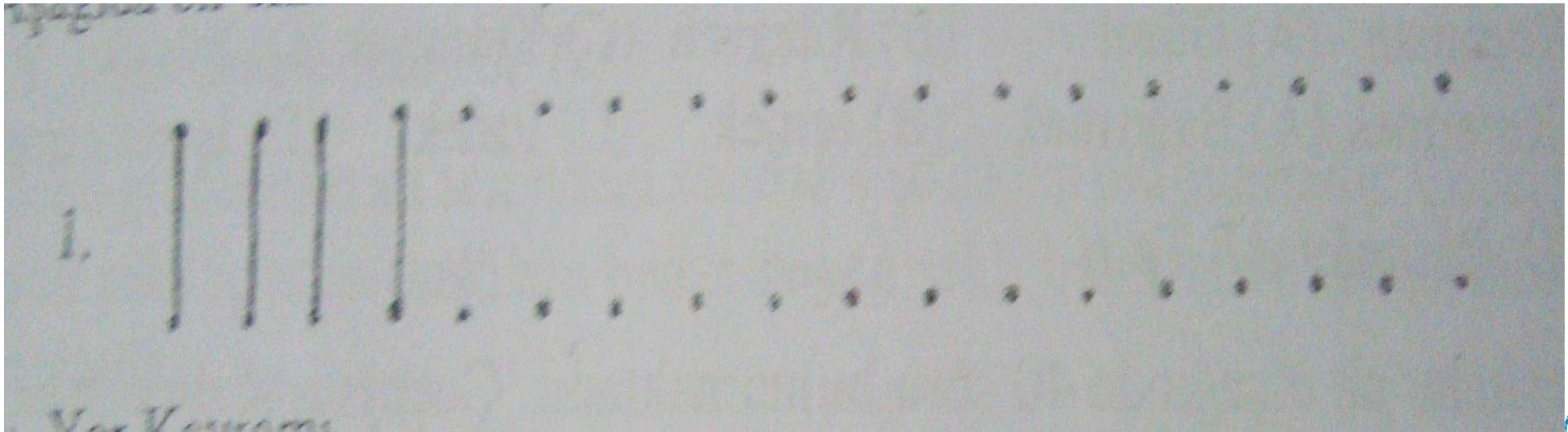
Temel Kabiliyetler Testi 5-7

3. Sayı kavramı: Çocuktan her resim dizisi ile ilgili olarak söylenenleri yapması ve işaretlemesi istenmektedir.

Temel Kabiliyetler Testi 5-7

4. Göz-El işbirliği: Verilen noktalar arasının çizgi ile birleştirilmesi istenmekte ve bir dakikada kaç tane yapıldığı saptanmaktadır.

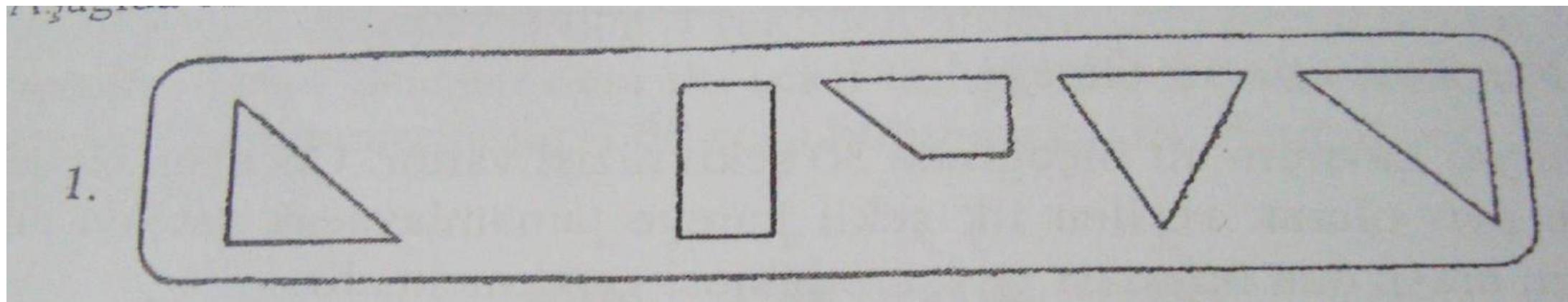

Temel Kabiliyetler Testi 5-7

5. Yer kavramı

Yer kavramı testi iki alt bölümden oluşmuştur.

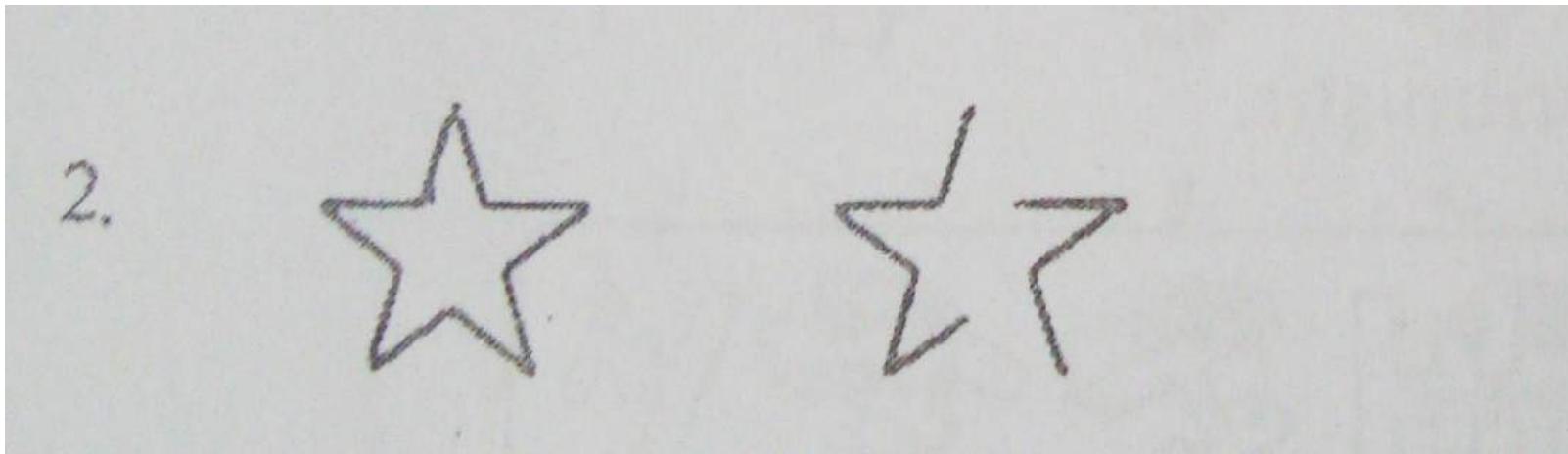
1. Dizinin, baş tarafında verilen eksik şekli, kareye tamamlayan parçanın diğer şekiller arasından bulunup işaretlenmesi istenmektedir.

Temel Kabiliyetler Testi 5-7

Yer kavramı

2. Çocuktan sağda eksik olarak verilen şeklin sol taraftakine göre tamamlanması istenmektedir.
- Testte buna benzer 15 soru vardır.

Başarı Testleri

- Öğrencinin öğrenme etkinliklerinden ne kadar yararlanmış olduğunu tespit etmek amacıyla kullanılan testlerdir.
- İki tür başarı testi vardır:
- *Standart başarı testleri*, öğrencilerin içinde bulunduğu özel koşulları dikkate almayan ve herkese genel olarak uygulanıp sonuçları genele göre değerlendirilen başarı testleridir.
- *Öğretmen yapımı başarı testleri* ise öğretmenlerin sınıflarında öğrencilerine uygulamak üzere geliştirdikleri başarı testleridir.

STANDART BAŞARI TESTLERİ

- 1) İçerik olarak ülke çapında okullarda yaygın olan ortak ders konularını kapsar.**
- 2) Daha genel bilgi ve becerilere ilişkin sorulardan oluşur. Belli bir konuya ilişkin ayrıntıya inen soru sayısı azdır.**

ÖĞRETMEN YAPISI TESTLERİ

- 1) Öğretmenin kendi sınıfında okuttuğu dersin özelliklerini taşıır, sınıfa özgü bilgi ve becerileri kapsar.**
- 2) Belli ve sınırlı bir konuda soruları kapsar. Belli bir konuya düşen soru sayısı daha fazladır.**

STANDART BAŞARI TESTLERİ

- 3) Uzman kişiler tarafından hazırlanır.
- 4) İhtiyaçtan daha çok soru hazırlanır, her soru daha önceden uygulanır, madde ve test analizleri yapılır. Sonuçlara göre iyi sorular seçilerek son test hazırlanır.

ÖĞRETMEN YAPISI TESTLERİ

- 3) Öğretmen testi kendisi hazırlar.
- 4) Test hazırlamanın böyle bir süreçten geçmesi çok nadirdir.

STANDART BAŞARI TESTLERİ

- 5) Güvenirlik derecesi yüksektir.**
- 6) Ülke ya da geniş bir bölge için hazırlanıp, sonuçlar tüm ülke çapında geniş bir grubun performansını temsil eder.**

ÖĞRETMEN YAPISI TESTLERİ

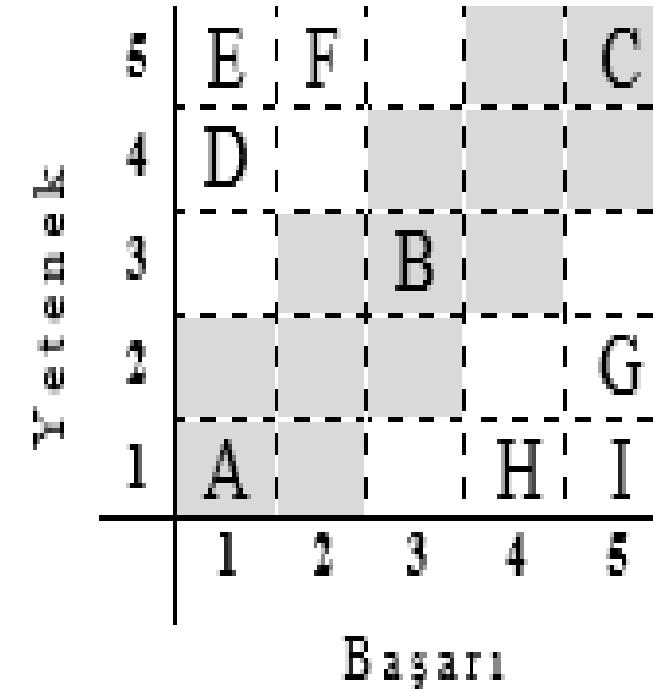
- 5) Güvenirlik dereceleri düşüktür.**
- 6) Yalnızca bir sınıfı, okulu ya da bir referans grubunu temsil eder.**

Yetenek-Başarı Karşılaştırması

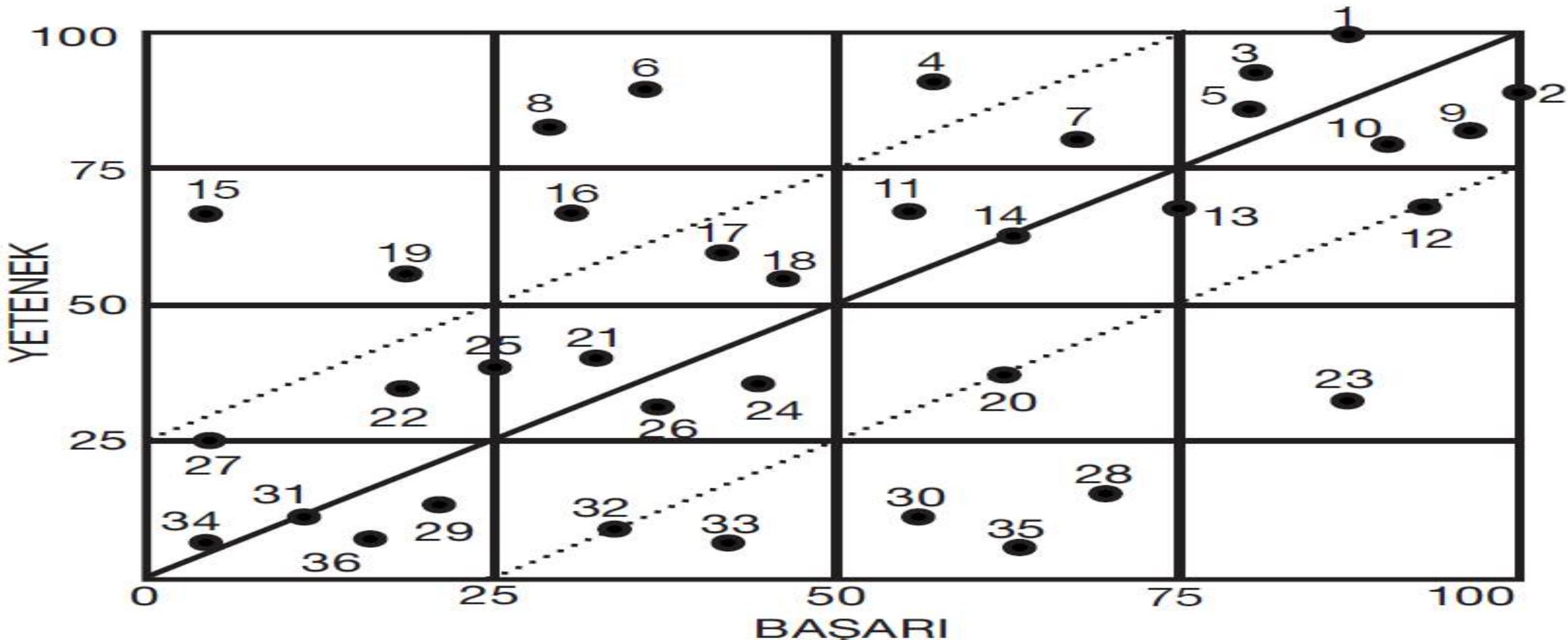
Bu teknik öğrencilerin genel ya da belirli bir alandaki akademik performansları (başarı) ile yetenekleri arasında tutarlılık bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla uygulanmaktadır. Özellikle dikkat çeken gruplar **yeteneklerinin altında ve yeteneklerinin üzerinde başarı gösteren gruplardır.**

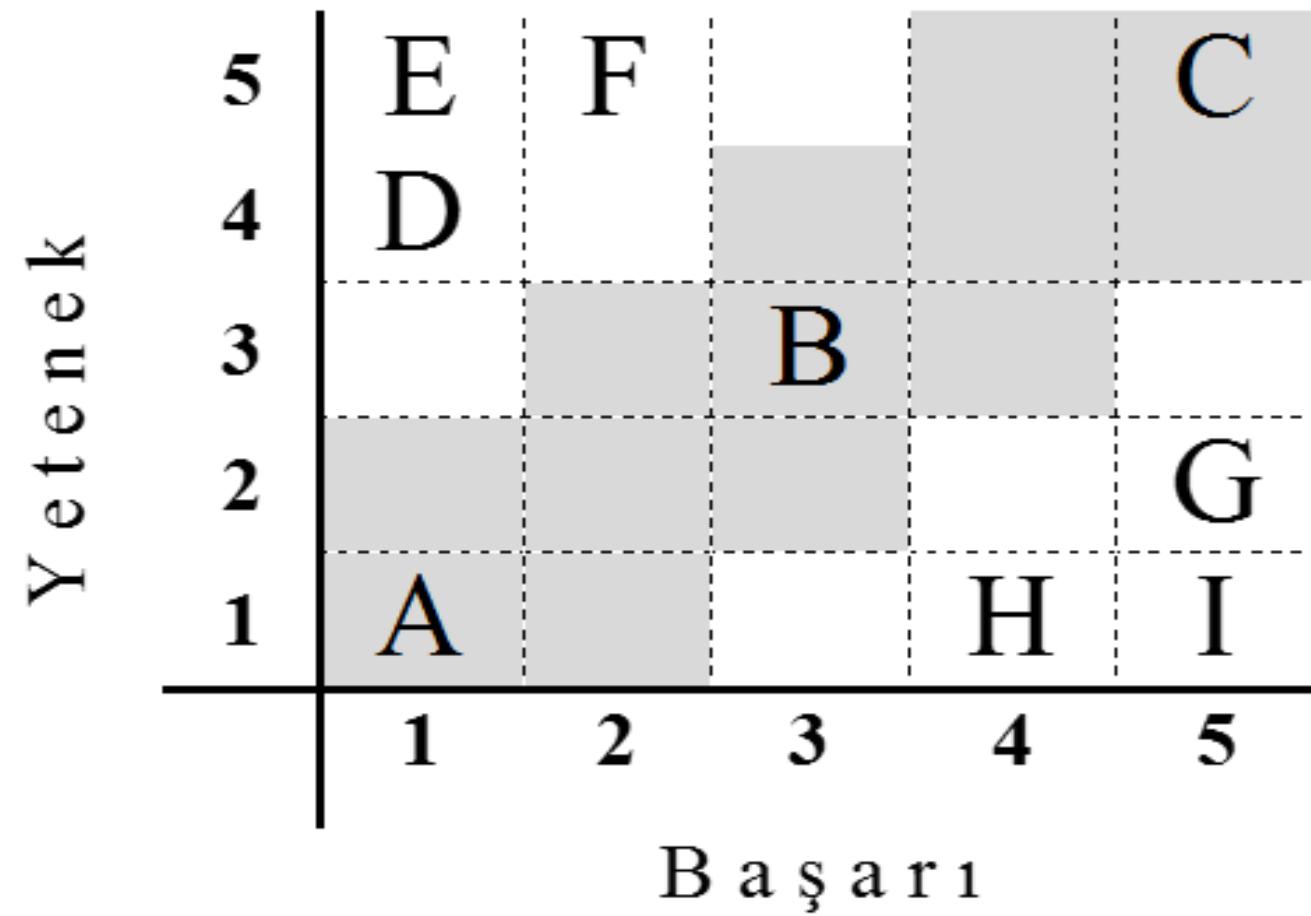
Yetenek Başarı Karşılaştırma Grafiği

Yetenek - Başarı

- ✓ Yeteneği seviyesinde başarı gösteren ($Y \equiv B$)
- ✓ Yeteneği altında başarı gösteren ($Y < B$)
- ✓ Yeteneği üstünde başarı gösteren ($Y > B$)

İlgi Testleri (İlgi Envanteri)

Öğrencinin bir nesne, iş ya da aktiviteye olan ilgi düzeyini ölçmek amacıyla kullanılan testlerdir.

Bireyin bir şeyi ne kadar yapmak istediğini belirler.

İLGİ ENVANTERLERİ

KUDER İLGİ ENVANTERİ

STRONG İLGİ
ENVANTERİ

İLGİ
ENVANTERLERİ

MESLEKİ YÖNLENDİRME
ENVANTERİ
(KEPÇEOĞLU)

KENDİNİ DEĞERLENDİRME
ENVANTERİ
(KUZGUN)

İlgiler

- Fen bilimleri ilgisi
- Sosyal bilimler ilgisi
- Ziraat ilgisi
- Mekanik ilgisi
- İkna ilgisi
- Ticaret ilgisi

İlgiler

- İş ayrıntıları ilgisi
- Edebiyat ilgisi
- Yabancı dil ilgisi
- Güzel sanatlar ilgisi
- Müzik ilgisi
- Sosyal Yardım ilgisi

KENDİNİ DEĞERLENDİRME ENVANTERİ

Bir açının kaç derece olduğunu doğru bir biçimde tahmin edebiliyor musunuz?

Bir yazıyı hızlı ve doğru okuyabiliyor musunuz?

El sanatları ya da resim kursuna gitmek ister misiniz?

Başkalarına dinletecek düzeyde bir müzik aleti çalabiliyor musunuz?

Kendinizi genellikle mutlu ve rahat hisseder misiniz?

Daima başka insanlardan daha iyi olmak için çalışıyor musunuz?

Size göre meslek, yetenekleri kullanma yolu mudur? (Kuzgun, 1989)

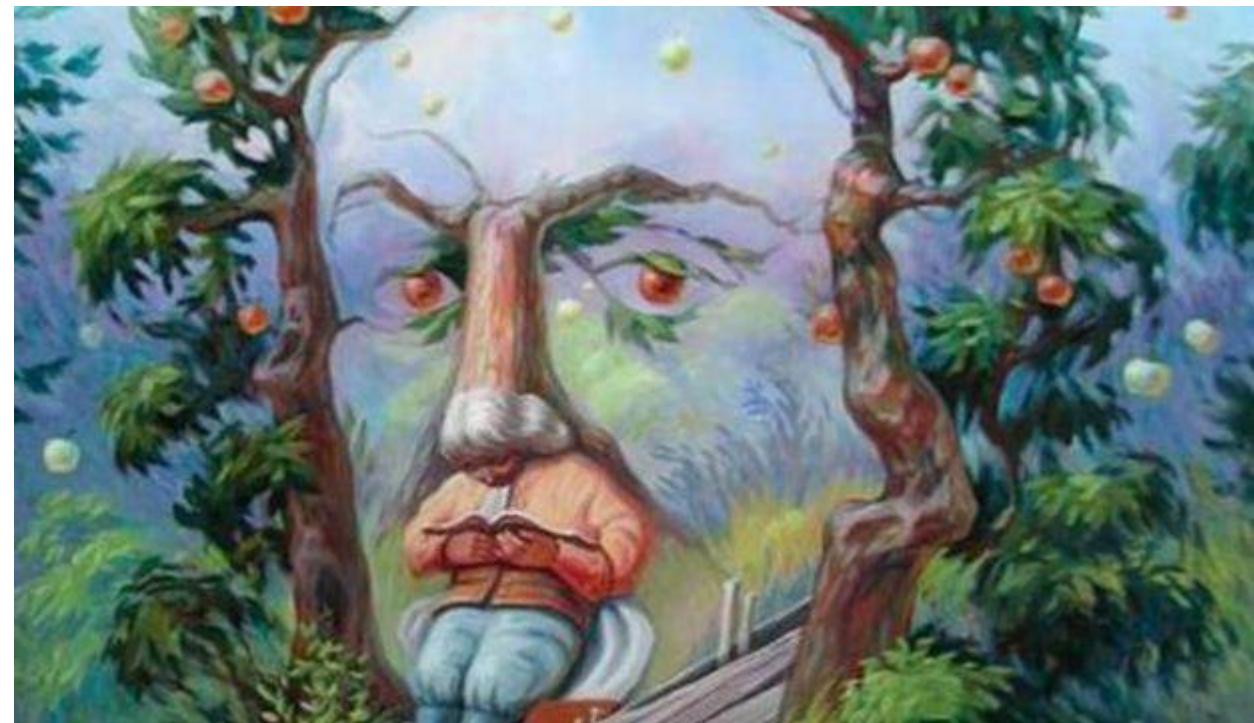

Sevginin göstergesi ilgidir.
İlgı yoksa çare silgidir.

Kişilik Testleri

Bireyin kişiliği ile ilgili bilgileri edinebilmek yanı bireyi başkalarından ayıran temel nitelikleri tespit etmek amacıyla kullanılan testlerdir.

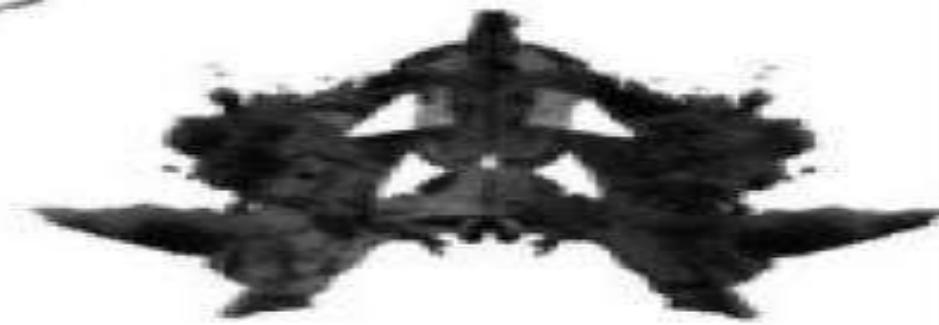
Kişilik Testleri

Kişilik testleri kendi içinde ikiye ayrılır:

- Objektif Kişilik Envanterleri
- Projektif Kişilik Testleri

ADI VE SOYADI	GE SAGLIGI															
DOGUM TARIHI	TEST TARIHI															
CINSIYETI	TESTI VEREN															
MEDENİ DURUMU	ADRES															
SINIFI/MESLEĞI	TELEFON															
HKE ALT OLÇEKLERİ YÜZDELİK NORMLARI									HKE TOPLAM PUANLARI YÜZDELİK NORMLARI							
YÜZDELİK DEĞERLERİ	SOSYAL UYUM								KİSİSEL UYUM							
	KG	DK	ME	PB	AI	SI	SK	AE	YÜZDELİK DEĞERLERİ	KU	SU	GU	YÜZDELİK DEĞERLERİ			
	% 75	12	12	12	12	13	13	13		12	% 75	43		52	95	
	% 50	5	8	9	9	10	10	10		9	% 50	36		40	82	
% 25	6	6	6	6	7	7	7	6		% 25	30	40		70	% 25	
PUAN									PUAN				PUAN			
H A M P U A N	20								20				DEGERLENDIRME			
	19								19				H A M			
	18									18				P U A N		
	17									17						
	16									16						
	15									15						
	14									14						
	13									13						
	12									12						
	11									11						
	10									10						
	9									9						
	8									8						
	7									7						
	6									6						
	5									5						
	4									4						
	3									3						
	2									2						
	1									1						
E.OZGUVEN -199 =														Adı ve Soyadı: Tarih: IMZA:		

Roschach Mürekkep Lekesi Testi

Projektif kişilik testlerinde hem somut hem de belirsiz bir uyarandan hareketle bireyin bu uyarıcıyı sözel olarak anımlandırması istenir.

ŞEKİL 13.11 Rorschach Testinde Kullanılanlara Benzer Mürekkep Lekeleri

Ne görüyorsunuz? Bu mürekkep lekelerini yorumlama
şekliniz, kişiliğiniz hakkında bir şeyler söylüyor mu?

Rorschach Testi

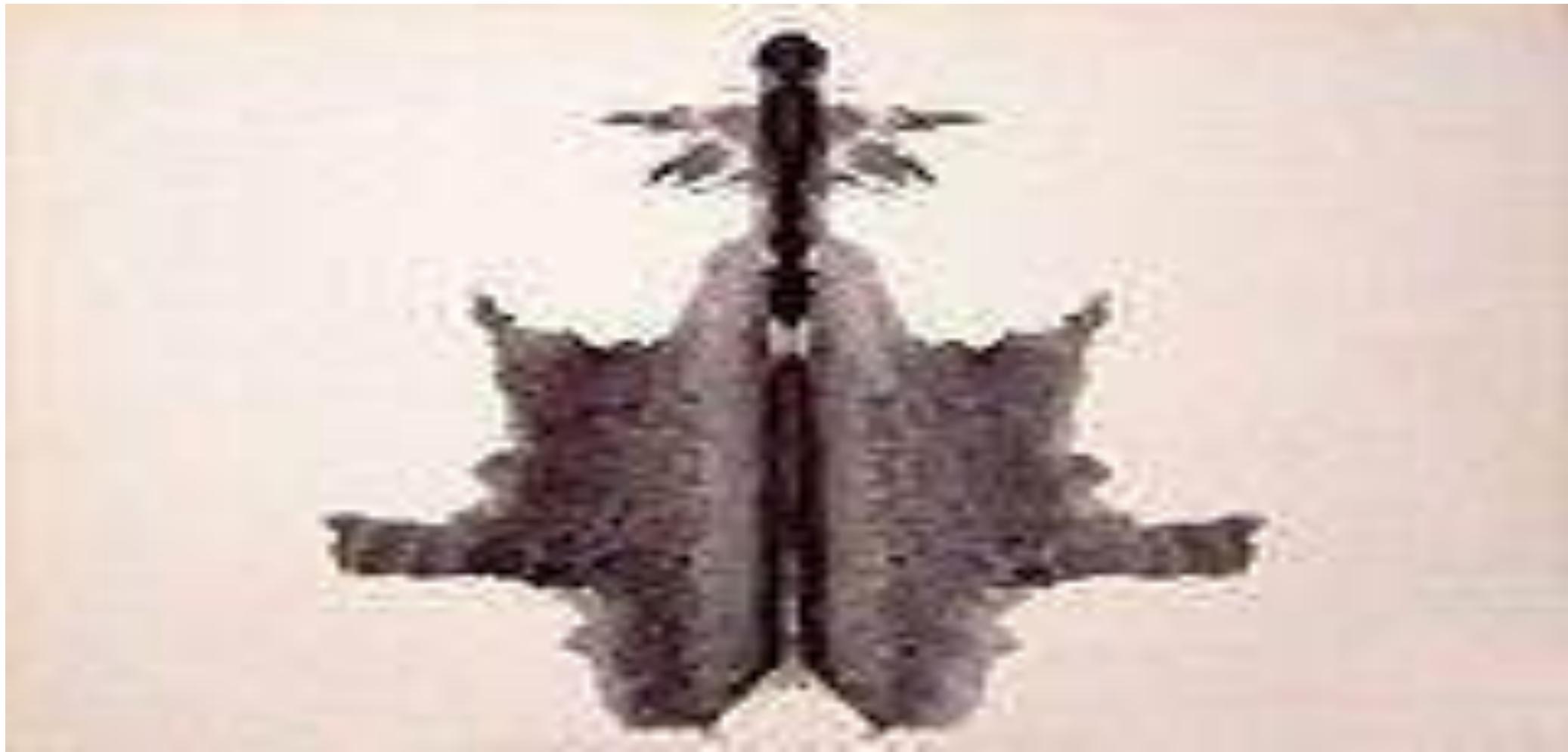
Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Rorschach Testi

Tematik Algılama Testi (TAT)

Tematik Algılama Testi (TAT)

Beier Cümle Tamamlama Testi

29 maddelik çocuk formuna ilişkin örnek cümle uyaraları:

- Ben küçükken .....
- Okul .....
- Annem .....
- Keşke ben .....

CÜMLE TAMAMLAMA TESTİ

AŞAĞIDAKİ EKSİK CÜMLELERİ OKUYUP TAMAMLA
ÇOK DÜŞÜNMEDEN AKLINA İLK GELEN ŞEYİ YAZ

- 1 — Ben küçükken ..oklamanı.... ıglızı.... kitaplarınık.... kocalarım....
- 2 — Okul haftadə.... 4.... gün.... alması....
- 3 — Büyüyünce karikatür.... ist.... olsa.... dönm....
- 4 — En çok sevindigim zaman kaç.... ışığı.... zamanlar....
- 5 — Oyun oynasınktan.... haftonu....
- 6 — Anlamıyorum neden X-MEN'in sinemasını.... gizlasmışalar....
- 7 — Oğlanlar hep.... vistə.... çıkarıcılar....
- 8 — Annem bana.... kitap.... okumamı.... seylər....
- 9 — İsterdim ki kekalemədən.... konusmaya....
- 10 — Bazen düşünüyorum da ORVQ.... tutmaka.... şok.... güzel....
- 11 — Kızlar əzgəfis.... olurlar....
- 12 — Beni üzen sey.... darslerimin.... kötü.... olması....
- 13 — Elimden gelse bır.... sürü.... karikatür.... yeməsmasi.... kazanırın....
- 14 — Öğretmen lerin.... hepsi.... iñi.... olmazla.... Bəzilərinin.... dövmə....
- 15 — Yalnız kalınca serseri.... mizən.... dinerim....
- 16 — Arkadaşlarım bənimle.... kekələmədən.... dalayı.... ədərlə....
- 17 — En çok utanıdığım şey dans.... etmek....
- 18 — Kardeş him'in her.... sayı.... vardır.... (Bilgisayar, arabo, balyk)
- 19 — Ne yazıkki ben im.... bilgisayarım.... yer....
- 20 — Babam bənim.... bilgisayarım.... aynamamı.... yasaklıdır....
- 21 — Rüyalar gör.... ey.... sey.... lərim.... Günkü.... əblama.... anlatırın....
- 22 — En çok korktuğum şey ləkin.... ci.... dönəm.... Türkəmin.... 101məs....
- 23 — Başkalarına göre ben yanı.... sinif.... arkadaşlarımda.... göre.... ben.... kötüyi....
- 24 — Keşke annem babam her.... gün.... darslerimi.... yaradırm.... qızalar....
- 25 — Kendimi tutamayıp intar.... edəhilim.... ama.... unah.... olur....
- 26 — En çok tiksindiğim şey siyasi.... şəxslərini.... vələməsi....
- 27 — Hiç unutamadığım şey bəni.... bır.... ərinin.... əkməsi....
- 28 — En çok kızdığını şey annemin.... bana.... bebek.... Muhamet.... ətmesi....
- 29 — Keşke ben kekələməsem....

Tutum Testleri (Tutum Envanterleri)

Tutumlar bir kişinin bir uyarıcıya karşı gösterdiği **duygu, düşünce ve davranış** eğilimlerini ifade eder ve bu eğilimlerin ölçülmesi amacıyla kullanılan testlere de tutum testleri denir.

Anne Baba Tutumları	Saldırganlık
Demokratik Tutum	-0.162**
Otoriter Tutum	0.321**
İngizsiz Tutum	0.332**
Genel Tutum	0.228**

** P<0.01

TUTUM KAVRAMI VE TANIMI

- **TUTUM;**
- ✓ Organize olmuş, duyu, inanç ve davranış eğilimleridir,
- ✓ Bireyin belirli bir tutum nesnesine(kişi,yer vb.) yönelik olumlu ya da olumsuz duyu derecesi,
- ✓ Bireyin çevresindeki bir konuya karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimi,
- ✓ Tutumlar, eylemleri ortaya koymadan önce niyeti ifade eder,
- ✓ Tutumlar,fikir ve inançlarla yakından ilgiliidir, deneyimler de önemlidir,
- ✓ İş tatmini ölçümleri, **tutum** incelemesidir,
- ✓ Çalışanların, yöneticilerine, işlerine ve iş arkadaşlarına yönelik duygularının belirlenmesi iş tatminidir,
- **Tutum Belirten Sözcükler;**
- ✓ Sevme,
- ✓ Beğenme,
- ✓ Hoşlanma,
- ✓ İnanma,
- ✓ Kabullenme,
- ✓ Benimseme,
- ✓ Uygun bulma,
- ✓ Katılma,
- ✓ Onaylama,
- ✓ İsteme,
- ✓ Razı olma,
- ✓ Reddetme,

TUTUM ÖLÇEKLERİ

2. THURSTONE ÖLÇEKLERİ;

- Sosyal tutumları belirten tutum cümleleri kullanılır,

3. GUTTMAN ÖLÇEĞİ (BİRİKİMLİ ÖLÇME TEKNİĞİ);

- Soru ya da yargı şeklinde ifadeler belirlenir,
- Bireyin tutumunun yönünü ve gücünü belirler,
- Yargılar “zayıftan-Kuvvetliye ; Olumludan-Olumsuza ; Küçükten-Büyüge” doğru sıralanır,

4. BOGARDUS'UN SOSYAL UZAKLIK ÖLÇEĞİ;

- Sosyal uzaklık ölçeklerinde amaç, insanlar veya gruplar arasındaki anlaşma ve uyuşumun derecesini ve örgütSEL ilişkilerin niteliğini (olumlu-olumsuz) ölçmekTIR,

5. OSGOOD'UN DUYGUSAL ANLAM ÖLÇEĞİ;

- Pek çok sayıda sıfattan belirli sıfat çiftleri türetilmişTIR,
- Çok sayıda sıfat faktör analizine tabi tutulmuş, sonunda üç ayrı faktör ortaya çıkmışTIR,
- DEĞERLENDİRME BOYUTU; “İyi-Kötü ; Temiz-Pis ; Güzel-Çirkin”,
- GÜC BOYUTU; “Sert-Yumuşak ; Ağır-Hafif”,
- FAALİYET BOYUTU; “Hızlı-Yavaş ; Aktif-Pasif ; Sıcak-Soğuk”,

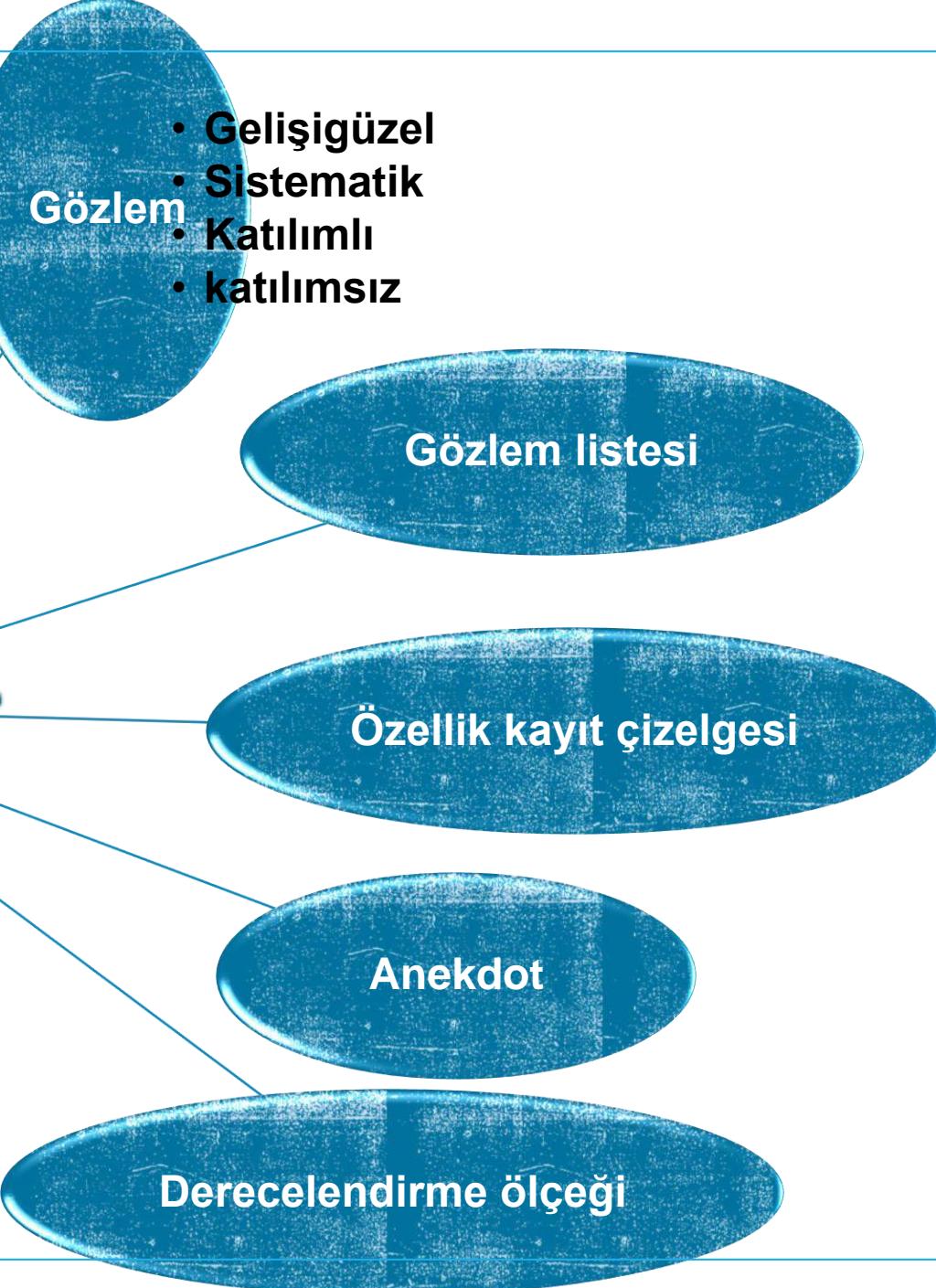
**ANA BABA
TUTUMU
ENVANTERİ**

	1	2	3
• Arkadaşlarımı benim gözümle görmeye çalışırdı.	0	0	0
• Sevmediğim bir yemeği sırf bana yarayacağı düşüncesiyle zorla yedirdiği çok olmuştur.	0	0	0
• Daima kendi aklımı kullanmama ve kararlarımı kendim vermemeye beni teşvik etmiştir.	0	0	0
• Nadiren beni bir işe teşvik edip desteklemiştir.	0	0	0

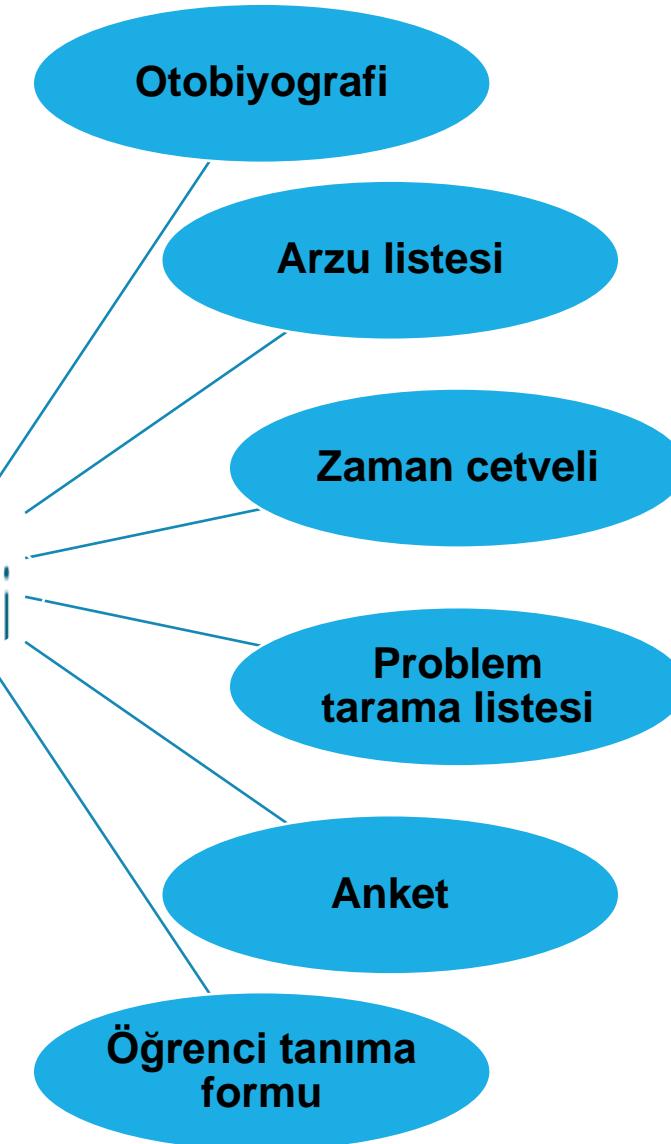
Test Dışı Teknikler

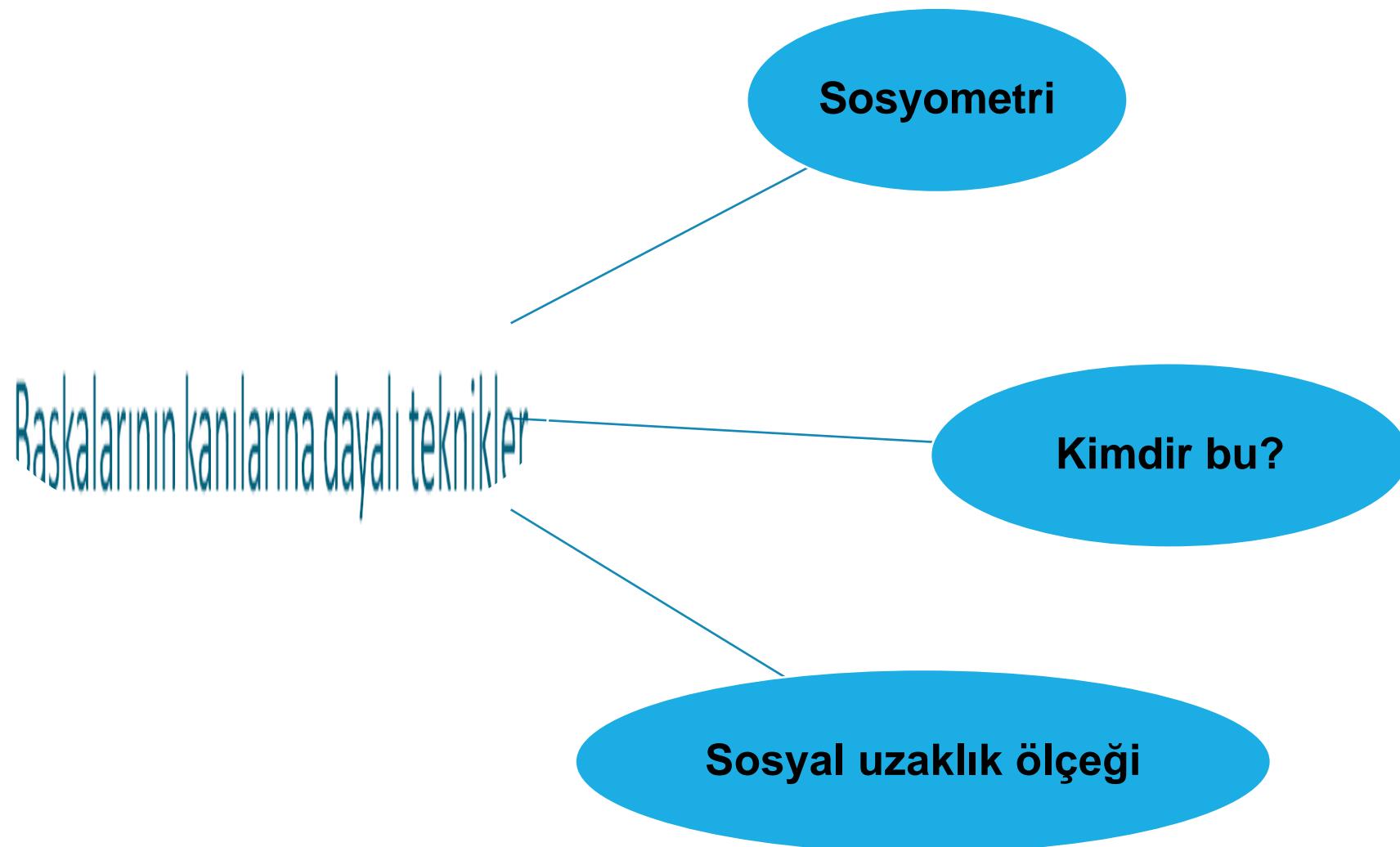

Gözleme dayalı teknikler

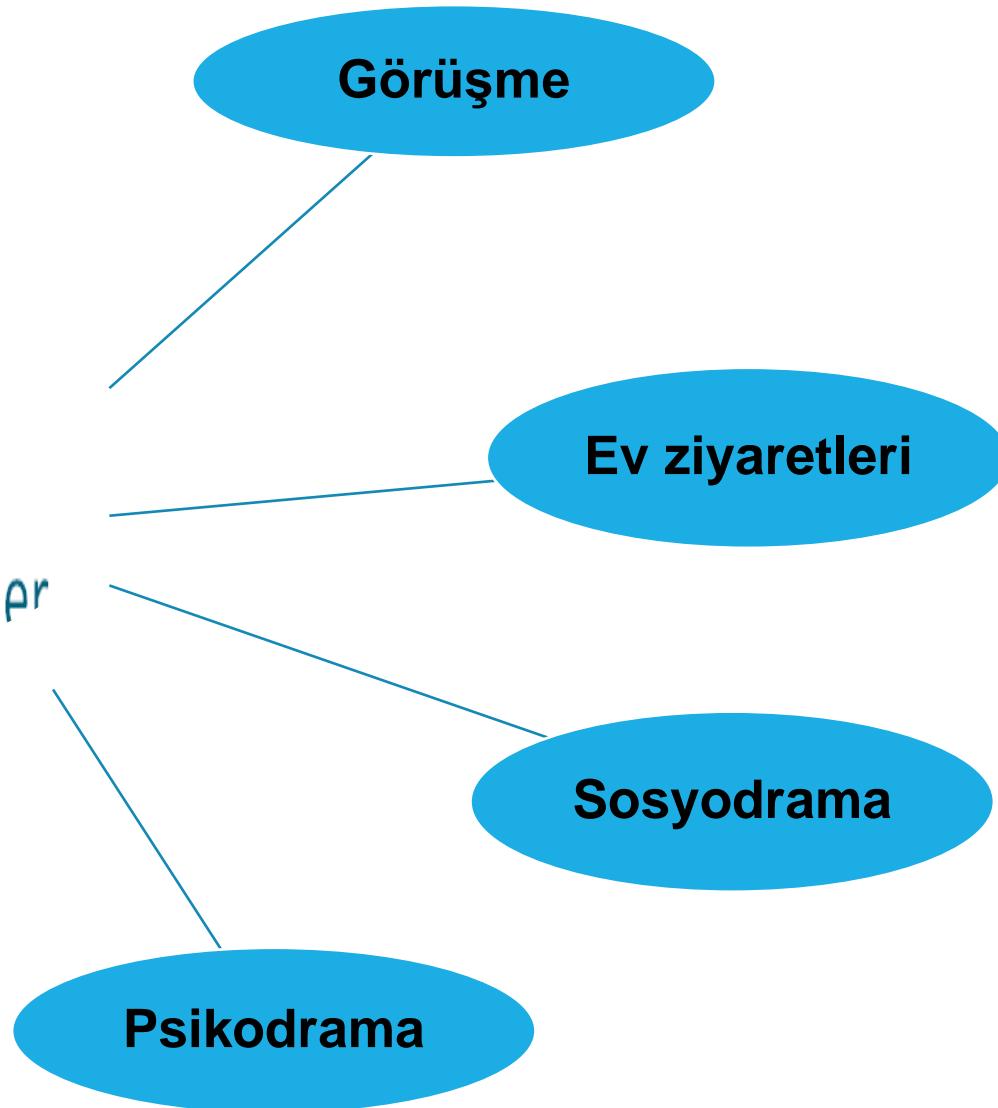

Kendini anlatma teknikleri

Etkileşime dayalı teknikler

TEST DİSİ TEKNİKLERİ

GÖZLEME DAYALI TEKNİKLER

Gözlem: Bir bireyin ya da grubun davranışlarını herhangi bir ortamda bir süre izleyerek izlenen durumdan yararlanıp belli yargılarla ulaşılmasıdır.

GÖZLEM TEKNİĞİ

Gözlem Nasıl Yapılır?

- Planlama
- Uygulama
- Sonuçlandırma

GÖZLEME DAYALI TEKNİKLER

Gözlem Teknikleri

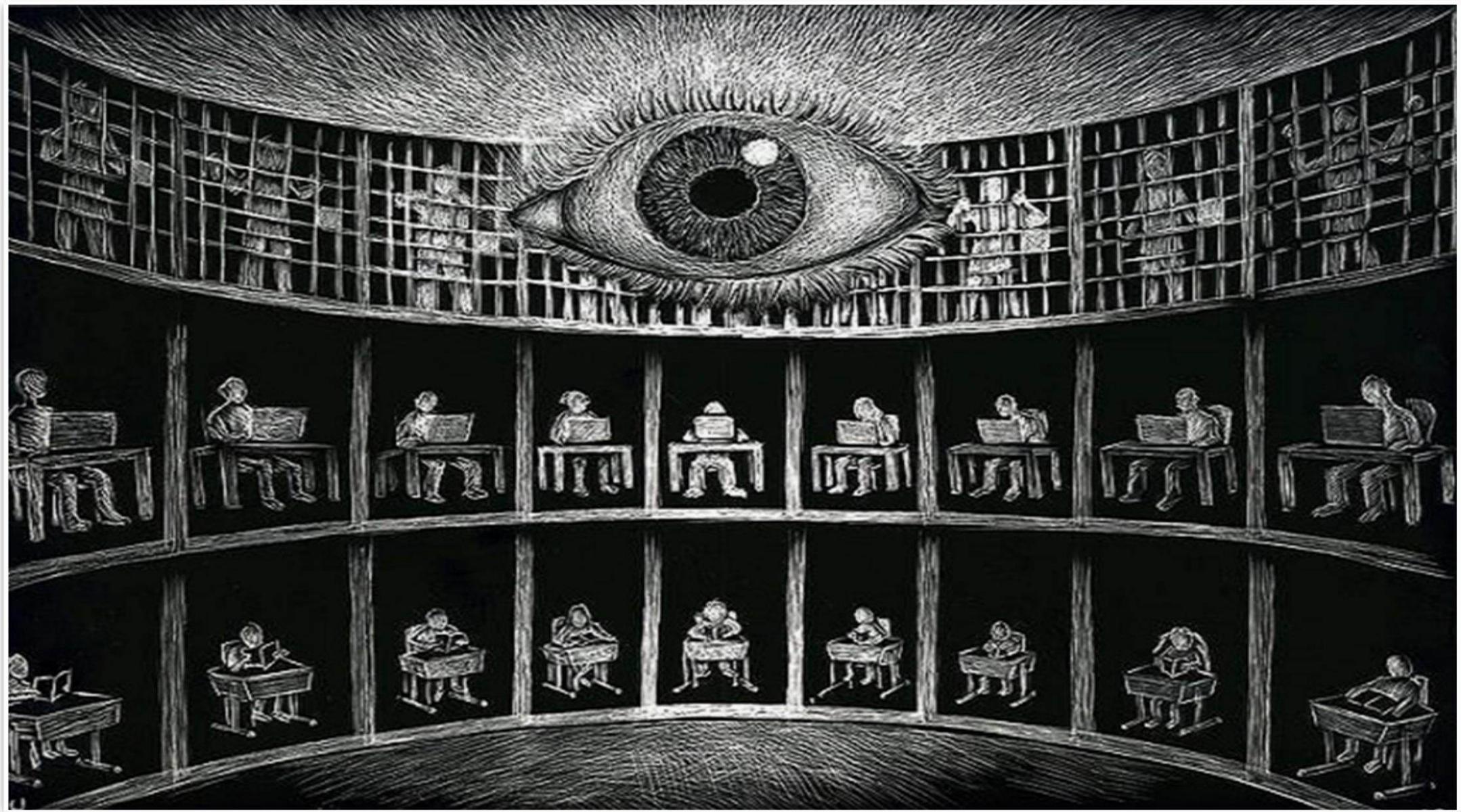
Derecelendirme
Ölçeği

Özellik Kayıt
Çizelgesi

Anekdot
Kayıtları

Gözlem
Listeleri

GÖZLEME DAYALI TEKNİKLER

Gözlem Listesi: Gözlenecek davranışların var olup olmadığından “evet” ya da “hayır” şeklinde cevaplandırılması ve bu şekilde kaydedilmesi tekniğidir.

Tablo 4.3 Gözlem formu

Öğrencinin;

Adı soyadı:

Sınıfı / Numarası:

Açıklama: Bu form kazanım sürecinde öğrencilerin düzeylerini ve katılımlarını gözlemlenir amacıyla düzenlenmiştir.
Öğrencinizin seviyesine göre 1 (hiçbir zaman) ile 5 (her zaman) arasında bir seçeneği işaretleyiniz.

Öğrencide Gözlenecek Kazanımlar	1	2	3	4	5
I.DERSE HAZIRLIK					
1.Coğrafya dersine değişik yardımcı kaynaklarla gelir.					
2.Ulaştığı kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanır.					
3.Bilgi kaynaklarına nasıl ulaşacağını biliir.					
4.Coğrafya dersine hazırlıklı gelir.					
II.ETKİNLİKLERE KATILMA					
1.Konu ile ilgili görüşlerini çekinmeksiz ifade eder.					
2.Görüşü sorulduğunda söyler.					
3.Coğrafya ile ilgili yeni ve özgün sorular sorar.					
4.Belirttiği görüşler ve verdiği ömekler özgündür.					
5.Coğrafya dersini iyi dinlediğini belirten sorular sorar					
III.İNCELEME – ARAŞTIRMA -GÖZLEM					
1. Mevcut kaynaklardan başkakaynakları da araştırır.					
2.Gözlemlerini dikkatli bir şekilde yapar.					
3.İnceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapar.					
4.Bilgi toplamak için çeşitli kaynaklara başvurur.					
5.Gözlemi sonucunda genellemeler yapar.					
IV. BİLİMSEL YÖNTEM					
1.Coğrafi verileri çizelgelere ve grafiklere dönüştürür.					
2.Yönergeye uygun deney yapar.					
3.Bilinenlerden bilinmeyeni çıkarır.					
4.Deney sonuçlarını doğru yorumlar.					
5.Coğrafi araştırma sonuçlarından genellemelere ulaşır					

GÖZLEM LİSTESİ

İLKÖĞRETİM VE ORTA ÖĞRETİM ÇAĞI ÖĞRENCİLERİ GÖZLEM FORMU

EK-1

İLKÖĞRETİM VE ORTA ÖĞRETİM ÇAĞI ÖĞRENCİLERİ GÖZLEM FORMU

Adı Soyadı : ..... Yaşı : ..... Gözlem Dönemi : .....

Okul Adı : ..... Sınıfı : .....

Öğretmen : .....

AÇIKLAMA : Lütfen öğrencileri aşağıda sıralanan davranışlara göre derecelendirin.
Gözlemediğiniz davranışların düzeyi ya da derecesini gösteren harfin
altındaki kutucuğun içerisinde (x) işaretli koyunuz.

A Söz konusu davranış, pek çok etkinlikte sürekli olarak görülür.

B Söz konusu davranış, pek çok etkinlikte sıkılıkla görülür.

C Söz konusu davranış, bazı etkinliklerde ara sıra görülür.

D Söz konusu davranış, hiç görülmmez.

1- Anlatılan konuları tekrara gerek duymaksızın öğrenir.

2- Duyduğunu, okuduğunu ve gördüğünü uzun zaman unutmaz ve kolaylıkla hatırlar.

3- Yaşlı çocukların bilmediği birçok konuda bilgi sahibidir.

4- Sınıftan birkaç yıl ileri düzeydeki kitapları okur ve anlar.

5- Farklı konularda veya herhangi bir ders konusunda derinlemesine bilgi sahibi olmak için soru sorar.

A   B   C   D

GÖZLEME DAYALI TEKNİKLER

Derecelendirme Ölçeği (Rating Scales)

Bireyde herhangi bir özelliğin ne derecede gözlendiğini belirlemeyi ve bunları **sayısal veriler** şeklinde ifade etmeyi sağlayan bir tekniktir.

Sayısal, grafiksel ve betimsel olmak üzere üç derecelendirme ölçeği vardır.

Sayısal Derecelendirme Ölçekleri

Açıklama

Aşağıda grup çalışmaları ile ilgili olarak verilen nitelikler yönünden kişinin durumunu 5 kategori içinde derecelendiriniz. Uygun olan dereceye ilişkin sayıyı yuvarlak içine alınız. Davranışın gelişmişlik derecesi üstün ise 5, ortanın üstü ise 4, orta ise 3, ortanın altı ise 2, çok geri ise 1'i yuvarlak içine alınız.

Davranışlar	Gelişme Derecesi
Başkaları konuşurken dinler mi?	1 2 3 4 5
Konuşmalann konu ile ilgi derecesi nedir?	1 2 3 4 5
Başkaları ile birlikte çalışır mı?	1 2 3 4 5
Grup başkanı ile iş birliği hâlinde çalışır mı?	1 2 3 4 5

Öğrencinin sınıf içindeki öğretim etkinliklerine katılıma derecesi yüksek ise (3), orta ise (2) ve düşük ise (1) rakamı işaretleyiniz.

DAVRANIŞLAR	KATILIM DERECESİ		
Dersi dikkatle dinler	1	2	3
Ders ile ilgili not alır.	1	2	3
Sorulan sorulara yanıt verir.	1	2	3
Anlamadığı yeri öğretmenine sorar	1	2	3

Grafik Derecelendirme Ölçekleri

Yatay Grafiksel Derecelendirme Ölçeği

Davranışlar

1. Grup içindeki sosyal uyumu

Derecesi

2. Duygusal yönden kararlılık durumu

Örnek

Aşağıda verilen nitelikler yönünden kişinin davranışını en iyi betimleyen yere bir (X) işaretini koyarak belirtiniz.

- ### 1-) Grup İçindeki Uyum

Uyumlulu

Uyumsuz

- 2-) Duygusal kararlılık düzeyi**

Kararlı

Kararsız

|Dikey grafiksel derecelendirme ölçüğine bir örnek:

%	DEĞERLENDİRİLECEK ÖĞRENCİLER									
Derece	B	H	R	A	K	S	T	E	P	M
100	X									
90								X		
80		X								
70						X				
60										
50			X							X
40							X			
30										
20				X						
10									X	
0										

Her harf bir öğrenciyi temsil etmektedir. Derecelendirme 100 puan üzerinden yapılmaktadır.

Betimsel Derecelendirme Ölçekleri

DERECELENDİRME ÖLÇEĞİ

Örnek: Öğrencinin liderlik durumu

Aktif olarak liderlikten kaçınır	Lider olmayı tercih eder	İstenirse lider olmayı kabul eder	Liderliği nadir olarak reddeder	Aktif olarak lider olmayı ister
1	2	3	4	5

Genelleme Hatası (Halo Etkisi ya da Ha- raleme Hatası)

Mantık Hatası

**Gözlem yetersizliği
hatası**

**Derecelendirme
Ölçeklerine
Karışan
Hatalar**

Anlam Hatası

**Kişisel Yanlılık
Hatası**

Bonkörlük

Cimrilik

Merkeze Yığma

Derecelendirme Ölçeklerinde Karşılaşılan Hatalar

- **Genelleme Hatası(Hareleme Hatası):** Öğrenciye ilişkin ön yargıların veya bilinen bir özelliğinin dereceyi etkilemesidir (**Halo: Olumlu Etki**) (**Horn: Olumsuz Etki**).
- Halo ve Horn'a **Örnek:** Temiz, sık giyimli ya da titiz birinin aynı zamanda çalışkan olduğunu düşünmek **Halo Etkisi**,
- Tembel bir insanın aynı zamanda yalancı, saygısız gibi olumsuz özelliklerle de anılması **Horn Etkisidir**.
- **Örneğin** akademik yönden başarılı olan bir öğrencinin bütün diğer özelliklerini de gerçekte olduğundan iyi olarak dereceleme eğilimi görülür.

Derecelendirme Ölçeklerinde Karşılaşılan Hatalar

- **Kişisel Yanlılık Hataları:** Gözlemcinin not verme tutumundan kaynaklanan hatadır.
- **Bonkörlük:** Yüksek not verme.
- **Cimrilik:** Düşük not.
- **Merkeze Yığılma:** Uçlara puan vermekten kaçınma.
- **Örnek:** Bir öğretmenin derecelendirme ölçüğünü doldururken genel olarak olumlu ifadeleri işaretlemesi

Derecelendirme Ölçeklerinde Karşılaşılan Hatalar

- **Mantık Hatası:** Derecelendirilen kimsede bireye ait benzer nitelikleri aynı derecelere koyma eğilimidir. Gözlenen davranışla özellik arasında yanlış bir ilişki kurulmasıdır.
- **Örnek:** Bir öğretmenin, kılık-kıyafetine bakarak öğrencinin davranışlarına ve başarı durumuna dair yorum yapması. (Giyim ile başarı arasında bir ilişki yoktur.) (Kılık-kıyafet ile ilgili olumlu veya olumsuz bir durum belirtildiği için halo ya da horn olmaz.)
- **Örneğin;** öğrenci başarılı ise onun zeki olduğuna inanılır ve ölçek bu kanı ile işaretlenir. Oysa iyi not alan öğrenci zeki olduğu için değil, ezberlediği için bu sonucu elde etmiş olabilir. İki değişken arasında mantıken kurulan bağlantı kişiyi yanıltabilir.

Derecelendirme Ölçeklerinde Karşılaşılan Hatalar

- **Gözlem Yetersizliği Hatası:** Bireyin bir niteliğini derecelendirirken gözlemcinin yeterli gözleme sahip olmamasıdır.
- Derecelendirmeyi yapan kişi, davranışını gözleme fırsatı bulamamış veya o davranışını çeşitli faaliyetler içinde gözlenemiyorsa derecelemeyeip boş bırakmalıdır.
- **Örnek:** Öğretmenden bir haftada doldurması istenen bir formu kısa bir sürede gözlem yaparak doldurması.

Derecelendirme Ölçeklerinde Karşılaşılan Hatalar

■) Anlam Hatası:

- Gözlenen özelliğe ilişkin yeterli bilgi sahibi olunmadığında ortaya çıkan hatadır.
- **Örnek:** Bir öğretmenin ailevi problemlerden dolayı dalgın olan bir öğrencisinin durumunu yanlış anlayıp öğrencinin derse katılmada isteksiz olduğunu düşünmesi.

GÖZLEME DAYALI TEKNİKLER

Olay Kaydı (Vak'a Kaydı ya da Anekdot): Gözlenen olay ve durumların gözlemcinin yorumu olmadan olduğu gibi kaydedilmesi yöntemidir.

VAK'A KAYDI

Vaka kayıt formunda bulunması gerekenler:

- Gözlenen adı, soyadı, numarası, sınıfı, şubesi,
- Gözlemcinin adı, soyadı, unvanı
- Olayın geçtiği yer ve zaman
- Olayın betimlenmesi
- Gözlemcinin yorumu
- Gözlemcinin önerisi

VAK'A KAYDI

OLAY YAZIMI FORMU

ADI :	TARİH : .....
SOYADI :	YER : .....
OLAY:.....	
GÖZLEMCİ:.....	
YORUM:.....	
ÖNERİ:.....	

VAK'A KAYDI

OLAY YAZIMI FORMU ÖRNEĞİ

ADI	:İSMAİL	SINIF	: 6	NO: 1139	TARİH	:12.04.2004
SOYADI	: KEMER	ŞUBE	: B		YER	:Okul Bahçesi,teneffus

OLAY : Bugün bahçe nöbetçisiydim. Bahçede dolaşırken İsmail'in arkadaşlarına yüksek sesle bağırıldığını gördüm. Yanlarını gittim İsmail arkadaşlarına "size ne , ne karışışorsunuz istedigim çocuğu döverim, üstüme gelmeyin sizi de döverim diyerek öfkeyle arkadaşlarına saldırmaya başladı.kendini kontrol etmeyeceğini zorluyordu, kan ter içinde kalmış, rengi kıpkırmızı olmuştu. Olaya müdahale ettim. İsmail ile konuşmaya başladım. Diğer öğrenciler de sınıflarına gittiler.

GÖZLEMCİ:YAVUZ ERASLAN

YORUM: Son zamanlarda İsmail'in ailesiyle ilgili bazı problemler yaşadığı biliniyordu. Bu sorunları dışarıya saldırganlık şeklinde yansittiğini düşünüyorum.

ÖNERİ: İsmail'in okul psikolojik danışmanına giderek yardım olması gerekmektedir.

Kart Biçiminde Olay Kayıt Formu

ADI : ..... TARİH : .....
SOYADI : ..... YER : .....

DAVRANIŞ: Gülay'ı bugün sözlü yoklamaya kaldırdım ve kendisinden Tanzimat Fermanı'nın ilanını anlatmasını istedim. Gülay'ın derse kalkması ile sınıfta birden bir sessizlik oldu ve öğrenciler dikkat kesildiler. Gülay gözünü bir noktaya dikerek konuyu hiç duraklamadan ve noksansız anlatıyordu. Cümleleri çok düzgündü, olayları sıralı ve düzgün ifade ediyordu. Bir ara öğrencilerin bazıları kitabı izleyip yavaş sesle, "nokta, virgül, satırbaşı, sayfayı çevir..."

demeye ve hafiften gülüşmeye başladılar. Bir süre sonra bu sözler Gülay'ın işteceği düzeye yükseldi ve Gülay birden bire durdu. "Efendim, ben derse çok iyi hazırlanmıştım. Kitabı birçok defalar okudum. Bu arada bilmeyerek ezberlemişim." dedi ve ağlamaya başladı.

GÖZLEMÇİ: Adem SAGUN

YORUM: Gülay çok çalışkan, sınıfın en iyisi olma çabasında olan bir öğrenci. Sözlü ve yazılı yoklamalarda, derste anlattıklarını ve kitapta yazılanları aynen verebiliyor. Ancak bunu ezberleyerek yapıyor. Buna karşılık sınıfta sorduğum sorulara cevap veremiyor ve tartışmalara katılmıyor. Sanırım akıl yürütme gücü, belleği kadar güçlü değil.

ÖNERİ: Gülay'ın okul danışmanına gönderilmesi uygundur.

GÖZLEME DAYALI TEKNİKLER

Özellik Kayıt Çizelgesi: Bireylerin değişik alanlardaki özelliklerinin (**resim, liderlik, yaratıcılık vb.**) izlenip yazılarak oluşturulan tekniktir.

ÖZELLİK KAYIT LİSTESİ

- Öğrencilerin çeşitli alanlara ilişkin özelliklerinin sıralandığı ve bu özelliklerden hangilerinin çocukta olup olmadığını belirtmeye yarayan araçlardır.
- **Özellik kayıt listeleri, üstün zihin yeteneği, liderlik yeteneği, yaratıcılık veya öğrenme güçlüğü olan çocukların** belirlemek için hazırlanır.

Özellik Kayıt Çizelgesi Örneği:

Yönerge: Aşağıda resim yapma yeteneği olan öğrencilerin özelliklerini alanında hazırlanmış bir "özellik kayıt çizelgesi" örneği verilmiştir. Bu özelliklerini gösteren öğrencilerin adlarının karşısına bu özelliklerin numarasını yazınız.

1. Çeşitli konularda çizimler yapar.
2. Resimleri planlar, resimlere derinlik verir ve parçalar arasında uygun oranlar kullanır.
3. Resim çalışmalarını ciddiye alır ve resim yapmaktan hzduyar.
4. Diğer çocukların yaptıklarından değişik çizimler yapar.
5. Yeni gereçler kullanmak ve yeni yaştılar denemek ister.
6. Resim yapma, çizme ve boyama için çok zaman harcar
7. Diğer insanların sanat - resim çalışmalarına ilgi duyar. Diğerlerinin eleştirilerinden hoşlanır ve yeni şeyler öğrenir.
8. Çamurdan, sabundan, plastikten vb) yumuşak gereçlerle üç boyutlu şekiller yapmaya özen gösterir. Zamanının çoğunu bu tür işlere ayırır ve zevkle yapar.

ÖZELLİK KAYIT LİSTESİ

RESİM YAPMA YETENEĞİ OLAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

- Çeşitli konularda çizimler yapar.
- Resimleri planlar, resimlere derinlik verir ve parçalar arasında uygun oranlar kullanır.
- Resim çalışmalarını ciddiye alır ve resim yapmaktan haz duyar.
- Diğer çocukların yaptıklarından değişik çizimler yapar.

ÖZELLİK KAYIT LİSTESİ

- Yeni gereçler kullanmak ve yeni yaşantılar denemek ister.
- Resim yapma, çizme ve boyama için çok zaman harcar.
- Resmi, kendi yaşantılarını ve duygularını ifade etmekte başarılı bir biçimde kullanır.
- Diğer insanların sanat- resim çalışmalarına ilgi duyar.
- Çamurdan, sabundan plastikten vb. yumuşak gereçlerle üç boyutlu şeyler yapmaya özen gösterir.

ÖZELLİK KAYIT LİSTESİ

- Resim ve heykel sergileriyle özellikle ilgilenir.
- Çevresinde olan sanat ve resim çalışmalarını izler. Dünyada olan çalışmaları gazete ve dergilerden izlemekten hoşlanır.
- Sanat değeri olan tabloların kopyası olan kartlardan oluşan koleksiyonlar yapar.

ÖZELLİK KAYIT LİSTESİ

ÖĞRENCİ	Gözlenen Davranış Özellik Numaraları											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Mehmet K.	+		+			+		+				
Ahmet S.		+			+		+		+			
Bülent Ç.	+	+	+			+	+					+
Meryem İ.	+	+		+			+	+	+	+		
Fatma D.	+	+	+	+	+	+		+	+	+		

ÖZELLİK KAYIT LİSTESİ

Öğrencinin Adı Soyadı	Gözlenen Davranış Özelliği	Toplam	Düşünceler
Mehmet K.	1, 3, 6, 8, 11	5	
Ahmet S.	2, 5, 7, 9	4	
Bülent Ç.	1, 2, 3, 6, 7, 12	6	
Meryem İ.	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10	8	
Fatma D.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11	9	

Özellik Kayıt Çizelgesi Örneği

Üstün Zekalı Çocukların Özellikleri

1. Erken yürüme, erken konuşma, dil becerisi, akranlarına göre zengin kelime bilgisi,
2. Yüksek enerji ve hareket özelliği,
3. Çok hızlı öğrenme, çabuk kavrama ve algılama,
4. Güçlü merak duygusu ve öğrenme ilgisi,
5. Okumaya, araştırmaya ve bilgiyi edinmeye karşı özel ve fazlaca ilgili olmak,
6. Hafızanın güçlü olması, gelişmiş bellek,
7. Çevresine, objelere, olaylara ve olgulara fazlaca duyarlılık,
8. Çok ve anlamlı sorular sorma,
9. Geniş hayal kurma gücü, ayrıntılara yoğunlaşma ve inceleme özelliği,
10. İlgisiz gibi görülen şeyler arasında ilişki kurabilme özelliği,

Öğrencinin adı-Soyadı

Davranışlar

Toplam

Ayşe Yüksel	1,4,5	3
Mehmet Ata	2,3,4,8,9	5
Alper Deniz	1,2,3,4,5,6,7	7
.....		

Anket

- **Anket,**
- **İnsanların;**
- **Hayat şartlarını,**
- **Davranışlarını,**
- **İnançlarını veya tutumlarını** betimlemeye yönelik bir dizi sorudan oluşan bir araştırma materyali olarak kullanılmaktadır.
- Bir bilgi toplama tekniği olan **anket**,
- Çeşitli alanlarda (**insan kaynakları, tüketici davranışları, siyaset bilimi vb.**) kullanılabilmektedir.

Anket

- Anket,
- PDR alanında da özellikle,
  - Öğrencilerin;
  - **Ev ve aile yaşamları,**
  - **Sorun ve ihtiyaç alanları,**
  - **Eğitsel ve mesleki planları,**
  - **Çalışma alışkanlıkları** vb. konularda anket çalışmaları yapılmaktadır.
  - **Aileler, öğretmeler ve yöneticilere** yönelik de anket çalışmaları düzenlenebilmektedir.

BOŞ ZAMANLARI DEĞERLENDİRME ANKETİ

AÇIKLAMA:

Lütfen her soruyu dikkatlice okuyunuz. Hangi sorunun etkinliklerinize uygun veya yaklaşık olduğunu kararlaştırınız. Karanı verdikten sonra, yalnızca bir seçeneğin yanındaki parantez içine "X" işaretini koyunuz. Göstermiş olduğunuz hassasiyete şimdiden teşekkür ederiz.

1- Adınız ve Soyadınız :.....

2- Cinsiyetiniz : Kız ( ) Erkek ( )

3- Sınıfınız :.....

4- İlgilendiğiniz boş zaman etkinlikleri en çok hangi alanda toplanır?

( ) Eğitim	( ) Çeşitli Eğlenceler
( ) Sanat ve Genel Kültür	( ) Aile, dernek,kulübe yapılan hizmetler
( ) Yaratıcılık	( ) Sinema, Tiyatro
( ) Spor	( ) Diğer (yazınız.....)

5- Boş zamanlarınızda kitap okur musunuz?

( ) Evet	( ) Hayır

6- Ne tür kitaplar okursunuz?

( ) Roman	( ) Spor
( ) Macera	( ) Seyahat
( ) Dinî	( ) Çocuk Kitapları
( ) Bilimsel	( ) Diğer (yazınız.....)

Öğrenci Tanıma Formu: Öğrenciye ilişkin adı, soyadı, adresi, anne babasının sağlık durumu, eğitim durumu ve bunun gibi temel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan bir formdur.

ÖĞRENCİ TANIMA FİŞİ																																																														
ÖĞRENCİNİN:																																																														
Adı Soyadı : ..... No : ..... Sınıfı :																																																														
Cinsiyeti : .... Doğum yeri yılı : .. Kan Grubu :																																																														
Adres - telefon no :																																																														
ÖĞRENCİ VELİSİNİN:																																																														
Adı Soyadı : ..... Yakınlığı : ..... Öğrenim düzeyi :																																																														
Adresi : (ev) ..... tlf : ..... : (iş) ..... tlf :																																																														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Aile Durumu</th> <th>Adı Soyadı</th> <th>Sağ mı?</th> <th>Öz mü?</th> <th>Yaş</th> <th>Öğrenim Durumu</th> <th>Mesleği Tlf</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ANNE</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>BABA</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KARDEŞ 1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KARDEŞ 2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KARDEŞ 3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KARDEŞ 4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>KARDEŞ 5</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>							Aile Durumu	Adı Soyadı	Sağ mı?	Öz mü?	Yaş	Öğrenim Durumu	Mesleği Tlf	ANNE							BABA							KARDEŞ 1							KARDEŞ 2							KARDEŞ 3							KARDEŞ 4							KARDEŞ 5						
Aile Durumu	Adı Soyadı	Sağ mı?	Öz mü?	Yaş	Öğrenim Durumu	Mesleği Tlf																																																								
ANNE																																																														
BABA																																																														
KARDEŞ 1																																																														
KARDEŞ 2																																																														
KARDEŞ 3																																																														
KARDEŞ 4																																																														
KARDEŞ 5																																																														

Evde aile dışında kimler oturuyor?						
Ailenin aylık toplam geliri?		Ev kira ise Kira bedeli?				
Kendisine ait çalışma odası var mı?		Çalışmasına yardım edecek kimse var mı?				
Ailesi hakkında Diğer bilgiler						
Boy	Kilo	Beden özrü	Görme	İşitme	Geçirdiği Önemli Hastalıklar	
Sağlık ile ilgili diğer bilgiler						
İçe dönük müdür?	Sorumluluk duygusu var mı?	Kendine güveni var mı?	Başkalarına saygılı mı?	Yalan söyler mi?	Düzenli ve temiz mi?	Arkadaşlık ilişkilerinde başarılı mı?
Boş zaman ilgileri?		Belirgin yetenekleri var mı?		Belirgin gelişme sorunları var mı?		
YÖNELMEK İSTEDİĞİ ALAN VE MESLEKLER				KATILDIĞI EĞİTSEL KOLLAR		

Problem Tarama Listesi

Bir okuldaki öğrencileri en çok rahatsız eden, üzen problemlerin saptanması için kullanılan bir tekniktir.

Problem tarama listesini kullanmadaki **amaç**, okulda öğrencileri kaygılandıran, dengeli ve sağlıklı uyum yapmalarını engelleyen problemleri ortaya çıkararak, onlara yardımcı olmaktadır. Problem tarama listesi genellikle;

- **Sağlık ve bedensel gelişim,**
- **Okul yaşamı,**
- **Ev ve aile yaşamı**
- **Başkaları ile ilişki kurma**
- **Kız ve erkek arkadaşlığı**
- **Gelecekteki öğrenim ve iş yaşamı**
- **Bireyin kendi iç dünyası yada benlik tasarıımı** ile ilgili alanlardaki problemleri kapsar.
- Öğrenciler kendilerinin yaşadıkları durumlar yansıtın ifadeleri işaretleyerek, problem alanları ortaya koyarlar.

PROBLEM TARAMA LİSTESİ (O TAKIMI)

" İlköğretim Okular İçin "

Açıklama:

Sevgili Arkadaşlar,

Bu problem tarama listesi siz öğrencilerin belli başlı üzüntülerini, ihtiyaçlarını ve her türlü problemlerini öğrenip sizlere yardım etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu listenin okul çalışmalarınızla hiçbir ilgisi yoktur. Bu bir sınav değildir. Cevaplarınız gizli tutulacaktır. Listeyi doldururken lütfen samimi cevaplar veriniz.

Bu problem tarama listesi üzerine hiçbir işaret koymayınız. Cevaplarınızı size dağıtılan cevap kağıdı üzerine işaretleyiniz. Her cümlede yazılan husus sizin rahatsız eden bir problem ise o cümlenin başındaki rakamı cevap kağıdında bulunuz. Bu rakamın önündeki kutunun içine çarpı(X) işaretini koyunuz. Cümlede yazılan, sizin için bir problem değilse hiç bir işaret koymadan diğer cümleye geçiniz. Kararınızı vermeden önce iyice düşününüz.

Her bölümden sonra o bölümle ilgili olarak yazılanların dışında varsa diğer problemlerinizi cevap kağıdının arka yüzünde her bölüm için ayrılan kısma yazınız.

Teşekkürler.

I

- 101. Gözlerimden rahatsızım.
- 102. Kulaklarımdan rahatsızım.
- 103. Boğazım ağrıyor, bademciklerim var.
- 104. Sık sık grip ve nezle oluyorum.
- 105. Sık sık başım ağrıyor.
- 106. Göğsüm ağrıyor.
- 107. Midem ağrıyor ve bulanıyor.
- 108. Karnım ağrıyor.
- 109. Böbreklerim sancılanıyor ve belim ağrıyor.
- 110. Fıtığım var.
- 111. Kalbin çarpiyor.
- 112. Başım dönüyor, baygınlık geçiriyorum, halsizim.
- 113. Dişlerimden rahatsızım.
- 114. Romatizmam var.
- 115. Çok terliyorum.
- 116. İştahsızım.
- 117. Çok zayıfım.
- 118. Çok şişmanım.
- 119. Saçlarım dökülüyor.
- 120. Yüzümde sivilceler var.
- 121. Yüzümde killar var.
- 122. Boyum çok uzun.
- 123. Boyum çok kısa.
- 124. Bacaklarım çarpık.
- 125. Çok üşüyorum.
- 126. İyi besleniyorum.

II

- 201. Okulumuz temiz değil.
- 202. Okulumuz çok gürültülü.
- 203. Okulumuz iyi isnınıyor.
- 204. Sınıfımız çok kalabalık, sıkışık oturuyoruz.
- 205. Yeteri kadar ders aracımız yok.
- 206. Atölye, laboratuvar, spor salonu ve kitaplığımız yok.
- 207. Okulda eşyalarımız çalınıyor.
- 208. Okulda disiplin zayıf.
- 209. Okulda disiplin fazla.
- 210. Okulda giyimimize çok karışıyorlar.
- 211. Saçlarımıza kısa kestiriliyor.
- 212. Okula verilen cezalardan korkuyorum.
- 213. Türkçe'yi başaramıyorum.
- 214. Matematiği başaramıyorum.

- 215. Yabancı dili başaramıyorum.
- 216. Sosyal bilgileri başaramıyorum.
- 217. Fen Bilgisini başaramıyorum.
- 218. Dersler ağır geliyor.
- 219. Bir günde bir kaç sınava giriyoruz.
- 220. Ders kitaplarını anlayamıyorum.
- 221. Bazı dersleri sevmiyorum.
- 222: Bazi dersleri gereksiz buluyorum.
- 22~. Defter tutmayı ve hesap yapmayı sevmiyorum.
- 224. Bazi öğretmenler bizi anlayışla karşılaşmamıyor.
- 225. Bazi öğretmenler onur kırıcı davranışları.
- 226. Bazi öğretmenler fazla dayak atıyorlar.
- 227. Öğrenciler arasında ayrim yapılmıyor.
- 228. Bazi öğretmenlerin dersle ilgisi olsayan konuşmaları hoşuma gitmiyor.
- 229. Bazi öğretmenler haksız not veriyor.
- 230. Bazi öğretmenler yazılıları okumadan not veriyor.
- 231. Sözluğu kalkınca fazla heyecanlanıyorum.
- 232. Yazılılharda fazla heyecanlanıyorum.
- 233. Okulda problemlerimle fazla ilgileneilmeye.
- 234. İstediğim eğitsel kola gidemiyorum.
- 235. Okul idaresinin mektuplarını okumasını istemiyorum.
- 236. Eviniz okula çok uzak.

III

- 301. Annem beni sevmiyor.
- 302. Babam beni sevmiyor.
- 303. Ailemin fazla baskısı beni sıkıyor.
- 304. Annemle anlaşamıyorum.
- 305. Babamla anlaşamıyorum.
- 306. Ailemin bana güveni yok.
- 307. Ailemi fazla anlayışsız buluyorum.
- 308. Ailem hiçbir konuda fikrimi almadı.
- 309. Ailem davranış ve giyimime karışıyor.
- 310. Ailem spor yapmama izin vermiyor.
- 311. Ailem roman oku ama izin vermiyor.
- 312. Ailem bana harçlık vermiyor.
- 313. Ailem bana iş yaptırmıyor.
- 314. Evde çok küçük olduğum için her işi bana yaptırıyorlar.
- 315. Evde istediğim huzuru bulamıyorum.
- 316. Ders çalışmama yardım eden yok.
- 317. Kardeşler arasında ayrim yapılmıyor.
- 318. Kardeşlerimle geçinemiyorum.
- 319. Kardeşlerim beni sevmiyor.

PROBLEM TARAMA ENVANTERİ (ORTAOĞRETİM)

1. BÖLÜM: SAĞLIK

1. Diş (fiziki) görünüşüm beni rahatsız ediyor.	☐ E ☐ H
2. Sağlığımın bozuk oluşundan endişeliyim.	☐ E ☐ H
3. Yeteri derecede uyuyamıyorum.	☐ E ☐ H
4. Başım dönüyor, midem bulanıyor, halsizim.	☐ E ☐ H
5. Beslenmem için yeterli gıdayı alamıyorum.	☐ E ☐ H
6. İstahsızlığım veya aşın istahsızlığım beni kaygılandırıyor.	☐ E ☐ H
7. Sağlığım nedeniyle zorunlu kullandığım alet beni rahatsız ediyor.	☐ E ☐ H

PROBLEM TARAMA TESTİ - LİSE

Sevgili Öğrenci,
Her türlü probleminizi, üzüntünüzü ve ihtiyacınızı belirlemek amacıyla hazırlanan bu envanteri lütfen samimiyle doldurunuz.   E: EVET   H: HAYIR

Verilen cümledeki Tüffen konusunu sizin rahasız bir problemse Evet (E) , değilse Hayır (H) işaretiniz.

* Lütfen kurşun kalemi işaretleyiniz.

ADI - SOYADI : _____

OKULU : **COK ÖNEMLİ**

SINIFI : **BASKI ONAYINI, OLASI HATALARIN**

ONUNE GECMEN ICIN FORMLARI

DIKKATLICE KONTROL EDİLDİKTEN

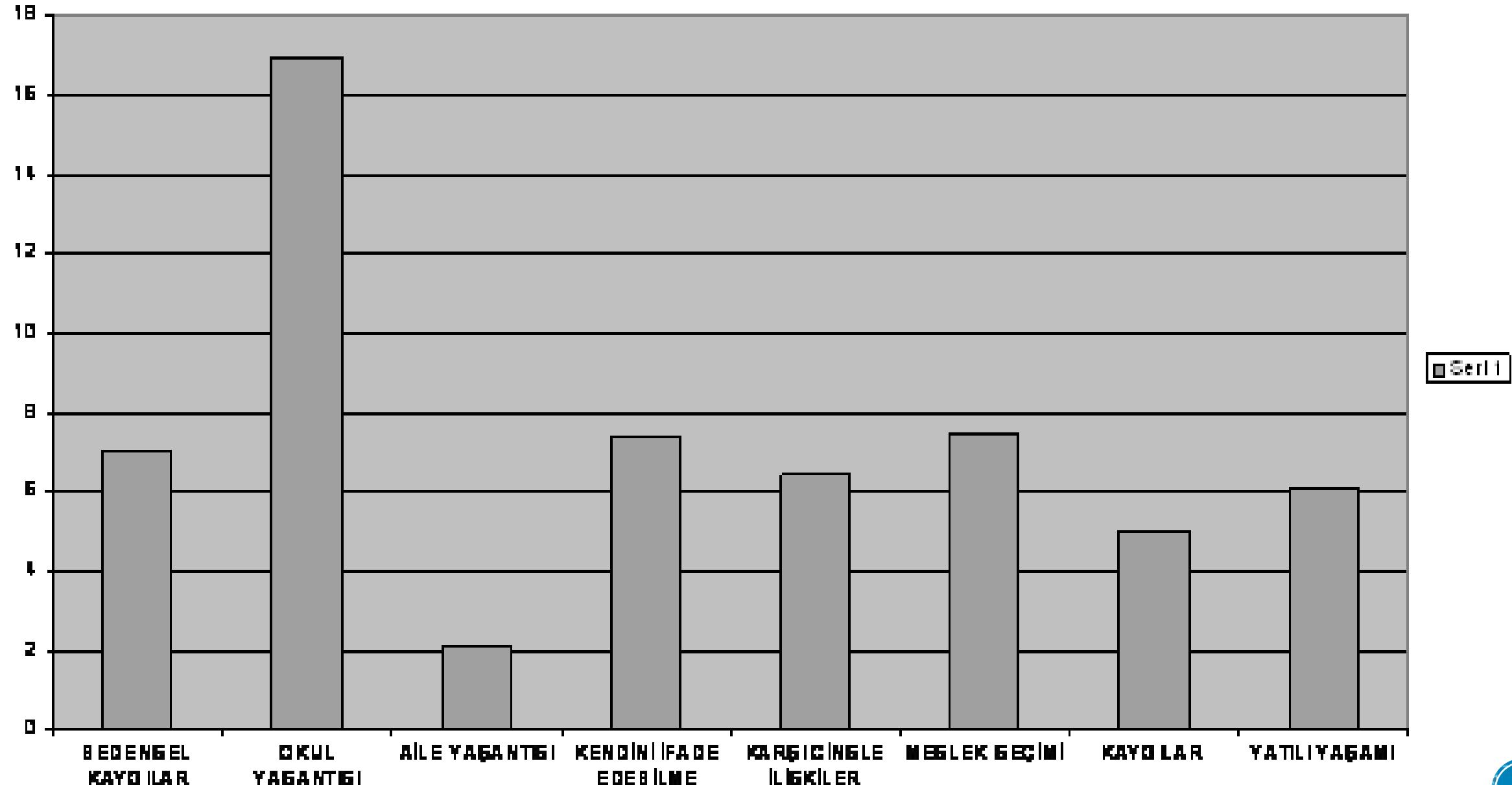
NO : **SONRA VERİNİZ.**

TELEFONU : _____

E-POSTA : _____

ADRESİ : _____

- 66 İnsanları sevmiyorum. E H
67 Düşüncelerimin normal olup olmadığını bilmiyorum. E H
68 Yeni bir şeyi kendi başına denemekten çekiniyorum. E H
69 Benimle alay edildiği fikrine kapılıyorum. E H
70 Daha sevimli bir insan olmak isterdim. E H
71 Ölüm korkusunun etkisindeyim. E H
72 Yaptığım bazı hatalarımı unutamıyorum. E H
73 Kimseñin beni anlamadığını, beni sevmediğini düşünüyorum. E H
74 Artık yaşamaktan hoşlanmıyorum. E H

Arzu Listesi: öğrencinin umut ve beklenelerini doyurulmamış ihtiyaçlarını, açığa vurmadığı duygularını ortaya çıkarmak amacıyla kullanılır.

1- İstediğiniz kadar paranız olsaydı ne yapardınız?

.....

2- Her türlü olanaklarınız bulunsa hangi mesleğe sahip olmak isterdiniz?

.....

3- Masallardaki gibi bir peri “Dile benden ne dilersen.” deseydi, en önemli üç dileğiniz ne olurdu?

.....

"Ben babamı .....
....."

"Keşke kardeşim .....
....."

"Annem bana .....
....."

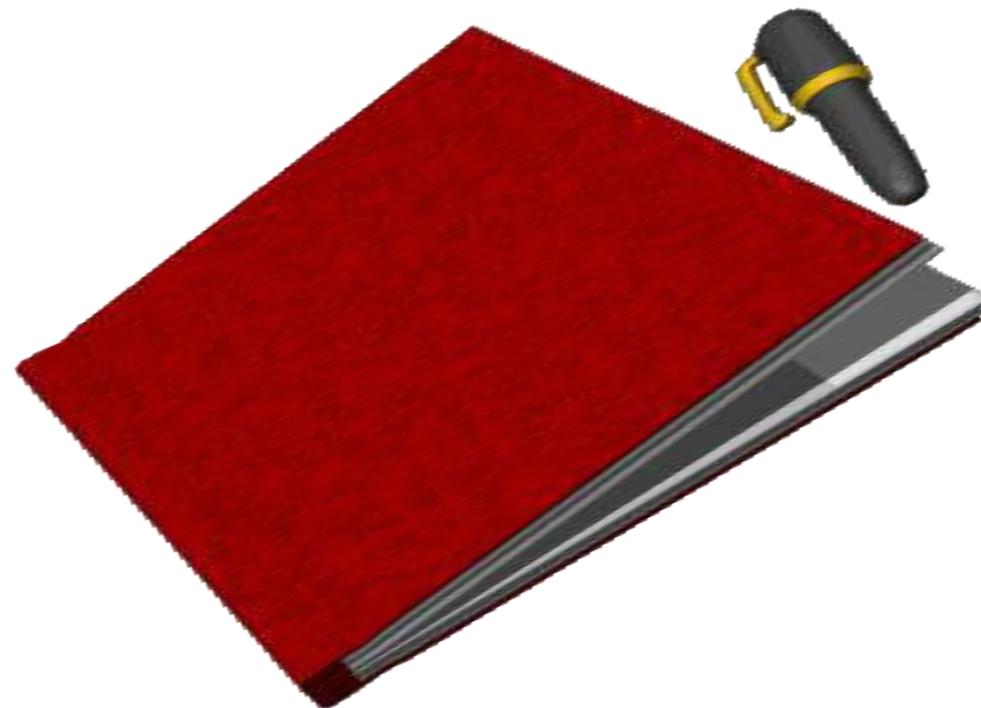
"Bir hata yapınca .....
....."

"Kendimi .....
....."

" .....
....."
..daima üzülürüm. "

Otobiyografi: Bireyin kendisi ile ilgili bilgilerin yine kendisi tarafından yazılı olarak ifade edilmesidir. İki tür otobiyografiden söz etmek mümkündür. Bunlar, **planlı** ve **serbest** otobiyografilerdir.

OTOBİYOGRAFİ ÇEŞİTLERİ

■ SERBEST

Herhangi bir sınırlama ya da yönlendirme olmaksızın kişinin kendi istediği şekilde geçmişini bugününu ve gelecek hakkındaki planlarını, yaşamında önemli gördüğü olay, durum ve kişiler hakkında yazması

■ PLANLI

Bireye kimi başlıklar verilerek yönlendirilir

- ✓ **Doğum yeri-yılı**
- ✓ **Bireyin geçmiş ve şimdiki okul yaşantısı**
- ✓ **Ailesi**
- ✓ **Boş zamanlarını nasıl değerlendirdiği**
- ✓ **Hobileri**
- ✓ **Geleceğe ilişkin planları**
- ✓ **Meslek planları**

OTOBİYOGRAFİ

Adınız Soyadınız:

Sınıfınız :

Numaranız :

Sevgili Arkadaşlar,

**sizleri daha iyi tanıyalım
memiz ve
okul başarılarınızda yardımcı olabil-
memiz için;**

- ✓ Ailenizin ekonomik durumunu,**
- ✓ En yakın arkadaşınızı,**
- ✓ Sevdığınız etkinlikleri,**
- ✓ Hayatınızda sizi en çok etkileyen
olayı,**
- ✓ Sevdığınız yönlerinizi,**
- ✓ Aile içinde kendinizi nasıl değerlen-
dirdiğinizi,**
- ✓ Geleceğe ilişkin düşüncelerinizi,**
- ✓ Başka belirtmek istediğiniz konu-
larla ilgili bir kompozisyon yazmanız
istенmektedir.**

**(Yazmaya lütfen bu sayfadan başlayı-
nız, gereklirse arka sayfayı da kullan-
abilirsiniz.)**

Otobiyografinin yorumlanması

- 1. Otobiyografinin uzunluğu;** Kişinin kendini anlatmaya istekli olduğunu gösterir. Kısası daha gerçeği yansıtır.
- 2. Yazının düzeni;** Yazanın hangi konuları önce yazdığını, onun konulara verdiği önem sırasını yansıtır.
- 3.Yazının genel havası;** yazının duygusal yönünü yansıtmasıdır. Karamsar mı? Çevresine öfkeli mi? Seçilen sözcükler nedir?
- 4.Anlatım düzeyi;** olgulardan mı, duygulardan mı bahsediyor. Bu bize güvenip güvenmediğini gösterebilir. Eğitimini, ne derece ciddiye aldığı gösterir.
- 5.Yazında eksiklikler;** ailesini anlatırken anne babasını anlatmamışsa bir sorun olduğu anlaşılabilir.
- 6.Yazının tutarlılığı;** tutarlılık bilinç dışıdır.

Zaman Cetveli: Bireylerin bütün gün boyunca neler yaptıklarını anlatmaları esasına dayalı bir tekniktir.

Zaman Çizelgesi Örneği

ADI SOYADI: .....

SINIFI: ..... NUMARASI: ..... TARİH: ..... / ..... / .....

SÜRE	Etkinlik	Bu Etkinlik Hakkında Duygu Ve Düşünceler
....	.....	.....

ZAMAN CETVELİ

Öğrencinin Adı	Sınıfı	Tarih	
Süre	Faaliyetler	Faaliyete ilişkin duygular ve düşünceler	
7:00			
8:00			
9:00			
10:00			
⋮			
⋮			
24:00			
Faaliyetin Çeşidi	Aldığı Zaman %' si	Faaliyet Çeşidi	Aldığı Zaman %' si

HAFTALIK DERS ÇALIŞMA ZAMAN ÇİZELGESİ

ÇALIŞMA SAATLERİ	HAFTANIN GÜNLERİ								ÇALIŞMA SAATLERİ
	PAZARTESİ	SALI	CARSAMBA	PERSEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZAR		
<u>16:00-17:00</u>									<u>08:00-09:00</u>
<u>17:00-18:00</u>									<u>09:00-10:00</u>
<u>18:00-19:00</u>									<u>10:00-11:00</u>
<u>19:00-20:00</u>									<u>11:00-12:00</u>
<u>20:00-21:00</u>									<u>12:00-13:00</u>
<u>21:00-22:00</u>									<u>13:00-14:00</u>
<u>22:00-23:00</u>									<u>14:00-15:00</u>
<u>23:00-</u>									<u>15:00-16:00</u>

Cümle Tamamlama

- Eksik bırakılarak sunulan cümlelerin serbest çağrısına dayalı biçimde tamamlanması esasına dayanır.
- Kişilerden cevaplama için tanımlanmış bir bekleni yoktur; içinden geldiği gibi tamamlamaları beklenir.
- Temel varsayıım, aynı arzu listelerinde olduğu gibi, tamamlamak için üretilen ifadelerin rastlantısal olmadığı, bilinçdışından beslendiği ve bilindişine dair ipuçları taşıdığı varsayıımıdır.

Cümle tamamlama Listesi Örneği

ADI SOYADI: .....

SINIFI: ..... NUMARASI: ..... TARİH: ..... / ..... / .....

Sevgili arkadaşlar,

Aşağıda eksik cümleler verilmiştir. Lütfen bunları sırasıyla okuyun ve eksikleri tamamlayın. Cümleleri elinizden geldiği kadar çabuk tamamlamaya çalışın. Eksik cümleleri istediğiniz gibi tamamlayabilirsiniz.

☐	1. Büyüdüğüm zaman
☐	2. Arkadaşlar
☐	3. Yaramazlık yaptığım zaman
☐	4. Okulda
☐	5. Bir türlü unutmadığım
☐	6. .....

➤ Kime Göre Ben Neyim?

Bireyin kendini başkasının ve kendi gözünden nasıl görügüyle ilgili bilgi veren tekniktir.

Kime Göre Ben Neyim? Örneği

Açıklama:

Hakkında konuşulan kişiler, zaman zaman bir takım özellikleri ile hatırlanır, eleştirilirler... Haklı ya da haksız, doğumuz için geçerlidir. Bize yakıştırılan özelliklerimiz, bazen gerçek yönlerimiz, olabilir. Aşağıda bu tür yakıştırmalar sıralanmıştır. Okuyunuz, hangileri size uygun görülüyorsa, kime göre siz bu özelliklere sahip bulunuyorsanız o bölümün içerisindeki (X) işaretini koyunuz.

ADI SOYADI: .....

SINIFI: ..... NUMARASI: ..... TARİH: ..... / ..... / .....

KİME GÖRE				NESİNİZ? NASILSINIZ?
Öğretmenlere	Aileme	Arkadaşlarına	Bana	
( )	( )	( )	( )	1. Haşarıyım,
( )	( )	( )	( )	2. Kavgacıyım,
( )	( )	( )	( )	3. Plansızım,
( )	( )	( )	( )	4. Çok uysalıım,
( )	( )	( )	( )	5. Aptalın tekiyim,
( )	( )	( )	( )	6. Çok zekiyim,
Daha başka özellikler yakıştırılıyorsa yazınız.				
( )	( )	( )	( )	.....

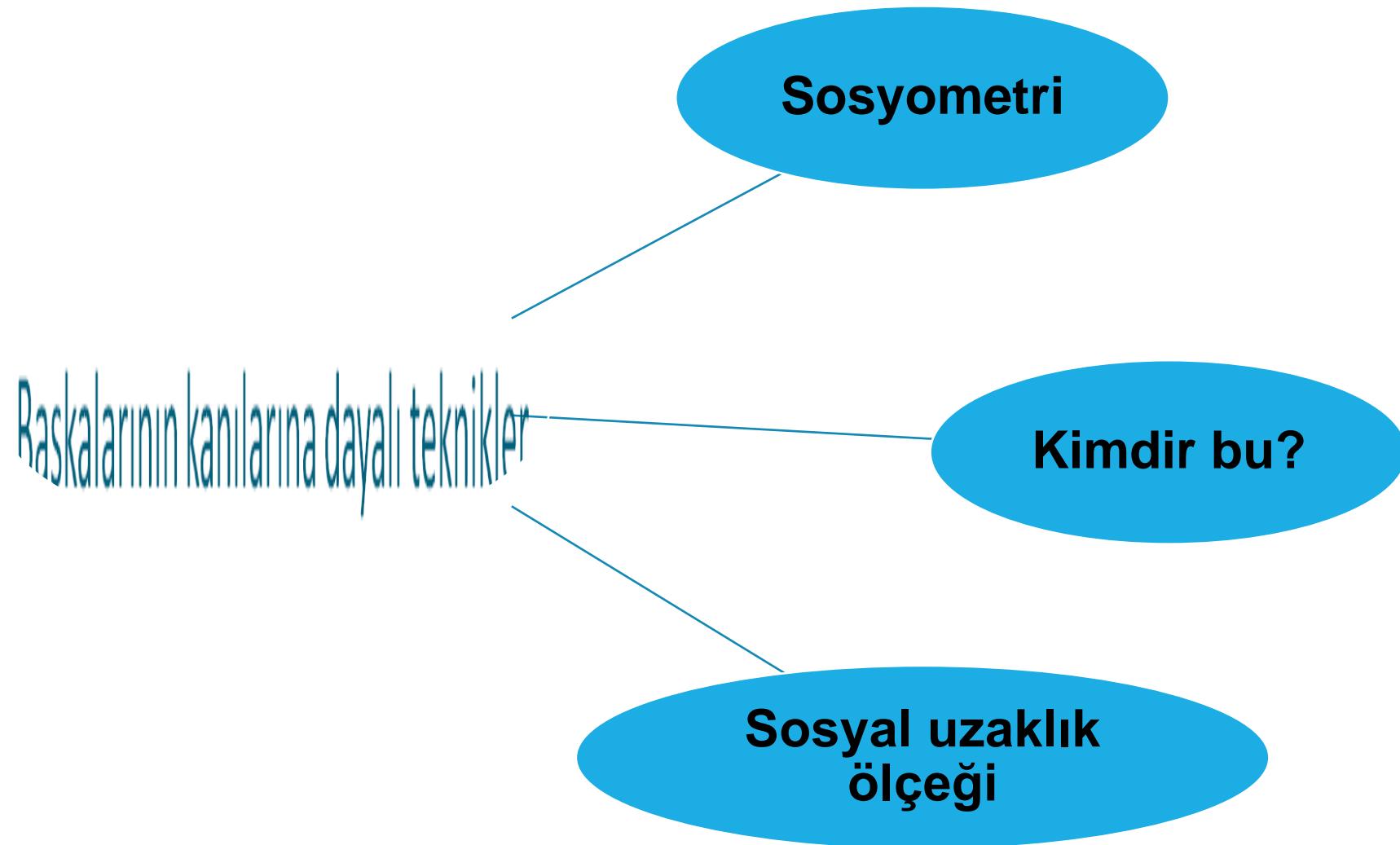
Adı Soyadı:

Tarih: ..... / ..... / .....

Okulu, Sınıfı:

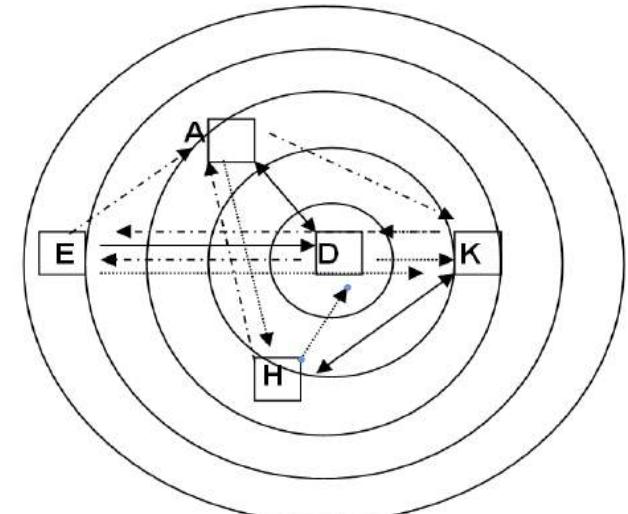
ÖĞRETMEN-LERE GÖRE	ARKADAŞLA-RIMA GÖRE	BANA GÖRE	NESİNİZ-NASILSINIZ?
( )	( )	( )	1. Başarılıyım.
( )	( )	( )	2. Tembelim.
( )	( )	( )	3. Cesaretsizim.
( )	( )	( )	4. Somurktanım.
( )	( )	( )	5. Çok güclüyüm.
( )	( )	( )	6. Çok kışkancım.
( )	( )	( )	7. Talihsizim.
( )	( )	( )	8. Zavallının biriyim.
( )	( )	( )	9. Şımarığım.
( )	( )	( )	10. Sevilen biriyim.

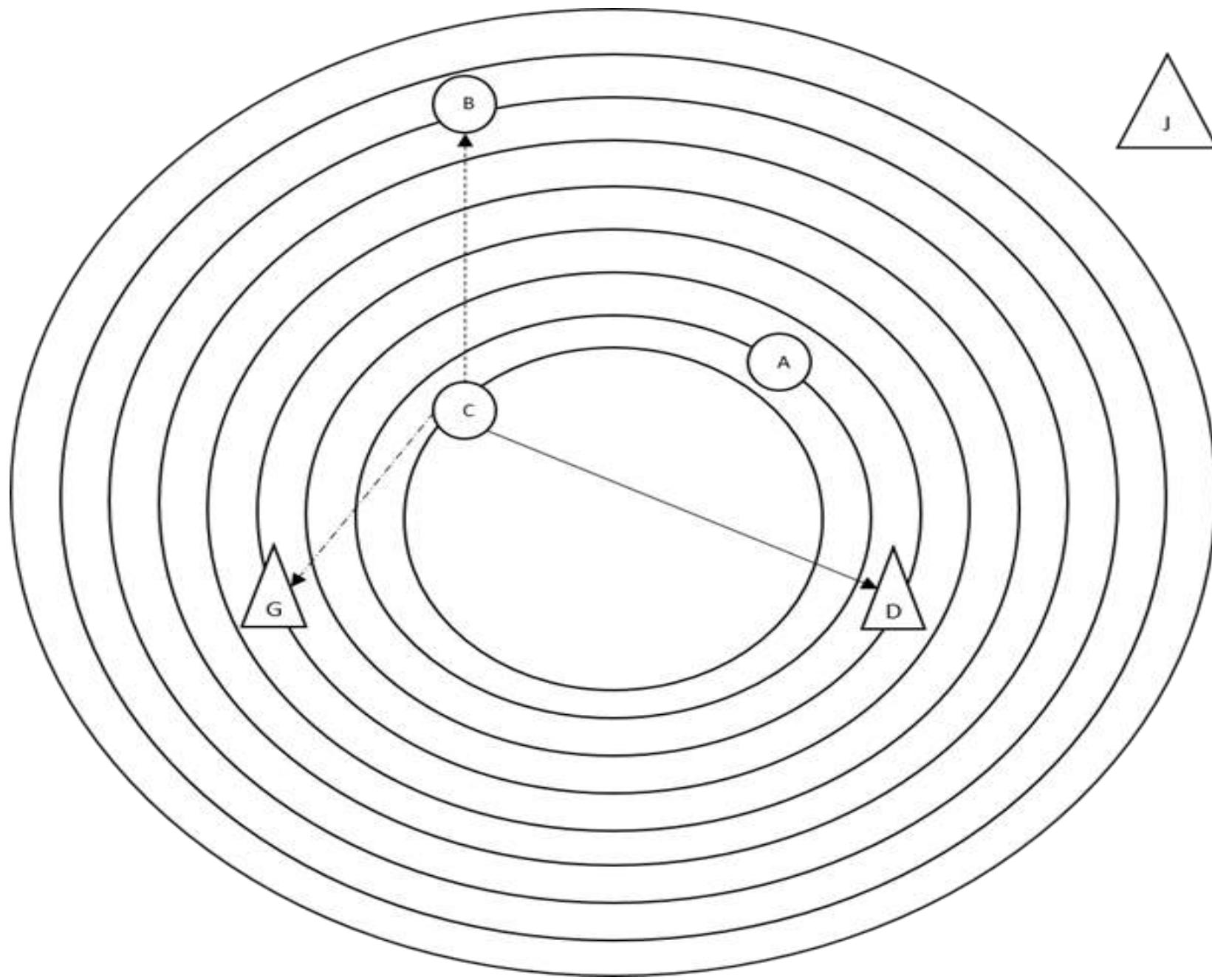

Sosyometri Tekniği:

- **Sosyometri;** grubu oluşturan bireylerin birbirleri ile olan etkileşim biçimleri ve ilişkileri belirlenerek değerlendirme yapılır.
- **Gruba,** belirli konularda bireylerle ilişkileri ile ilgili sosyometrik anket uygulanır ve anketin sonuçları sosyogramda gösterilir.
- **Sosyogramda** en fazla seçilen öğrenciler genel olarak şeklin merkezine doğru yerleştirilirken daha az seçilen öğrenciler şeklin kenarlarına doğru yerleştirilir.

- 1. Tercih
- 2. Tercih
- 3. Tercih

Sosyometri tekniğini kullanan uzman ya da öğretmenler şu bilgileri elde edebilirler;

- **Öğrencilerin;**
- Kimlerle arkadaşlık kurduklarını
- Kimlerle işbirliği yapabilecekleri
- En çok sevilen-aranan öğrencinin kim olduğunu
- Kimlerin grup dışında kalıp uyum sorunları olduğunu
- Grubun ya da sınıfın liderinin kim olduğunu
- Kimlerin çeteler oluşturduklarını

Sosyometri

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Sınıfınızdaki hangi arkadaşınızla birlikte ders çalışmak istersiniz?
Tercih sırasına göre üç isim yazınız.

1.tercihim:.....

2.tercihim:.....

3.tercihim:.....

Tarih: ..... / ..... / .....

Sınıfınızdaki hangi arkadaşınızla birlikte bir eğlenceye veya geziye gitmek istersiniz? Tercih sırasına göre üç isim yazınız.

1.tercihim:.....

2.tercihim:.....

3.tercihim:.....

CEVAP KARTI

Adı soyadı:

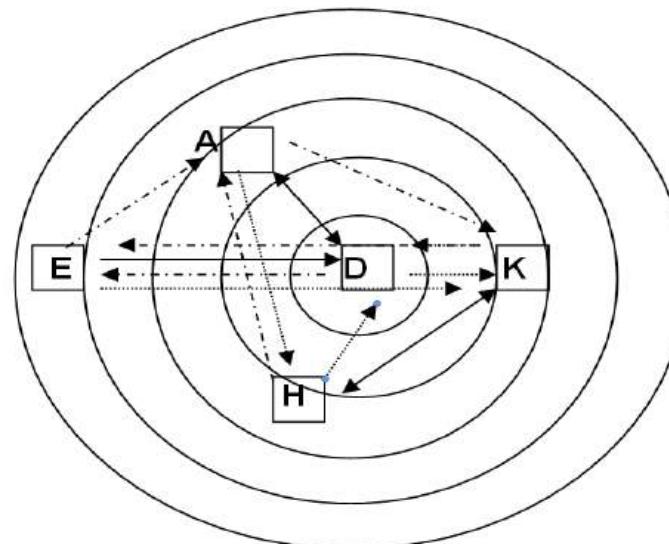
Sınıfı : No: Tarih:..../..../...

Sınıfımızdaki hangi arkadaşınızla birlikte ders çalışmak isteriniz? Tercih sırasına göre üç isim yazınız.

1.tercihim:.....

2.tercihim:.....

3.tercihim:.....

Sosyometri Puanlama Tablosu

Seçilen Adı Soyadı	Seçen (Adı Soyadı)										Seçilme Puanı			
	Tercih													
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	1.	2.	3.	
A	1				2			1	2		2	2		10
B		2					3				1	1		3
C	3				1		2	1	1	3	3	1	2	13
D	1	1				2			3		2	1	1	9
E	3					1					1		1	4
F			2				3				1	2		3
G		3	1	2	3						1	1	2	7
H										1	1			3
I	2	2							2		3			6
J														0

Sosyometrik Sonuçları Özeti (10 Kişilik Bir Grupta Bireylerin Birbilerini Tercihleri)

SOSYOMETRİ DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Okul :

Öğretmen :

Tarih:

SINIF:		ADI SOYAD	SEÇİLENLER												
ADI SOYAD			A	B	C	D	E	F	G	H	I	i	J	K	L
	A				2		1					3			
	B					1		2				3			
	C		1						3					2	
	D			3						2		3			2
	E		1			3		2		1		3			
	F				2			1							
	G					2		1						3	
	H		2				3								
	i			1				3							
	I					1				2			3		
	J		1		3										
	K					1		1		3			2		
	L		3			2						1			
1. Derecede Seçen Sayısı			3	1	-	2	2	1	1	1	-	1	-	-	-
2. Derecede Seçen Sayısı			1	-	2	2	-	3	1	1	-	1	2	-	-
Hiç Seçmeyen Sayısı			8	11	10	8	10	8	10	10	10	9	10	13	13
Seçilme Puanı			12	4	5	11	7	10	6	6	3	7	5	-	-

Grup Üyeleri		Seçenekler										Toplam Tercih Derecesi			Seçilme Puanı
		Nihal	Zehra	Serhan	Tahâ	İrem	Seçük	Elanur	Eyüp	Ömer	Eşlem	1	2	3	
S	Nihal		1	3						3	1		2	5	
E	Zehra	1		2				3		1	2	1	1	9	

Örneğin:

Nihal'in puanı:

Nihal'i

1 kişi 1.sırada seçtiği için (1×3)

0 kişi 2.sırada seçtiği için (0×2)

2 kişi 3.sırada seçtiği için(2×1)

$$(1 \times 3) + (0 \times 2) + (2 \times 1) = 5 \text{ (seçilme puanı)}$$

Zehra'nın puanı:

Zehra'yi

2 kişi 1. sırada seçtiği için (2×3)

1 kişi 2. sırada seçtiği için (1×2)

1 kişi 3. sırada seçtiği için (1×1)

$$(2 \times 3) + (1 \times 2) + (1 \times 1) = 9 \text{ (seçilme puanı)}$$

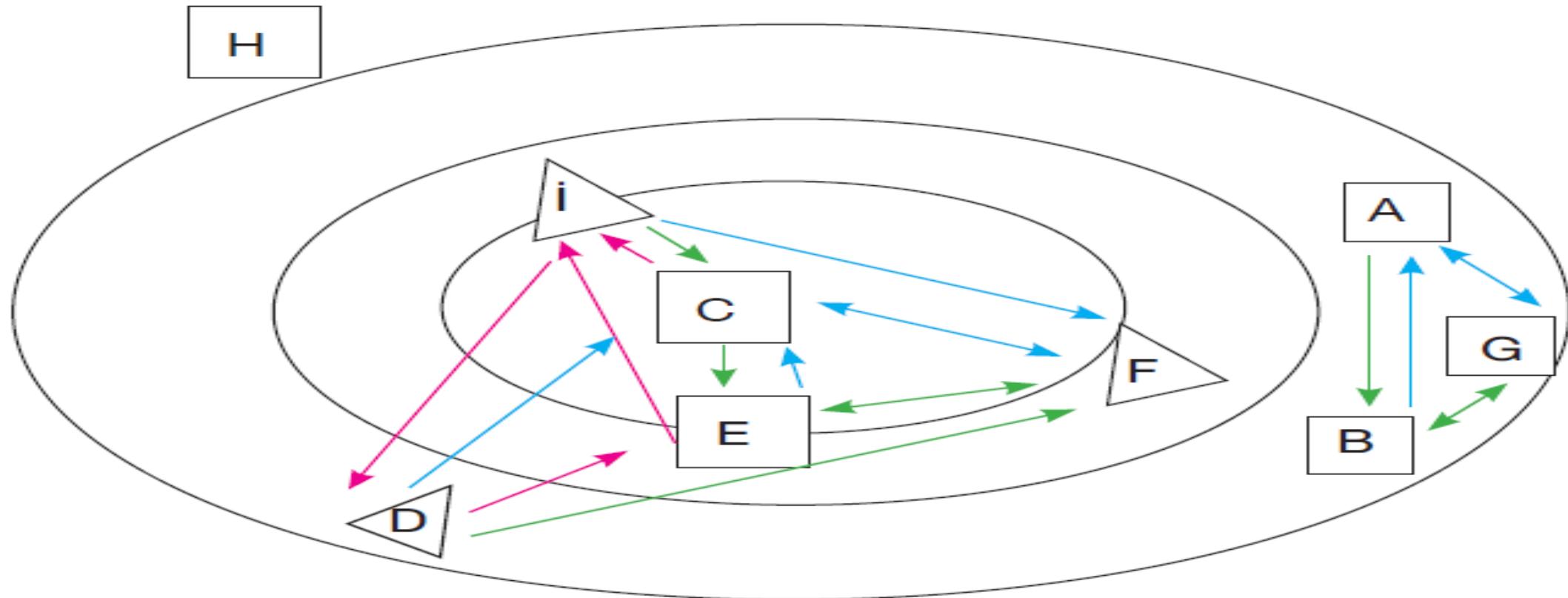

Sosyometrik Haritanın Oluşturulması

- Sosyometri puanlarını içeren çizelgedeki verilere göre öğrencilerin birbirleriyle olan sosyal ilişki ve uzaklıklarını gösteren bir harita oluşturulur buna **sosyogram** denir.
- Sosyogramla gruptaki ilişkiler örüntüsü daha açık ve anlaşılır hale gelmektedir.
- Sosyometri de en çok tercih edilen öğrenci genellikle merkeze alınarak daha az tercih edilenler ise kenarlara yerleştirilerek, sosyogram çizilir.
- Grup üyeleri kız ise üçgen, erkek ise daire sembolleriyile gösterilir.
- Ya da farklı renklerle de gösterilebilir.

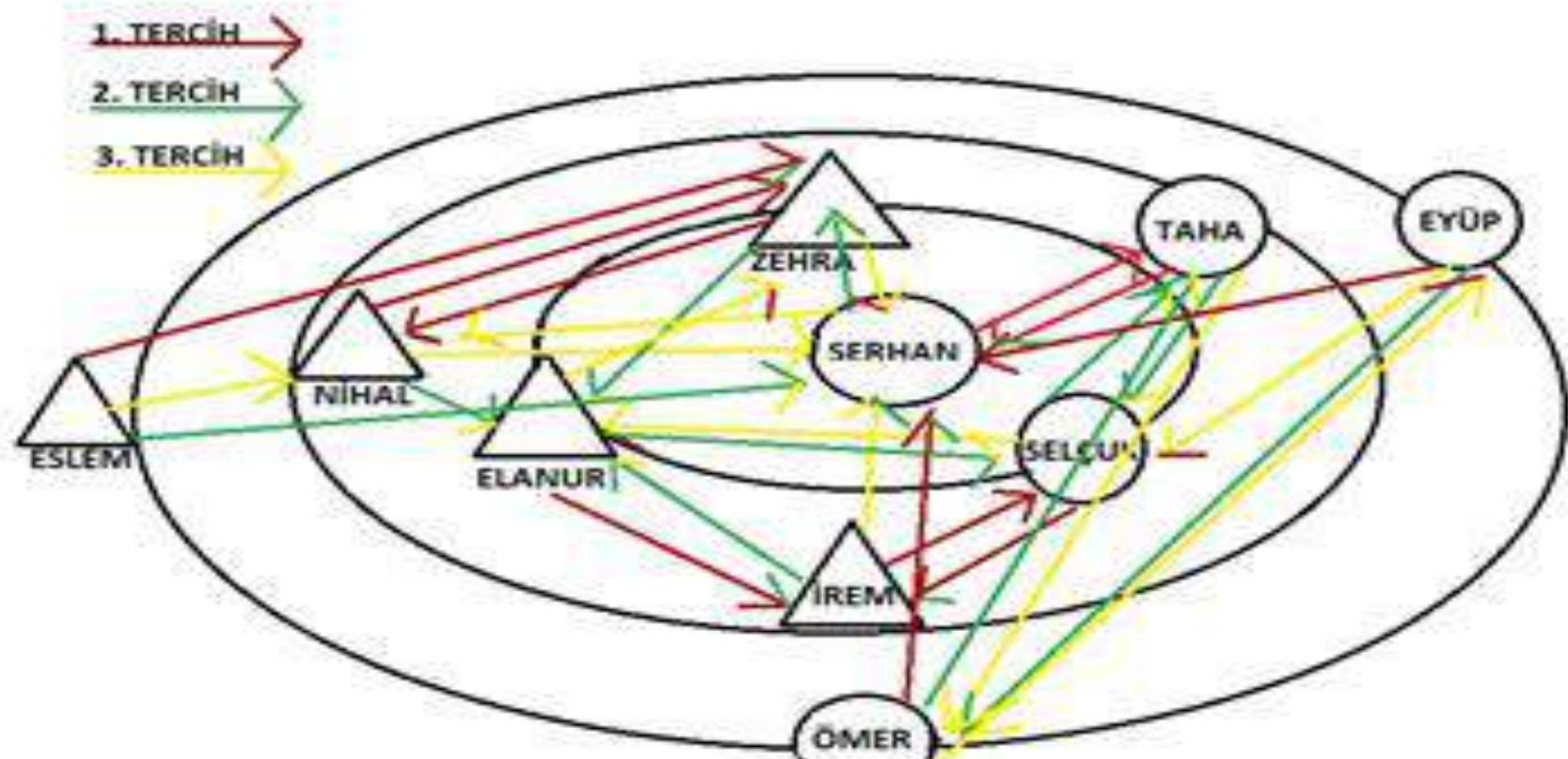
SOSYOGRAM ÖRNEĞİ - 1

Frekans tablosundaki bilgilerden yola çıkılarak oluşturulan sosyogramda erkek öğrenciler "□" kız öğrenciler ise "△" ile gösterilmiştir.

SOSYOGRAM ÖRNEĞİ

Bir sosyograma bakarak şu ilişki tipleri belirlenebilir:

- **Liderler:** Diğer üyelerin çoğunluğu tarafından önder olarak seçilen kişilerdir.
- **Seçilmeyenler (Terk edilmişler):** Üyelerden hiçbirinin arkadaş olarak seçmediği kişilerdir.
- **Karşılıklı Çekenler:** Grup içinde sadece karşılıklı olarak birbirini seçen kişilerdir.
- **Klikler:** Büyük gruptan soyutlanmış kendi aralarında birbirini seçen üç-dört kişilik küçük gruplardır.
- **Tek Yönlü İlişki:** Bir kişinin karşısındaki kişiyi seçmesine karşın diğerinin onu seçmemesidir.
- **Reddedilenler:** Grubun çoğunluğu tarafından seçilmeyen kişilerdir.

Sınıf rehber öğretmeni öğrencileri arasındaki sosyal uzaklıkları saptamak amacıyla, sınıfına sosyometri tekniği uygulamıştır ve sonuçlarını sosyogram üzerinde göstermiştir. Sosyogramda kızları “daire”, erkekleri “üçgen” kullanarak ifade etmiş ve şekillerin içine öğrenci isimlerinin baş harflerini yazmıştır. Ayrıca en çok birbirini seçen öğrencilerini “düz”, 2. ve 3. düzey ilişkileri “kesikli çizgiler” kullanarak göstermiş, öğrencilerin seçimlerini belirtmek için “okların yönlerinden” yararlanmıştır.

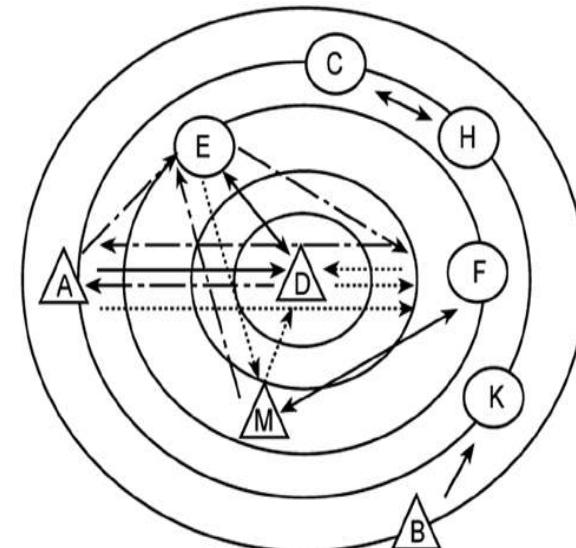
Bu sosyograma ilişkin,

- I. Sınıfta ikili ilişkiler bulunmaktadır.
- II. Sınıftaki en iyi arkadaşlık C ve H öğrencileri arasındadır.
- III. Sınıfta klikler yoktur.
- IV. D, lider bir öğrencidir.
- V. Cinsiyete bağlı gruplaşmalar gözlenmektedir.

**yorumlarından hangilerini yapması durumunda,
sınıf rehber öğretmeni öğrencileri arasındaki ilişkileri
doğru tanımlamış olur?**

- A) I, III, IV   B) I, IV, V   C) II, III, IV   D) II, III, V   E) III, IV, V

Kimdir Bu ?

- Bazı özellikler verilerek bu özelliklere sahip bireylerin bulunmasını isteyen bir tekniktir.
- Bu yolla bireylerin hangi özellikleri ile tanıdıklarını ortaya koymak mümkündür.
- Kişinin uygun gördüğü özelliklerin karşısına kendi adını yazmasının da mümkün olduğu bu teknikle hem üyelerin birbirini nasıl algıladıkları hem de kişinin kendini nasıl algıladığı ile ilgili fikir edinilebilir.

Kimdir Bu? Tekniği Uygulama Formu Örneği

ADI-SOYADI :.....

Uygulama Tarihi:...../...../.....

SINIFI :.....

No :.....

OKULU :.....

Aşağıda sınıf arkadaşlarınızı tanıtmak amacıyla hazırlanan sorular bulunmaktadır. Bu soruları dikkatlice okuyunuz. Her soru sınıf arkadaşlarınızdan kimin ya da kimlerin özelliklerini belirtiyorsa o sorunun karşısına arkadaşlarınızın adını ve soyadını yazınız. Eğer soru maddeleri sizin özelliklerinizi belirtiyorsa kendi adınızı ve soyadınızı da yazabilirsiniz. Soru sınıf arkadaşlarınızdan kimseyi tanımlamıyorsa o soruyu boş bırakınız. *Cevaplarınızı kimseye göstermeyiniz.*

SORULAR

1. En çok sevilen kimdir ?.....
2. Hiç sevilmeyen kimdir?.....
3. Her zaman herkese yardım etmek isteyen kimdir?.....
4. Bencil olan, yardım etmek istemeyen kimdir?.....
5. Sürekli arkadaşlarıyla birlikte olmaktan hoşlanan kimdir?.....
6. Yalnız kalmaktan hoşlanan kimdir?.....

.....

Uygulama
tamamlandıktan sonra
değerlendirme tablosu
hazırlanır. Tabloda
**öğrenci kendisini
seçmişse bir sembolle
(mesela +), başkası
tarafından seçilmişse
farklı bir semboller
(mesela /) ile gösterilir.**

Kimdir Bu? Tekniği Değerlendirme Formu Örneği

Sorular	Öğrenciler					
	A	B	C	D	E	F
En çok sevilen				+	///+	+
Hiç Sevilmeyen	///+	+	+		///	
En yardımsever	//+	+	/		//+	+
Bencil	///+		+			
Arkadaş canlısı		//		///		
Yalnızlıktan hoşlanan		//	///	/+		
.....						

Kimdir Bu Formu

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Soru

Betimsel ifadeler

Kimdir Bu?

1

Heyecanlı ve telaşlıdır.

2

Dışa dönük biridir.

3

Çoğu zaman neşesizdir.

4

Tüm sorumluluklarının bilincindedir.

5

İçine kapalıdır.

6

Sorumluluklarının bilincindedir.

7

Yalnız kalmaktan hoşlanır.

8

Çevresiyle iletişimini güçlendir.

9

Vaka anlayışı gelişmiştir.

10

Nükteden değildir.

Davranışlar

Kişiler

Betimsel Davranışların
Numaralandırılması

Toplam

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Anılma
sayısı

Anma
sayısı

Uyma
sayısı

Ahmet

/ / + / + / / / / +

4 3 1

Simge

/ + / / / / / + /

5 2 1

Mustafa

/ / + / / / / + / /

5 3 2

Nilüfer

+ / / / + / / /

3 2 0

Havva

// + / / / / / / /

3 2 1

Ali

+ / / / + / / / + /

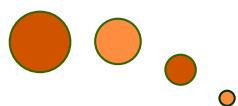
4 4 2

NEYLE KARIŞIR

“Kimdir Bu?” tekniğinin “Kime göre ben neyim?” ile ayrıldığı temel nokta bilginin edinildiği kaynaktır. “Kime göre ben neyim?” tekniğinde bilgi kaynağı bireyin kendisi iken “Kimdir bu?” tekniğinde bireyin hem kendisini hem de arkadaşlarını değerlendirmesi söz konusudur.

Sosyal Uzaklık Ölçeği

SOSYAL UZAKLIK ÖLÇEĞİ

Sosyometri ve kimdir bu? gibi grup içi ilişkiler hakkında bilgi edinmeye yarayan bir diğer araç da "**sosyal uzaklık ölçüği**"dır.

Bireylerin birbirlerine sosyal kabul ya da sosyal mesafelerini belirlemeye yarayan bu araç 1925'de E.S. Bogardus tarafından, farklı azınlık gruplara karşı tutumları ölçmek için geliştirilmiştir.

Ancak daha sonra sınıf içi ilişkilerde, grup üyelerinin birbirlerini kabul derecelerini saptamak için kullanılmaya başlanmıştır.

Sosyal Uzaklık Ölçeği:

Bu teknik, grup üyelerinin birbirini kabul derecelerini belirlemek, sosyal kabul veya sosyal mesafeleri ölçmek amacıyla kullanılır.

Değerlendirme Ölçütleri

Öğrenciler

Çok yakın arkadaş
olmak isterim

Arkadaş olmak
isterim

Sınıfta bulunan
herhangi biridir.

Onunla
arkadaş
olmaktan kaçınırım

Onunla aynı
sınıfta olmayı
bile tercih etmem

Günsu

Elif

Görkem

Rol Dağıtım Tekniği

"Kimdir Bu?" teknigi gibi öğrencilerin belirgin özelliklerini do-
laylı yolla ortaya çıkarmaya yarayan bir tekniktir. Bu teknik aracı-
lığıyla öğrenciler tanınmak istendiğinde, belli tiplerin tanınması-
na yardımcı olacak bir oyun seçilmektedir.

Öğrencilere rol listesi dağıtıılır ve bu rollere uygun düşen ar-
kadaşlarının ad ve soyadlarını, ilgili rolün karşısına yazmaları is-
tenir.

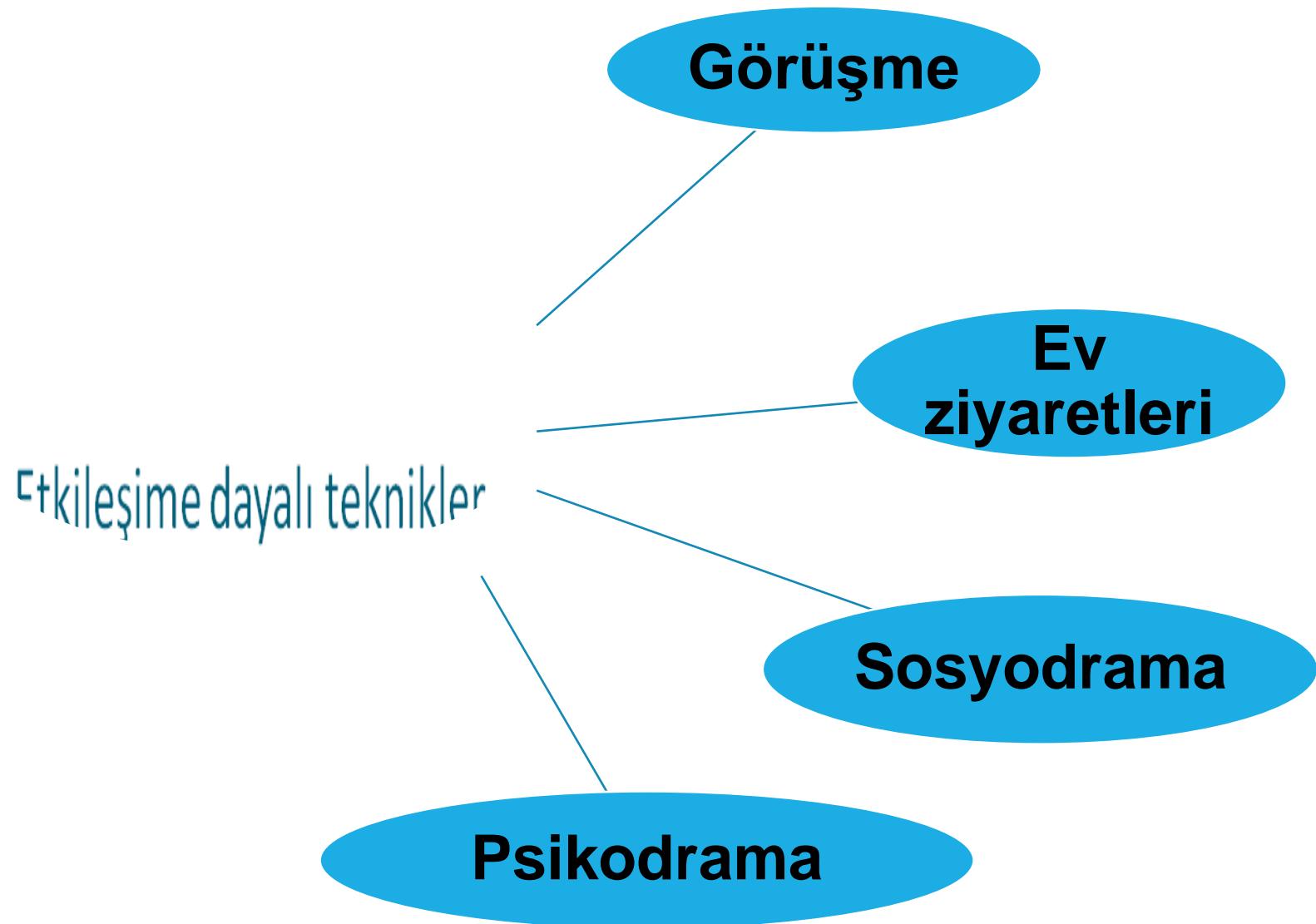

ROL LİSTESİ

Açıklama: Aşağıda verilen karakterlerin karşısına uygun gördüğünüz arkadaşlarınızın adını yazınız.

- 1- Kral .....
- 2- Kraliçe .....
- 3- İyilik perisi .....
- 4- Ara bulucu .....
- 5- Neşelendirici .....
- 6- Yalancı .....
- 7- İki yüzlü .....
- 8- Kendini beğenmiş .....
- 9- Ara bozucu .....
- 10- Herkesi seven ve yardım etmek isteyen .....

ETKİLEŞİMİ DAYALI TEKNİKLER

- **Görüşme:** Hakkında bilgi edinilecek birey ile yüz yüze yapılan, amacı önceden net olarak belirlenmiş ve aşamaları planlanmış konuşma uygulamasıdır.
- **Yapılandırılmış ve yapılandırılmamış** olmak üzere ikiye ayrılır.

Ev Ziyaretleri

Çocukların sağlıklı gelişimlerine katkı ve çoğunlukla sorunlarının nedenleri üzerinde bilgi toplama amacıyla öğretmenlerin, çocuk gelişimi, rehberlik ve sosyal hizmet uzmanlarının, çocukların ile ilgili olarak ana ve babalarla yaptıkları görüşmelerdir.

Ev ziyaretleri öğrencinin aile ortamı hakkında bilgi toplamak böylece onu daha iyi tanıyarak onun kendi kendini tanımasına yardımcı olmak amacıyla yapılır. Bu amacın yanı sıra okul-aile iş birliğini kolaylaştırır.

Psikodrama:

- Bireyin kendisi için kaygı ve üzüntü kaynağı olan bir psikolojik problemini rol alıp bir grup karşısında gerçek yaşamında olduğu gibi canlandırmasıdır.
- Terapötik bir gözlem ve tedavi aracı olan bu yöntemde, bireyin iç dünyasına yönelik duygularını, tavırlarını dramatizasyon ya da oyun teknikleri ile ifade ederek içgörü kazanması amaçlanır.

Sosyodrama:

- Bir grup bireyin sosyal bir problemle ilgili bazı rolleri paylaşarak izleyiciler karşısında gerçek hayatı olduğu gibi oynamalarıdır.
- Oyun(drama) tekniklerinden yararlanılarak kişilerin insan ilişkileri konusundaki durumlarını görmeyi ve onlara kişiler arası ilişki kurma becerilerini kazandırmayı amaçlayan bir tekniktir.

Sosyodramada Konular: Bireylerin toplumsal yönünden gelişmelerini sağlamak ve sosyal ilişkilerde karşılaşıkları çeşitli sorunları gidermek amacı ile

Bir iş arama

Yeni bir gruba katılma

Bir arkadaş grubu olarak bir konuda karar verme

Birlikte dışında yemek yeme

Anne babanın sınıf ziyaretleri

Geziye çıkan öğrenci grubu

Ders yili içinde sınıfa katılan öğrenci

Öğretmeninin hastalanması

Doktora giden öğrenci... gibi konular olabilir.

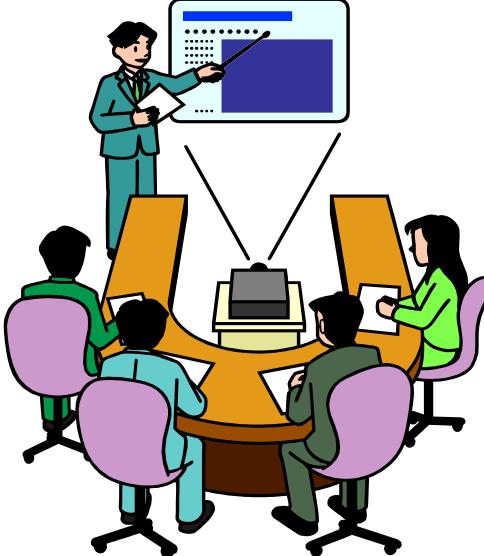
Oyun Terapisi

Oyun terapisi, tedirgin çocukların içe atılmış isteklerini, bilinç dışı korku ve yılgılarını öğrenmek ve davranış bozuklıklarını gidermek için başvurulan bir tekniktir.

DİĞER TEKNİKLER:

- **Vak'a İncelemesi:** Bir kişinin çeşitli özellikleri hakkında mümkün olduğunca ayrıntılı bir biçimde bilgi toplama ve bu bilgileri anlamlı bir biçimde bütünlendirme işidir.
- **Vak'a Konferansı (Vak'a Tartışması):** Vak'a incelemesi yöntemini izleyen bir yöntem olarak vak'a konferansında vak'a ile ilgili toplanmış bilgilerin, uzmanlar eşliğinde bir toplantıda değerlendirilmesine dayanır.
- **Vak'a Tarihçesi:** Bireyin kendisinden elde edilen geçmişine, şu anki durumuna, fiziksel, duyuşsal ve sosyal özelliklerine ait bilgilerin kronolojik bir sırayla sunulması işidir.
- **Bibliyoterapi:** Kitaplar aracılığıyla insanların duygusal sorunlarını çözmelerini amaçlayan bir tekniktir.
- **Veli Görüşmesi:** Öğrenci hakkında daha fazla bilgi için önemlidir.

Toplu Dosya:

Test ve test dışı yöntemlerle her dönemde toplanan bilgilerin zamanında ve düzenli bir şekilde kaydedildiği dosyalardır.

- Toplu dosyadaki bilgiler;
- okul yöneticilerine,
- öğretmenlere,
- velilere ve öğrencilere fayda sağlamakla birlikte toplu dosyadaki bilgilerin korunmasına da özen gösterilmelidir.

TOPLU DOSYA

- Bir öğrenci hakkındaki her dönemde edinilen bilgilerin zamanında ve düzenli bir biçimde kaydedildiği dosyadır. Bireye uygulanan tüm test ve test dışı teknikler, sonuçlarıyla beraber öğrenciye ait toplu dosyada saklanır. Bu dosya ya aynı zaman da kişisel gelişim dosyası da denir.

Toplu Dosyada;

- Öğrencinin sağlık durumu,
- Yetenek gelişimi,
- Test sonuçları,
- İlgileri,
- Okul durumu,
- Aile durumu,
- Vak'a kaydı,
- Danışma görüşmelerinin özeti gibi bilgiler yer alır.

Öğretmenlere Sağladığı Yararlar

- Öğrencilerin gelişim örüntülerini belirler,
- Öğrenci hakkında ayrıntılı bilgi verir,
- Veli toplantıları için gerekli veriyi sağlar,
- Öğretim programlarının hazırlanmasında gerekli veriyi sağlar,
- Öğrenciler hakkında rapor hazırlamada kolaylık sağlar,
- Danışmanla işbirliği yapmayı sağlar,
- Öğretimi bireyselleştirme çalışmalarında gerekli bilgileri sağlar.

Toplu Dosyada Bulunan Bilgilerin Gizlilik Düzeyi

Birinci Düzey

Herkese açık bilgilerdir.

İkinci Düzey

Veli herhangi bir gizlilik koymadıysa öğrencinin yararına kulanılacağına dair okul yönetici lerini ikna ettikten sonra sosyal hizmet uzmanlarına açıklanabilir.

Üçüncü Düzey

Ulaşılmak istendiğinde öğrencinin veya velinin onayı gereklidir. Öğrencinin öğretmenlerle ilişkilerini ve akademik süreçlerini kapsar.

Dördüncü Düzey

Bu bilgiler **gizlidir** ve ne öğrenciye ne de veliye verilir. Psikolojik incelemeleri ve muayene sonuçlarını içerir.

Özel bir okul yönetici, iş başvurusunda bulunan birkaç aday öğretmenle görüşmüştür ve bu görüşmede izlenimlerini önceden hazırladığı bir derecelendirme ölçüğine kaydetmiştir. Daha sonra derecelendirme ölçeklerini gözden geçirdiğinde adaylara çoğunlukla düşük puanlar verdiği fark etmiştir.

Buna göre, okul yöneticisinin adaylara düşük puanlar vermesi, derecelendirme ölçeklerinin kullanılmasında karşılaşılan hata türlerinden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Genelleme
- B) Mantık
- C) Anlam
- D) Yetersiz gözlem
- E) Kişisel yanlışlık

**2012
KPSS**

Okul rehber öğretmeni, ilköğretim 7. sınıf öğrencisi Duygu'nun haftalık ders çalışma planını hazırlamıştır. Buna göre Duygu'nun bir günlük ders çalışma planı şu şekildedir:

15.00 - 17.00	Okul dönüşü ve dinlenme
17.00 - 17.45	Ders tekrarı
17.45 - 19.00	Akşam yemeği
19.00 - 19.45	Matematik çalışma
19.45 - 20.00	Ara
20.00 - 20.45	Türkçe çalışma
20.45 - 21.00	Ara
21.00 - 21.45	Yabancı dil çalışma
21.45 - 22.00	Ara
22.00	Yatma saatı

Duygu'nun verimli ders çalışması için hazırlanmış bu planda aşağıdaki ilkelerden hangisine uyulmamıştır?

- A) Birbirine benzemeyen dersler art arda yerleştirilmelidir.
- B) Sürekli çalışma yerine aralıklı çalışma yapılmalıdır.
- C) Bir günlük ders çalışma süresi, öğrencinin sınıf düzeyine uygun olarak hazırlanmalıdır.
- D) Çalışma süreleri, dikkat dağınlığına yol açmayacak şekilde ayarlanmalıdır.
- E) Çalışma ve dinlenme saatleri, okuldan çıkış saatini dikkate alınarak düzenlenmelidir.

**2012
KPSS**

Bireyi tanımanın temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireye, sorunlarını çözmede yardım etmek
- B) Bireyin okuldaki başarısını artırmak
- C) Bireyin kendisini tanımamasını sağlamak
- D) Bireyin meslek seçimine yardım etmek
- E) Bireyi boş zaman etkinliklerine yönlendirmek

**2012
STS**

Okul rehber öğretmeni; Emine, Aylin ve Eda'nın çok iyi arkadaş olduğunu, Ali ile Seyfi'nin sınıfındaki en popüler çocuklar olduğunu ancak birbirlerinden pek hoşlanmadıklarını, Ahmet'in ise sınıfta hiç arkadaşının olmadığını aşağıdaki tekniklerden hangisini kullanarak öğrenmiş olabilir?

- A) Biyografi
- B) Anekdot
- C) Görüşme
- D) Sosyometri
- E) Problem tarama listesi

**2012
STS**

Ergenlik dönemindeki kızıyla iletişim kurmakta zorlanan Aysel Hanım, rehber öğretmenin tavsiyesiyle ergenlik dönemi özelliklerini anlatan bir kitap okumaya başlamıştır.

Rehber öğretmenin Aysel Hanım'a uyguladığı teknik aşağıdakilerden hangisine örnektir?

Bibliyoterapi

B) Gözlem

C) Vaka incelemesi

D) Danışma

E) Görüşme

2012
STS

Okul rehberlik servislerinde, aşağıdaki durumlardan hangisinde problem tarama listesinin uygulanması en uygundur?

- A) Öğrencilere farklı zamanlarda uygulanan tekniklerden elde edilen sonuçların kaydedilmesinde
- B) Öğrencilerin kullandıkları savunma mekanizmalarının yaşlarına bağlı olarak nasıl değiştiğinin belirlenmesinde
- C) Öğrenciler hakkındaki sınıf içi gözlemlerin kaydedilmesinde
- D) Rehberlik servislerinde öğrencilerin davranış bozukluklarının teşhis edilmesinde

 E) Rehberlik hizmetlerinin planlanması

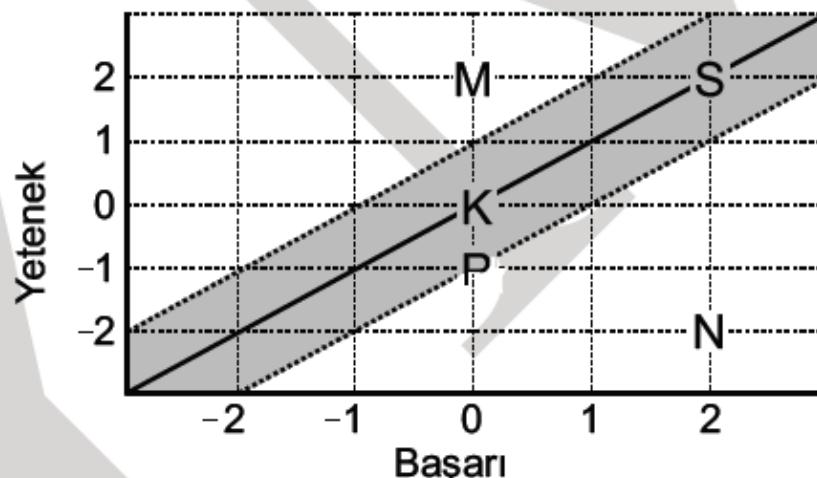
**2011
KPSS**

Bir sınıfındaki öğrencilere başarı ve yetenek testi uygulanmış, her iki testin puan ortalaması 60 bulunurken yetenek testi için standart sapma 4, başarı testi için 5 olarak elde edilmiştir. Bu sınıfındaki beş öğrencinin ham puanları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Adı	Yetenek	Başarı
Fatma	56	60
Tülay	52	70
Gamze	60	60
Gül	68	60
Fulya	68	70

Sınıf rehber öğretmeni yukarıdaki tabloda verilen ham puanları z puanına dönüştürerek aşağıdaki başarı-yetenek karşılaştırma grafiğini oluşturmuştur. Yetenek ve başarı puanlarının yorumlanmasında, taralı alandaki öğrenciler yeteneği ölçüsünde başarılı kabul edilmektedir (*Grafikte her öğrenci bir harfle temsil edilmiştir*).

Buna göre, Fatma'nın sınıfındaki yerini, yukarıda-ki grafikte hangi harf tanımlar?

- A) K   B) M   C) N   D) P   E) S

Başarı-yetenek tablosu ve karşılaştırma grafiği dik-kate alındığında, aşağıdaki öğrencilerden hangisi yeteneğinin üzerinde başarılı olmuştur?

- A) Fatma   B) Tülay   C) Gamze
 D) Gül   E) Fulya

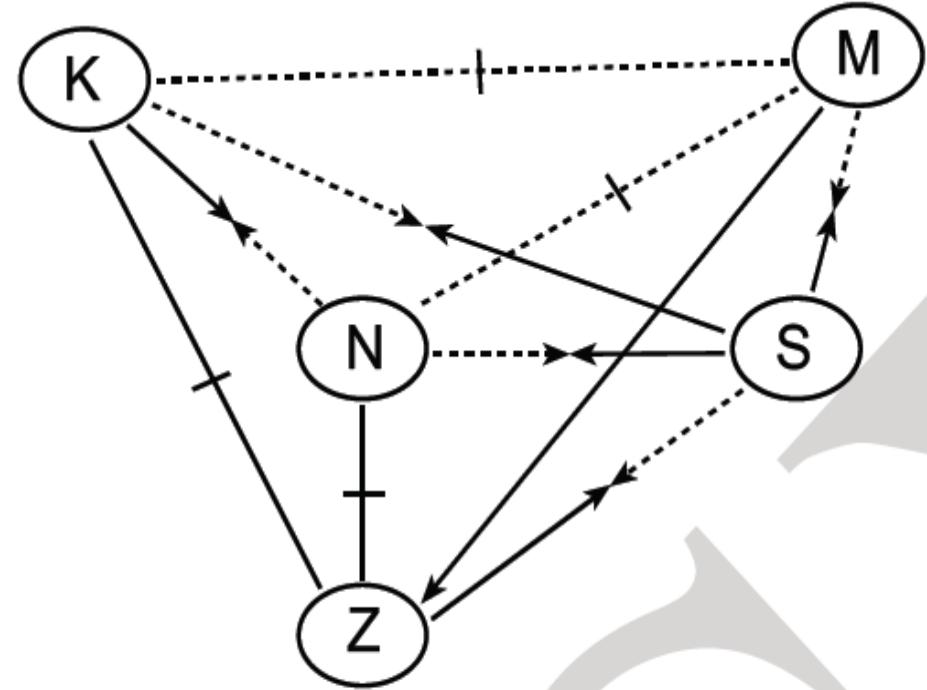
2011
KPSS

Bir sınıf öğretmeni sosyometri sonuçlarına göre birlikte oturmak istemeyi 1, birlikte oturmak istememeyi -1 ile gösterdiği aşağıdaki tabloyu hazırlar.

Öğrenciler	Seçen					
	Ayşe	Can	Ali	Fatma	Engin	
Seçilen	Ayşe		1	-1	1	-1
	Can	-1		-1	1	-1
	Ali	1	1		1	-1
	Fatma	1	-1	1		1
	Engin	-1	1	-1		

Bu tabloya bağlı olarak oluşturduğu aşağıdaki sosyogramda "birlikte oturma" isteğini düz, bunu reddetmeyi kesikli çizgilerle gösterir. Ayrıca çift yönlü istekleri + ile tek yönlü istekleri → ile belirtir.

Buna göre, Engin'in grup içindeki yerini sosyogramdaki hangi harf doğru olarak tanımlar?

- A) K   E) M   C) N   D) S   E) Z

2011
KPSS

Aşağıda yer alan bireyi tanıma tekniklerinden hangisi rehberlikte bireyin gelecekteki akademik başarısını yordama amacıyla kullanılmaktadır?

- A) Yetenek testleri
- B) Tutum ölçekleri
- C) İlgi envanteri
- D) Kişilik testleri
- E) Projektif teknikler

**2012
STS**

Bir sınıf rehber öğretmeni öğrencilerin sokak çocuklarına ilişkin duyu, düşünce ve davranış eğilimlerini araştırmak istemiştir.

Sınıf öğretmeninin aşağıdaki bireyi tanıma tekniklerinden hangisini kullanması daha uygundur?

- A) Tutum ölçüği
- B) Görüşme
- C) Gözlem
- D) İlgi envanteri
- E) Anket

Aşağıda verilen yargılardan hangisi psikolojik testlerin kullanılmasına ilişkin doğru bir bilgidir?

- A) Ders, alan ve meslek seçiminde yetenek testlerine; ders dışı etkinliklerde ise ilgi envanterlerine göre yöneltme yapılmalıdır.
  - B) Testleri sınıf rehber öğretmenleri uygulamalı; okul rehber öğretmenleri yorumlamalıdır.
  - C) Çocuklukta kişilik çok sık değiştiğinden, psikolojik testler lise ve sonrasında uygulanmalıdır.
  - D) Yetenek testleri ve ilgi envanterlerini sınıf rehber öğretmenleri; kişilik testlerini ise okul rehber öğretmenleri kullanmalıdır.
- Gelecekteki başarı yordanırken yetenek testleri; öğrenme eksikliklerinin saptanmasında ise başarı testleri kullanılmalıdır.

Gözlemlerin kaydedilmesi için kullanılan araçlardan biri de derecelendirme ölçekleridir. Gözlemi yapan bireyler derecelendirme ölçekleriyle gözledikleri bireyin, ölçekte bulunan davranışları gösterme sıklığını kaydederler.

Derecelendirme ölçeklerinin gözlem amacıyla hazırlanıp kullanılmasında,

- I. Gözlenen özelliklerin sayısı sınırlı tutulmalıdır.
  - II. Gözlemci gözlem sonuçlarını kimseyle paylaşmayacağı konusunda önceden gözlenene güvence vermelidir.
  - III. Aynı davranış birden fazla kişi tarafından gözlenmelidir.
  - IV. Gözlenen davranışlar açığa vurulmayan duyguları ortaya çıkarmaya yönelik olmalıdır.
  - V. Aynı davranış birden fazla gözlenmelidir.
- İfadelerinden hangileri dikkate alınmalıdır?**

- A) I, II, IV   B) I, II, V   C) I, III, V   D) II, III, IV   E) III, IV, V

Aşağıdakilerden hangisi bireyin içinde bulunduğu grubun üyeleri tarafından nasıl algılandığını anlamaya yönelik bireyi tanıma tekniğidir?

- B)** Anket
- C)** Arzu listesi
- D)** Anekdot (olay kaydı)
- E)** Vak'a incelemesi

Bir sınıf öğretmeni okula yeni gelen lise birinci sınıf öğrencilerinin geçmiş eğitim yaşantılarını, aile ilişkilerini ve yaşadıkları önemli olayları öğrencilerin kendi yazılı ifadeleri yoluyla öğrenmek istemektedir.

Bu sınıf öğretmeninin hangi rehberlik tekniğini kullanması uygun olur?

- A) Anket
- B) Kime göre ben neyim?
- C) Otobiyografi
- D) Anekdot (olay kaydı)
- E) Sosyometri

Aşağıdakilerden hangisi, bir okuldaki rehber öğretmenin (psikolojik danışmanın) sosyometri uyguladıktan sonra oluşturduğu sosyogramdaki bilgilerden yararlanarak yanıtlayacağı sorulardan biri değildir?

- A) Gruptan dışlanmış (yalnız kalmış) öğrenciler kimlerdir?
- B) Grupta kümeleşme ve klikleşmeler var mıdır?
- C) Gruptaki sevilmeyen öğrencilerin sevilmeme nedenleri nelerdir?
- D) Grupta kaç tane lider vardır?
- E) Grubun en sevilen öğrencileri kimlerdir?

REHBERLİK HİZMETLERİİNİN TEŞKİLAT(ÖRGÜT) YAPISI

REHBERLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Rehberlik hizmetleri planlı, programlı ve sistemli faaliyetlerdir. Bu nedenle bu hizmetlerin hiyerarşik bir şekilde örgütlenmesi, görev ve sorumlulukların belirlenmesi gereklidir.

Örgütlenme Millî Eğitim Bakanlığı düzeyinde başlayarak, il düzeyine ve okul düzeyine yayılır. Okuldaki yönetici, sınıf öğretmeni ve uzmanların görev ve sorumlulukları yönetmeliklerce belirlenmiştir.

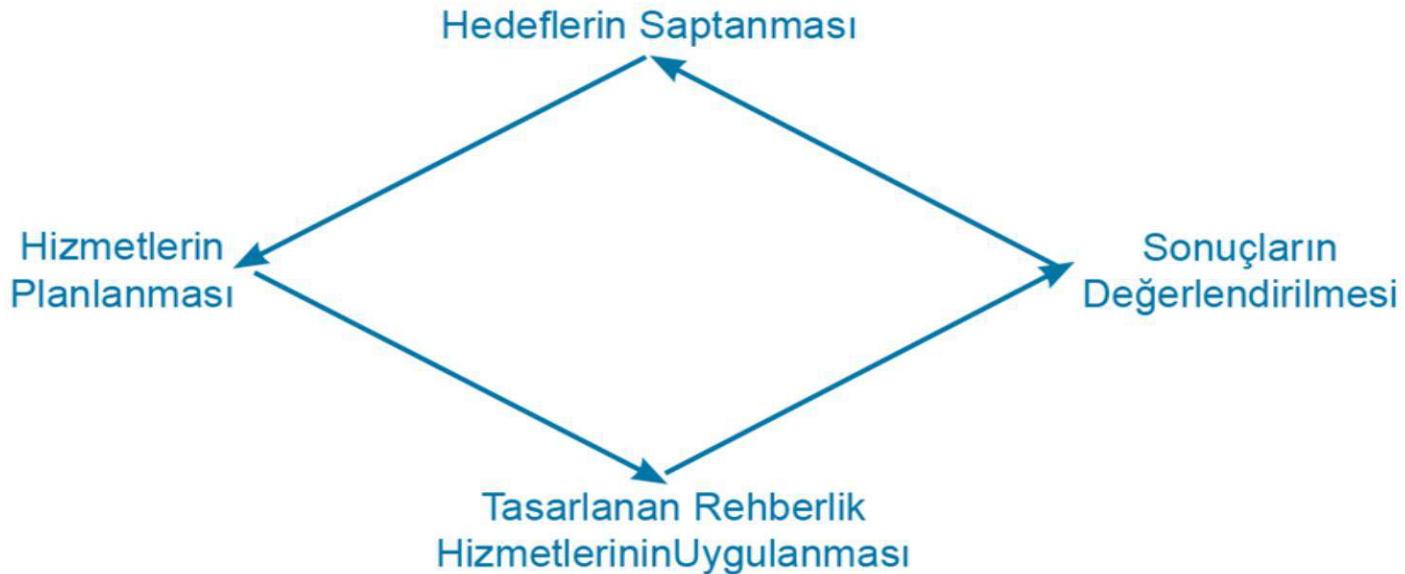
Ayrıca her okulda bir yıl içinde uygulanacak rehberlik faaliyetlerinin organize edilmesi, belli programlar çerçevesinde planlanıp hazırlanması, hizmetlerden beklenen yararı elde etmede son derece önemlidir.

Uygulanan hizmetlerin süreç sonunda değerlendirilmesi, hedefe ulaşma düzeyinin ve ortaya çıkan eksikliklerin saptanarak giderilmesi için çözümler önerilmesi gereklidir.

DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi, aslında programın bir parçasıdır.

Diğer bir ifade ile eğitim etkinliklerinde olduğu gibi rehberlikte de değerlendirme normal sürecin bir boyutudur.

Bu şemada görüldüğü gibi süreç şu aşamaları içermektedir:

- 1) Uygulanacak rehberlik programından beklenen ve ulaşılması istenen genel hedeflerin saptanması
- 2) Genel hedeflerin, gözlenebilir ve ölçülebilir hedef davranışları hâlinde ifade edilmesi ve uygulamanın planlanması
- 3) Rehberlik hizmetlerinin planlandığı şekilde öğrencilere sunulması ve uygulamaların gerçekleştirilmesi

- 4) Öğrenci davranışlarının ölçülmesi için belirleyici ölçütlerin saptanması ve uygun ölçüme araçlarının belirlenmesi ve hazırlanması
- 5) Değerlendirme araştırmasına ilişkin desen ve işlem yollarının kararlaştırılması
- 6) Ölçme ve bilgi toplama teknik ve araçlarının uygulanarak verilerin saptanması
- 7) Toplanan verilerin istatistiksel ve mantıksal analizlerinin yapılarak değerlendirme araştırmasında kurulan denenceler/belirlenen sorular açısından verilerin irdelenmesi (Genel hedeflere ulaşma derecesini ve hedef davranışların gerçekleşme derecesini saptama)
- 8) Sonuçların tartışılması, değerlendirilmesi ve gelişmeye yönelik önerilerin saptanması ve yapılan çalışmanın bir rapor hâline getirilerek ilgililerle (öğretmenler, yöneticiler, öğrenciler, veliler) paylaşılması.

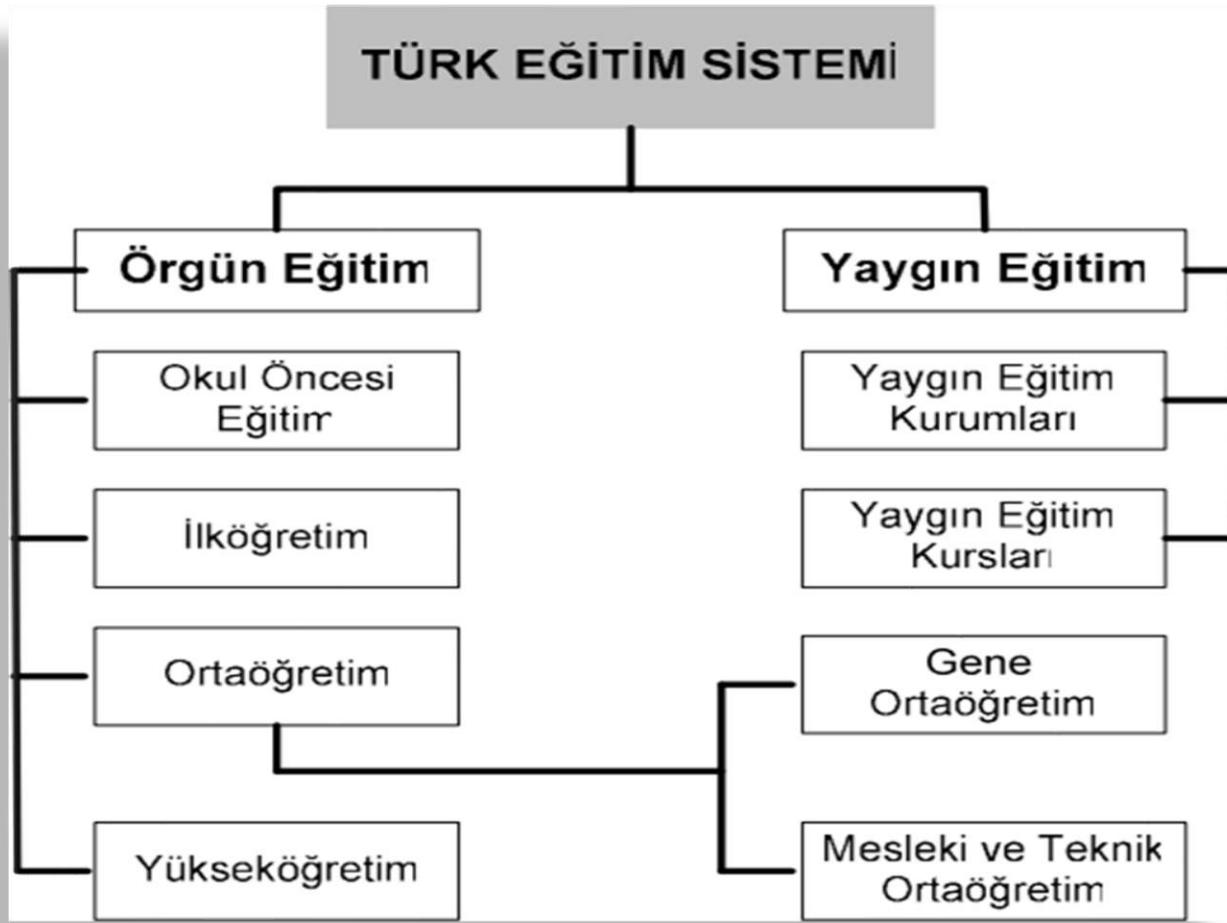
EĞİTİM

**FORMAL
EĞİTİM**

**İNFORMAL
EĞİTİM**

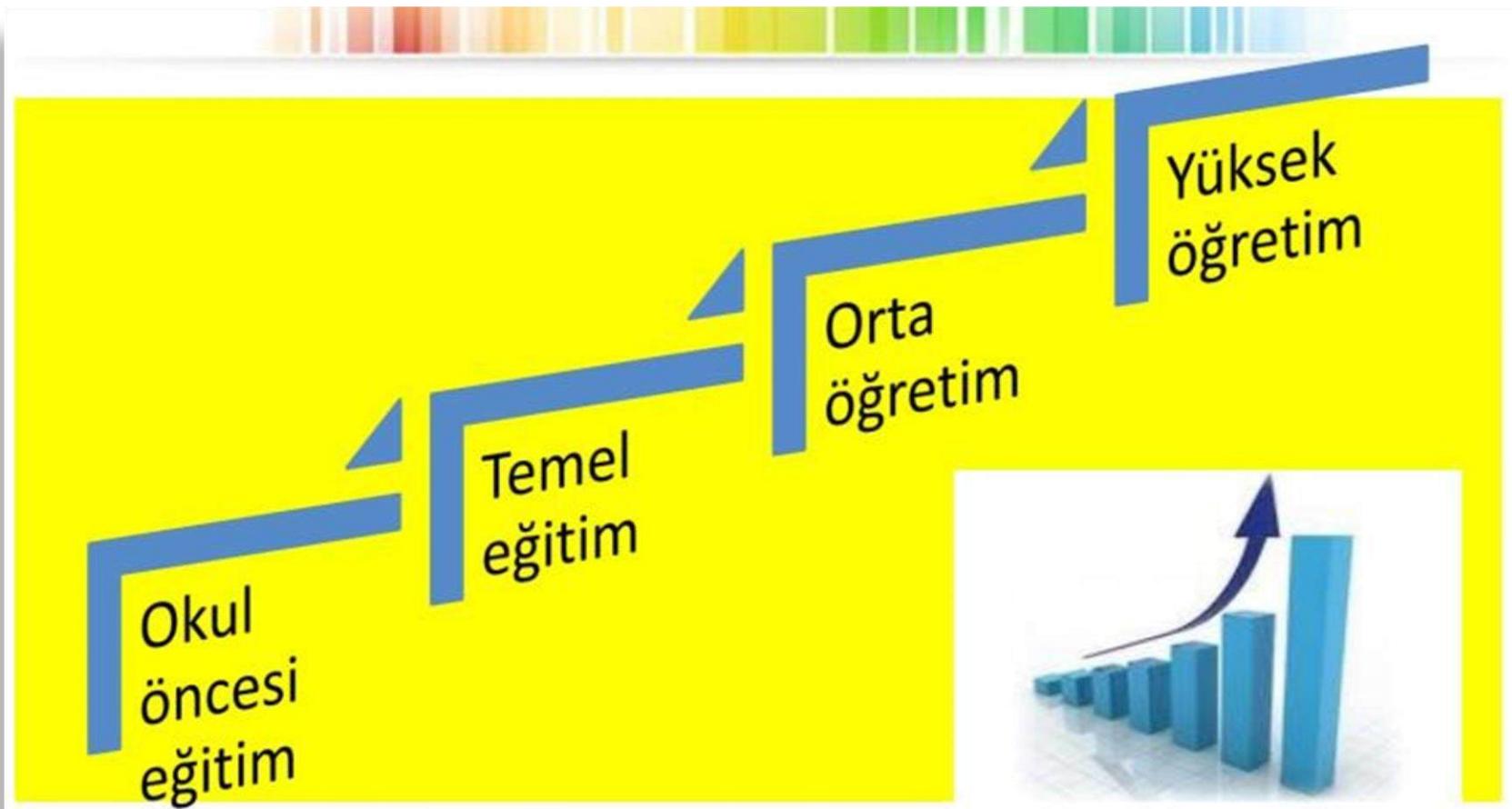
**YAYGIN
EĞİTİM**

**ÖRGÜN
EĞİTİM**

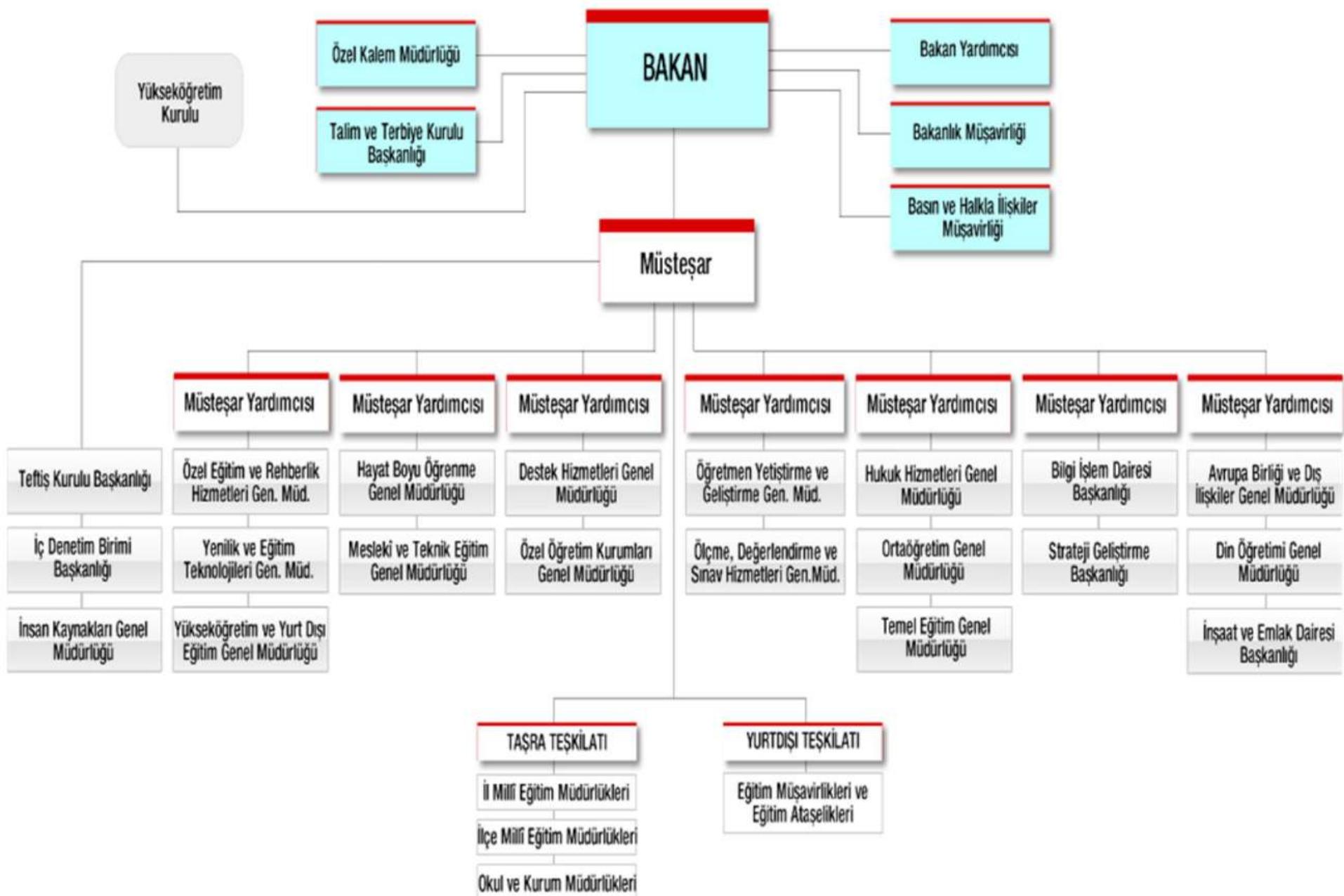

**Türk Milli Eğitim
Sisteminin
Genel Yapısı
1739 Sayılı
Yasa ile
Belirlenmiştir.**

Örgün Eğitim

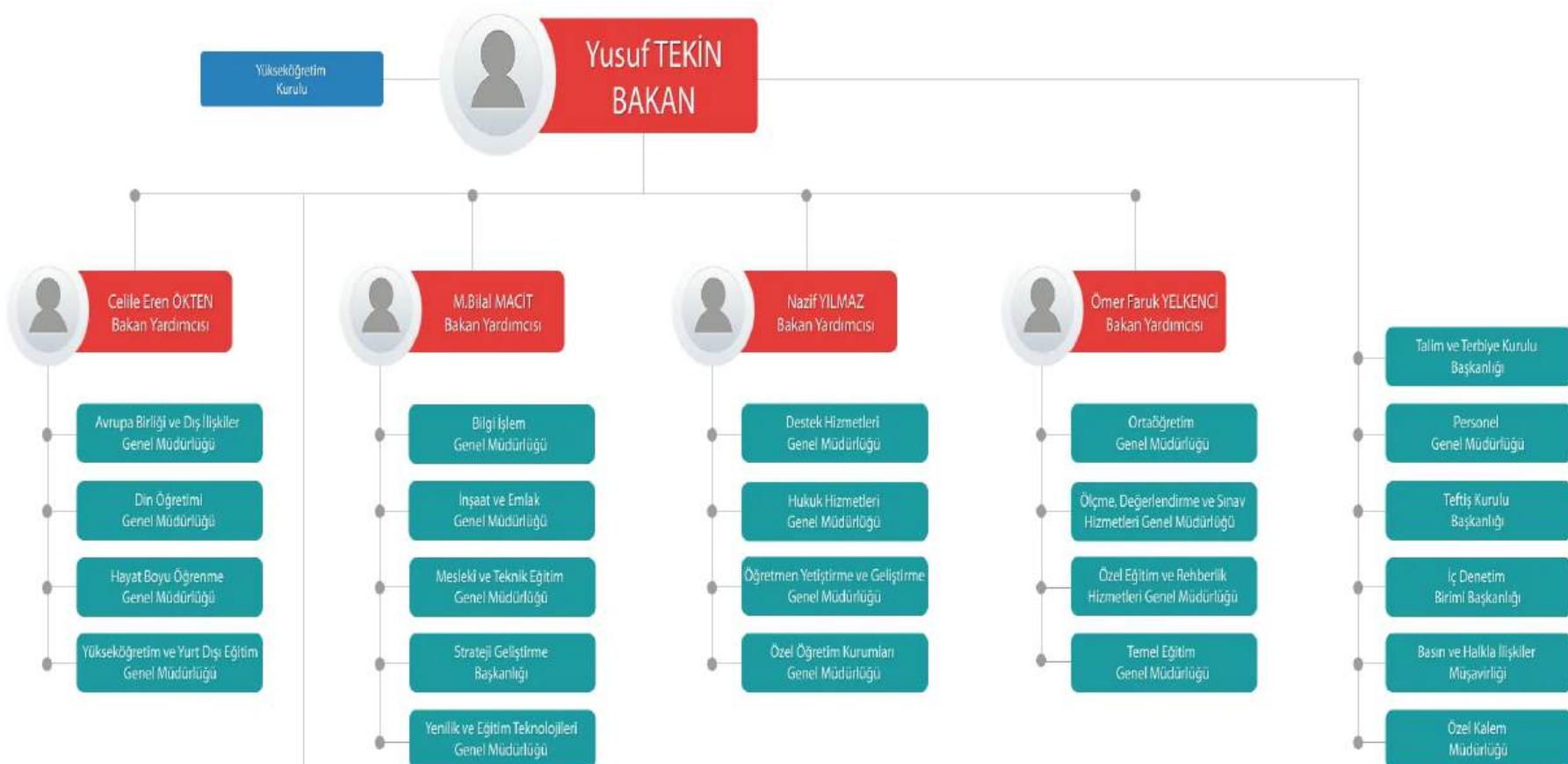

T.C MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEŞKİLAT ŞEMASI

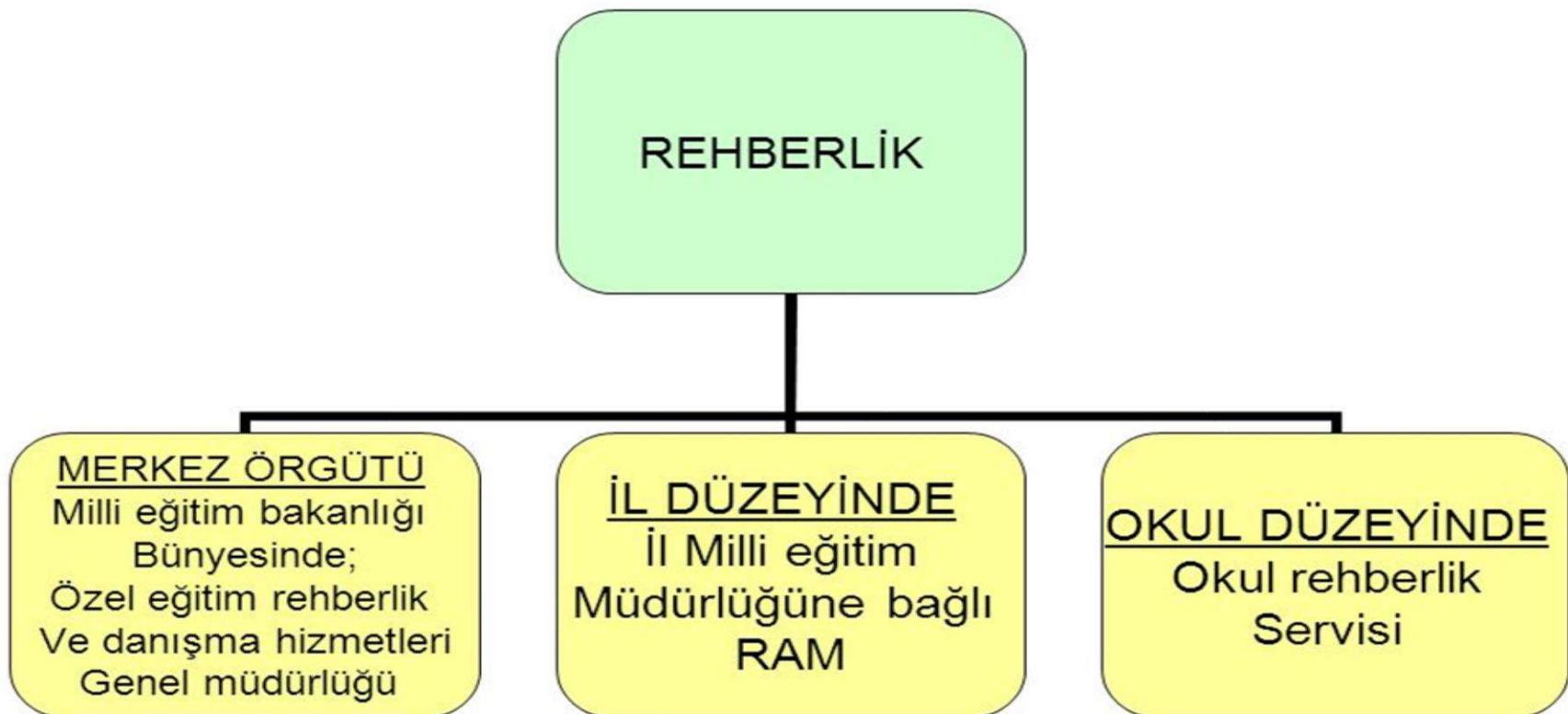

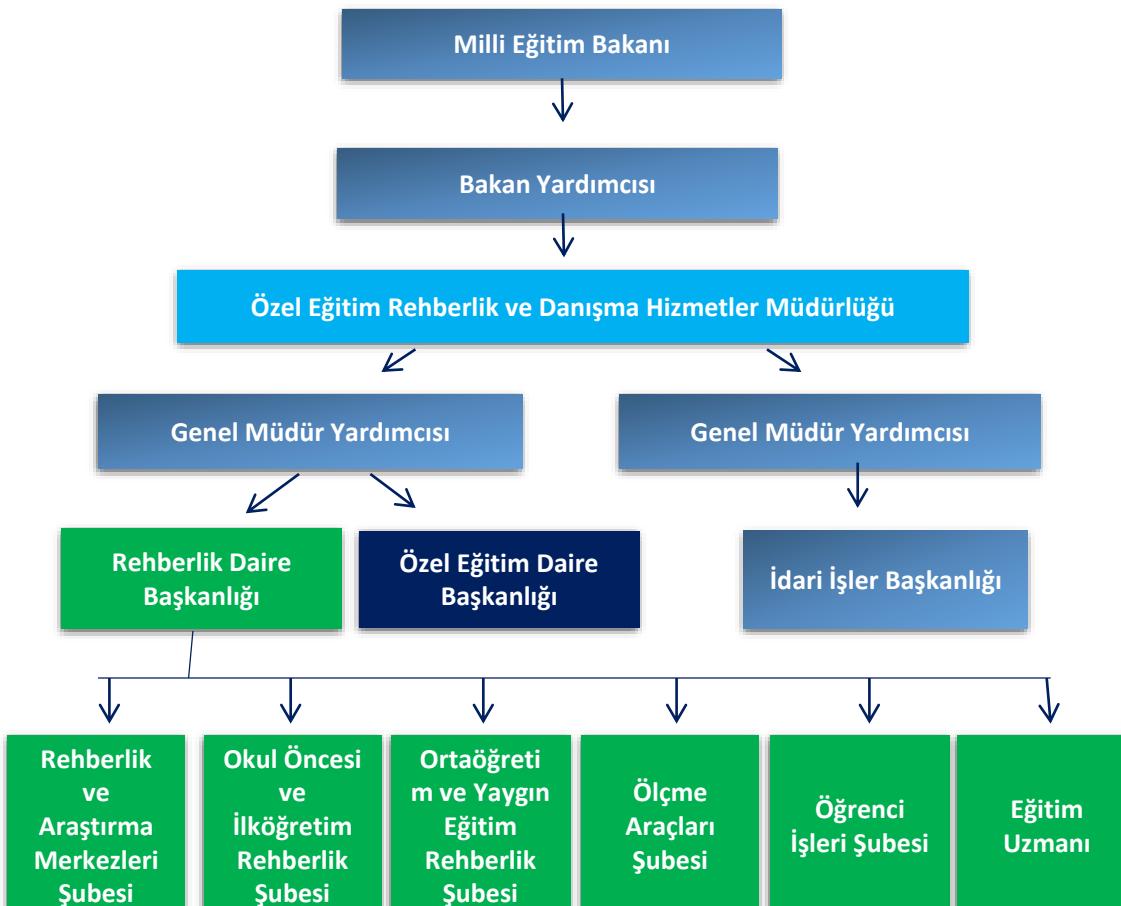
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TEŞKİLAT ŞEMASI

Rehberlik hizmetlerinde örgütlenme ve örgüt yapısı

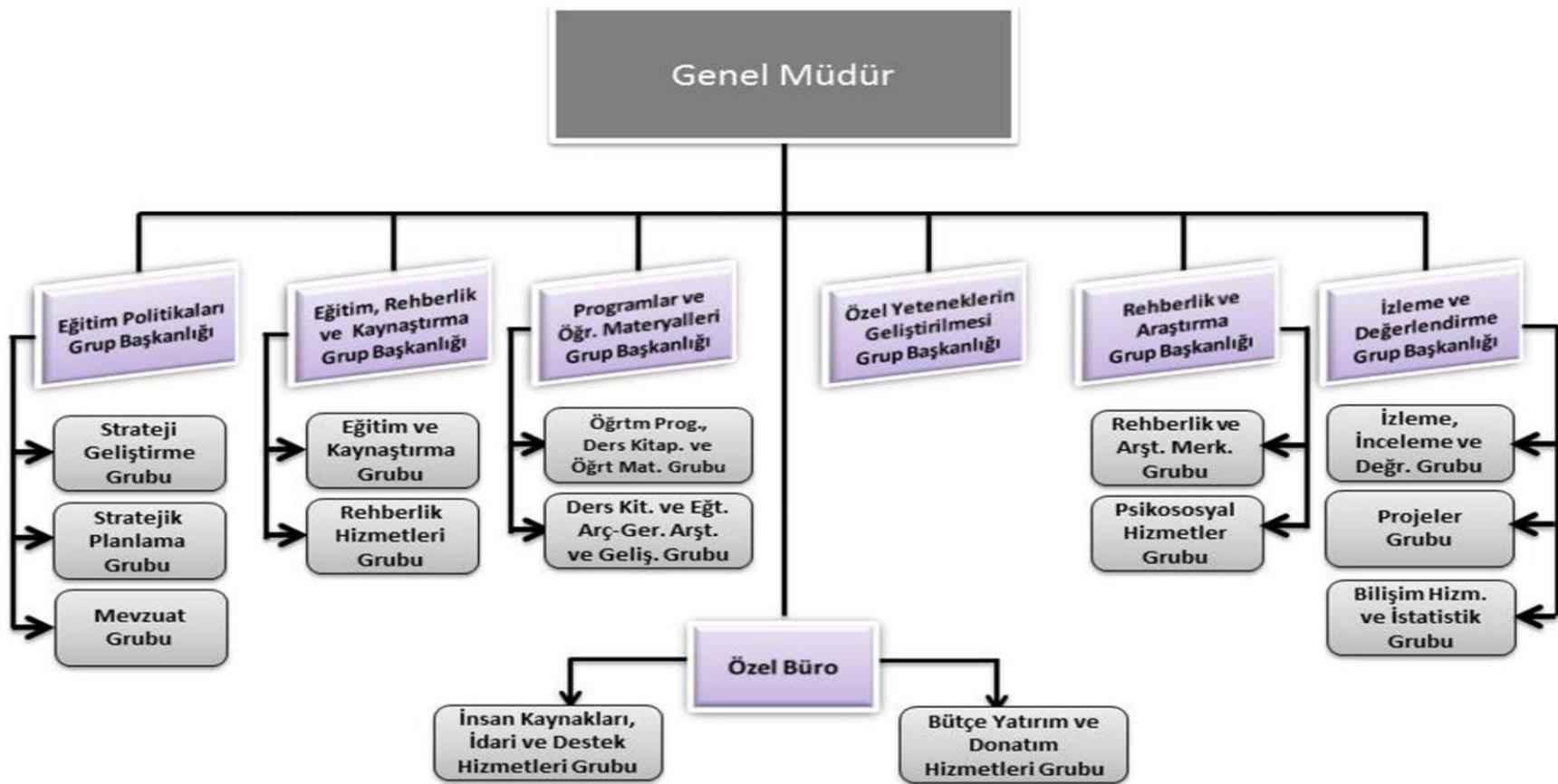

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinde Örgütlenme ve Personel

A) Merkezi Teşkilat (Bakanlık Düzeyinde) Rehberlik Hizmetleri Örgütlenmesi

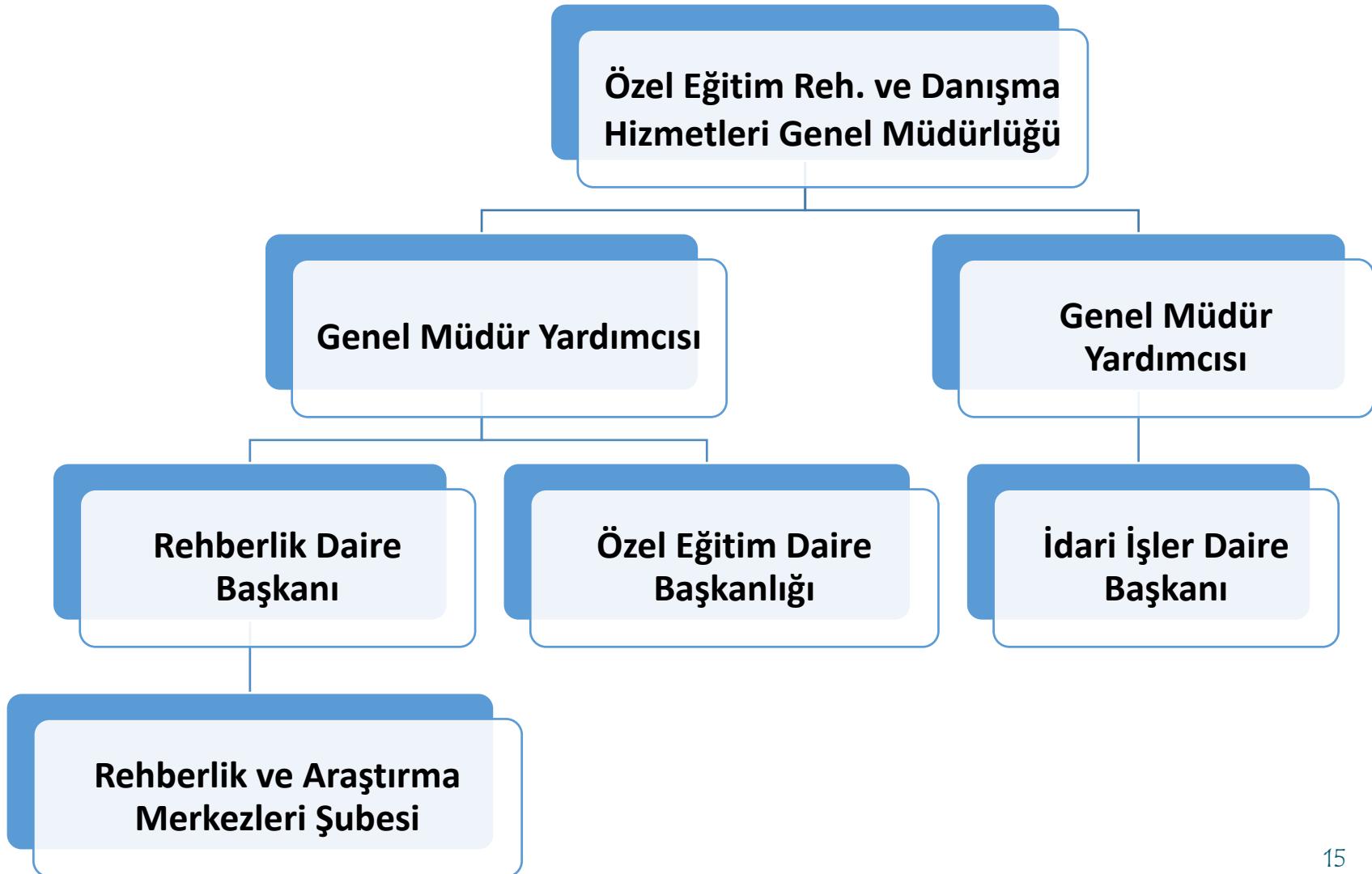

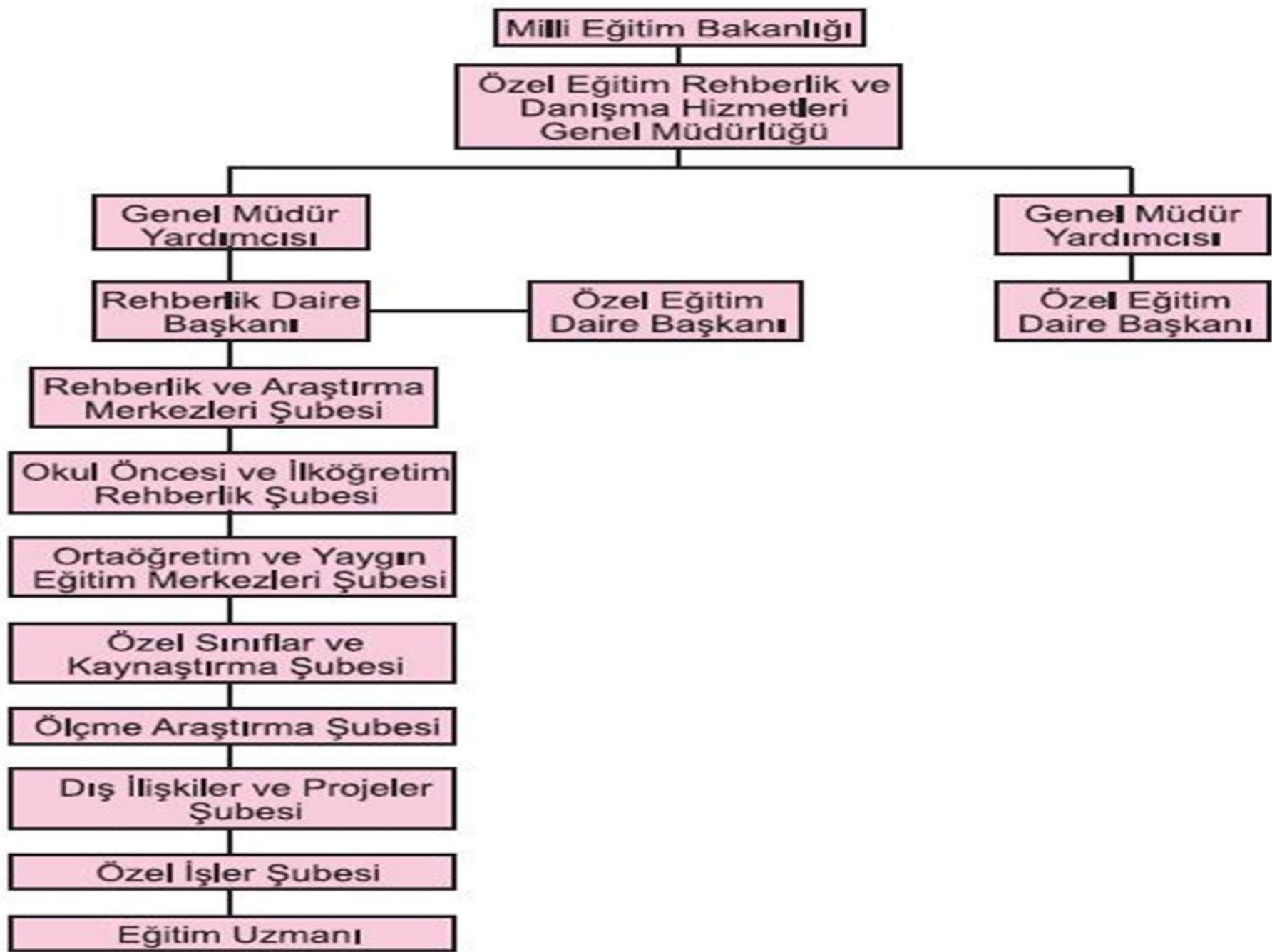
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilat Yapısı

Bakanlık Düzeyinde Rehberlik Örgütü

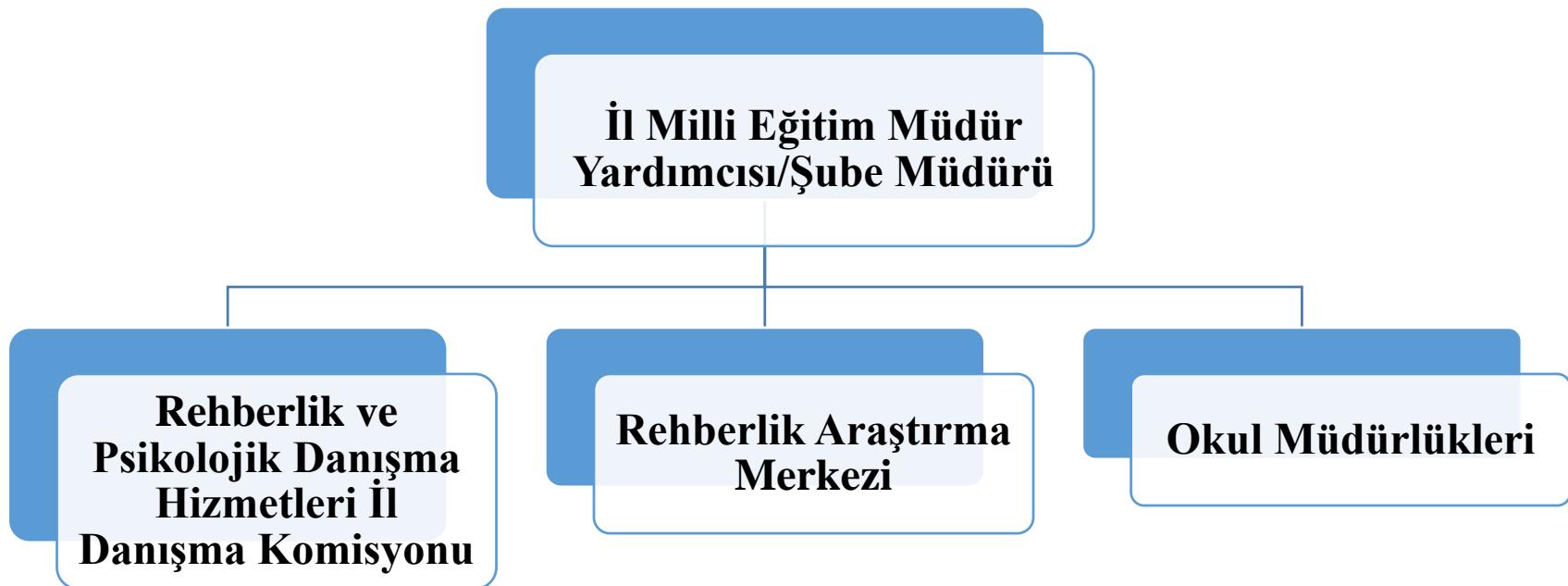
(Milli Eğitim Bakanı)

İl Düzeyinde Örgütlenme

(İl Milli Eğitim Müdürü)

İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı/Şube Müdürü

- 1. Bakanlık ile kurumlar arasında **haberleşme ve eşgüdümü** sağlar
- 2. İl ve ilçelerdeki PDR hizmetlerini yürüten kurumların **bütçe** işlerini yürütür.
- 3. Rehberlik ve araştırma merkezleri ile öğretim kurumlarındaki PDR servislerinin **personel ihtiyaçlarını** belirler.
- 4. İl içi atamalarda komisyon üyesi görevini yapar.
- 5. PDR hizmetleri **yürüten kurum ve servislerin açılması** için incelemeler yapar.
- 6. PDR hizmetlerini yürüten servislerin **ihtiyaçlarını** karşılar.
- 7. İl danışma komisyonunda alınan kararları **bakanlığa** iletir.
- 8. İl danışma komisyonunda alınan kararların **uygulanmasına** yardımcı olur.
- 9. PDR hizmetleri ile ilgili kurum kuruluş ve üniversitelerle **işbirliği** yapar.

Milli Eğitim Müdürlüklerinde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri

- İl düzeyinde Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin planlanması amacıyla İl Mili Eğitim Müdürlüklerince Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri **İl Danışma Komisyonu** oluşturulur.
- Bu komisyon **Eylül** ve **Haziran** aylarında olmak üzere **yılda iki kez** toplanır.

Komisyon üyeleri:

- Milli eğitim müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısı/şube müdürü başkanlığında,
- İlçelerdeki milli eğitim şube müdürleri
- Rehberlik araştırma merkezi müdürü,
- Rehberlik ve araştırma merkezi rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri bölüm başkanı
- İlk ve orta öğretim kurumlarından seçilen birer okul müdürü
- En az üç psikolojik danışmanın katılımıyla toplanır.
- **NOT: Bu komisyon il düzeyindeki rehberlik hizmetlerinin planlanması yürütülmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesinden sorumludur.**

Rehberlik Araştırma Merkezleri(RAM)

- Eğitim öğretim kurumlarındaki **rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin ve verimli** bir biçimde yürütülmesini sağlamak için gerekli çalışmalar, bireylerin tanınması ve bireylere yönelik her türlü **rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri** il ve ilçe rehberlik ve araştırma merkezlerince yürütülür.
- Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürlüğü:
  - Merkez Müdürü
  - Merkez Müdür Yardımcısı
  - PDR Hizmetleri Bölüm Başkanı
  - Özel Eğitim Hizmetleri Bölüm Başkanlığı

RAM'ın Görevleri

- Psikolojik **Testleri** uygular, sonuçları değerlendirir ve gerekli hizmetleri verir.
- Okullardaki **rehberlik servislerinin ihtiyaçlarını ve sorunlarını** belirleyip çözüm için çalışır.
- **Araştırma, inceleme ve geliştirme** çalışmaları yapar
- Okullardaki psikolojik danışmanlara **ihtiyaç duydukları** konularda rehberlik eder.
- Okul yöneticilerine, ailelere, öğretmenlere ve öğrencilere **seminer ve konferans** düzenlerler
- Okullarda **özel eğitime muhtaç** öğrencileri **teşhis** eder.
- Rehberlikle ilgili **bilimsel gelişmeleri takip** eder.
- İldeki rehberlik hizmetlerinin **koordinasyonunu** sağlar.

RAM'LARDA GÖREV YAPAN UZMANLAR

Psikolojik danışman

Psikolog

Psikometri

Eğitim Programcısı

Sosyal Çalışmacı

Özel Eğitimci

Çocuk Gelişimi ve Eğitimcisinin

Okul Düzeyinde Örgütlenme ve Görevler (*Okul Müdürü*)

**Okul Müdür
Yardımcıları**

**Rehberlik ve
Psikolojik Danışma
Hizmetleri Okul
Yürütmeye
Komisyonu**

**Koordinatör
Psikolojik
Danışman**

**Psikolojik
Danışmanlar**

**Sınıf Rehber
Öğretmenleri**

**Diger
Öğretmenler**

Okul Müdürü

Okul Müdürünün Görevleri

1. PDR hizmetleri için fiziksel olanaklar ve araç-gereç sağlar	7. Başka kurumlardan gelen öğrencilerin dosyalarını ister ve rehberlik servisine iletir.
2. Komisyonu kurar ve başkanlık eder.	8. Okul PDR programını ders yılının başladığı ilk ay , yıl sonu raporunu ise ders yılın bittiği son ay içinde bağlı bulunduğu RAM'a gönderir.
3. PDR programının hazırlanmasını sağlar ve uygulamaları takip eder.	
4. Okulun psikolojik danışman İhtiyacını belirler ve gerekli yerlere müracaat eder.	
5. Koordinatör psikolojik danışmanı görevlendirir.	
6. Sınıf rehber öğretmenlerini belirler.	

Müdür Yardımcısının Görevleri

- 1. Öğrencilerden gelen problemleri, **bilgi ve belgeleri Rehberlik hizmetleri bürolarına** gönderir.
- 2. Bu büroyla işbirliği içerisinde çalışır ve ortaya çıkabilecek **problemleri gidermeye yardım** eder.
- 3. Müdürün olmadığı zamanlar **komisyona başkanlık** eder.

- Her eğitim öğretim kurumunda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin **planlanması, eş güdümünün ve kurum içindeki işbirliğinin sağlanması** amacıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu oluşturulur.
- Bu komisyon ders yılı başında **birinci ve ikinci dönemin başladığı ilk ay ile ders yılının tamamlandığı son ay** içerisinde olmak üzere yılda **en az üç kez** toplanır.
- Rehberlik ve psikolojik danışma servisindeki **psikolojik danışmanlar** bu komisyonun **sürekli üyesidir**.
- Diğer üyeleri ise ders yılı başında **öğretmenler kurulu** tarafından yeniden belirlenir.

- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu **okul müdürü**ünün başkanlığında aşağıdaki üyelerden oluşur:
  - *Müdür yardımcıları*
  - *Rehberlik ve psikolojik danışma servisi psikolojik danışmanları*
  - *Sınıf rehber öğretmenlerinden her sınıf seviyesinde seçilecek en az birer temsilci*
  - *Disiplin kurulundan bir temsilci*
  - *Okul aile birliği ve okul koruma derneğinden birer temsilci.*
  - *Okul öğrenci temsilcisi*

Psikolojik Danışmanların Görevleri

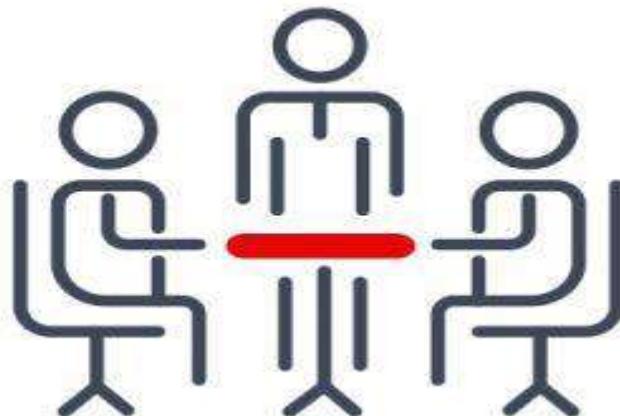

- **Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonunun Görevi**

- 1. Rehberlik ve psikolojik danışma servisince hazırlanan **yıllık program ve yürütme planını inceler**. Bu konudaki görüşlerini bildirir. Uygulanması için gerekli önlemleri karara bağlar.
- 2. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesi sırasında hizmetlere ilişkin çalışmaları ve **ortaya çıkan sonuçları inceler, değerlendirir bunların çözümüne ilişkin gerekli önlemleri** düşünür.
- 3. Eğitim ortamında, **öğrenciler aileler, yöneticiler, öğretmenler ve psikolojik danışmanlar arasında sağlıklı ve uyumlu ilişkiler kurulabilmesi için gerekli önlemleri** görüşür ve yapılacak çalışmaları belirler.
- 4. Yönlendirmeye ilişkin **eğitsel ve mesleki** eğitim çalışmalarında ve öğrencileri yönlendirmede, okuldaki eğitim öğretim etkinlikleri ile eğitsel etkinliklerden karşılıklı olarak yararlanabilmesi için gerekli önlemleri ve çalışmaları belirler
- 5. Yapılacak çalışmalarda **aile, birey ilgili kurum-kuruluşlara** yönelik **iletişim ve işbirliğine** ilişkin önlemleri belirler,
- 6. Psikolojik danışmanı **bulunmayan** eğitim öğretim kurumlarında gerektiğinde **rehberlik ve araştırma merkezinden bir uzmanın** komisyona katılması sağlanır.

• Koordinatör Psikolojik Danışmanın Görevleri

- 1. Rehberlik ve psikolojik **danışma servisi ile okul yönetimi arasındaki koordinasyonu** sağlamak.
- 2. Rehberlik ve psikolojik danışma servisinin hazırladığı okulun **rehberlik programlarını ve çalışma raporlarını** onaylanmak ve bir örneğini **rehberlik araştırma merkezine** göndermek üzere **okul müdürüne** teslim eder.
- 3. **Uygulanan rehberlik programları**, gerçekleştirilen ve yapılacak olan rehberlik etkinliklerine ilişkin olarak **öğretmenler kuruluna bilgi verir**.
- 4. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri etkinliklerine **servis elemanı olarak fiilen** katılır.

• Psikolojik Danışmanın Görevleri

- 1. İl çerçevesini temel olarak okulun Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri programını sınıf düzeylerine , okulun türüne öğrencilerin ihtiyaçlarına göre hazırlar.
- 2. Rehberlik programının ilgili kısmının uygulanmasında sınıf öğretmenlerine rehberlik eder.
- 3. Okulun tür ve özelliklerine göre gerekli eğitsel ve mesleki rehberlik etkinliklerini planlar, programlaştırarak, uygular ve uygulamasına rehberlik eder.
- 4. Bireysel rehberlik hizmetlerini alanın ilke ve standartlarına uygun biçimde yürütür.
- 5. Eğitsel, mesleki, bireysel rehberlik çalışmaları için öğrencilere yönelik öğrenciyi tanıma teknikleri uygular.
- 6. Bireysel rehberlik hizmetleri kapsamında formasyonu uygunsa psikolojik danışma yapar.

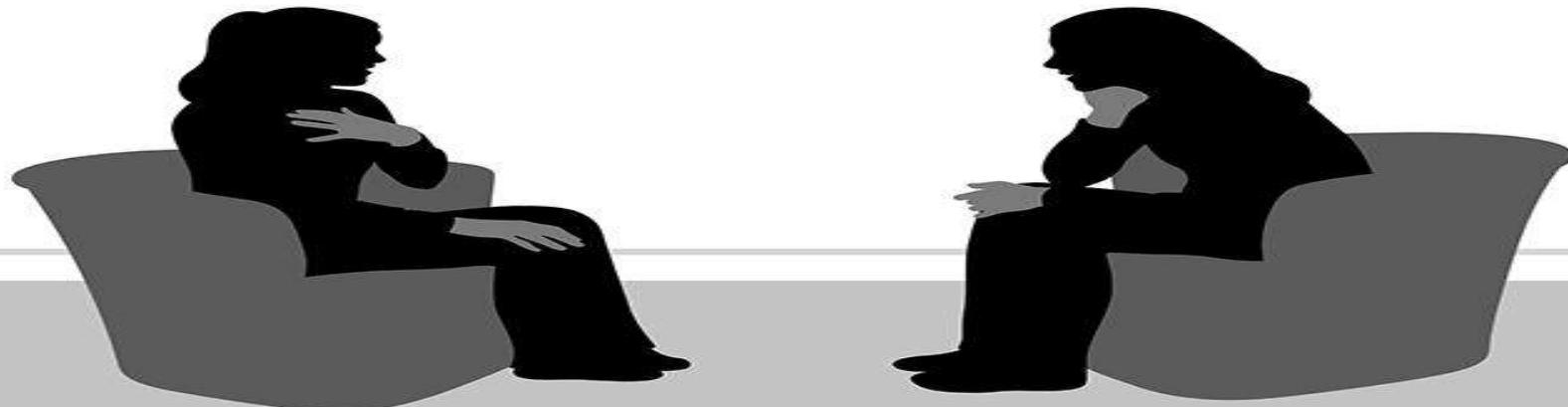

- 7. Sınıflarda yürütülen eğitsel, mesleki rehberlik etkinliklerinden uygulanması **rehberlik ve psikolojik danışma alanında özel bilgi ve beceri gerektirenleri bulur.**
- 8. Öğrencinin mezun olacağı dönemde okuldaki tüm eğitim öğretim sürecindeki gelişimini, yönlendirmesi açısından önemli özelliklerini ve bu konudaki önerilerini içeren **bir değerlendirme raporunu sınıf rehber öğretmeni, öğrenci, veli ve okul yönetimi ile birlikte hazırlar.**
- 9. Okulda özel eğitim gerektiren öğrenci varsa veya **kaynaştırma eğitimi sürdürülüyorrsa** bu kapsamdaki öğrencilere ve ailelerine gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini **rehberlik araştırma merkezlerinin işbirliğiyle** verir.
- 10. Ailelere, öğrencilere, sınıf rehber öğretmenlerine ve gerekirse diğer okul personellerine yönelik **etkinlikler** düzenlerler.
- 11. **Ders yılı sonunda** bu alanda yapılan çalışmaları değerlendirir, sonuçlarını ve gerekli bilgileri içeren bir **rapor** hazırlar.

Psikolojik Danışmanın Yapmaması Gerekenler

- ÖSYM sınavları hariç, sınav gözetmenliği
- Kayıtlarda görev almak
- Kendi görevini yürütürken idari görev almak
- Disiplin kurulunda görev almak (Disipline giden öğrenci hakkında rapor yazmak bunun dışındadır.)
- Boş derslere girmek (Psikolojik danışman kendi isteğiyle rehberlik için boş derslere girebilir.)

• **Sınıf Rehber Öğretmeninin Görevleri**

- 1. Okulun rehberlik ve psikolojik danışma programı çerçevesinde **sınıfının yıllık çalışmalarını planlar** ve bu planlamanın bir örneğini rehberlik ve psikolojik danışma servisine verir
- 2. **Rehberlik için ayrılan sürede sınıfı girer.** Sınıf rehberlik çalışmaları kapsamında eğitsel ve mesleki rehberlik etkinliklerini, rehberlik ve psikolojik danışma servisinin organizasyonu ve rehberliğinde yürütür.
- 3. Sınıftaki öğrencilerin öğrenci **gelişim dosyalarının** tutulmasında rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile işbirliği yapar.
- 4. Sınıfına yeni gelen öğrencilerin **gelişim dosyalarını rehberlik ve psikolojik danışma servisi ile işbirliği içinde inceler**, değerlendirir.
- 5. Çalışmalarında öğrenci hakkında topladığı bilgilerden **özel ve kişisel** olanların **gizliliğini korur**.
- 6. Sınıfıyla ilgili çalışmalarını ihtiyaç ve önerilerini belirten bir **raporu ders yılı sonunda ilk hafta içinde rehberlik ve psikolojik danışma servisine iletir**.
- 7. Öğrencilerin **ilgi yetenek ve akademik başarıları** doğrultusunda **eğitsel kollara** yönelik konusunda psikolojik danışmanla **işbirliği yapar**.
- 8. **Okul müdürünün vereceği** rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili **görevleri yerine getirir**.

• Diğer(Brans) Öğretmenlerin Görevleri:

- Sınıf rehber öğretmenliği görevi olmayan öğretmenlerde gerektiğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisinin planlama ve eşgüdümü ile **çalışmalara yardımcı** olurlar.
- Okul müdürünün vereceği rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile ilgili görevleri yerine getirirler.

Rehberlik Eğitimin **RUHUDUR**

Herkesin bir "son"'a ihtiyacı vardır,
"yeniden" başlamak için...